

VI. POLNOHOSPODÁRSTVO

1. STAV POLNOHOSPODÁRSTVA V MINULOSTI

O tom, ako sa v dávnej minulosti pracovalo na poliach, nemáme veľa informácií. Viac sa dozvedáme o tejto oblasti života obyvateľov našich obcí až po zavedení urbára z iniciatívy panovníčky Márie Terézie v druhej polovici 18. storočia.

O stave hospodárenie v obci Ptičie v 18. storočí sa dozvedáme z odpovedí obyvateľov obce Ptičie na deväť otázok urbárskej regulácie z roku 1772. Záznam bol napísaný v obci Ptičie za prítomnosti komisárov Miestodržiteľskej rady, Zemplínskej stolice, predstaviteľov obce a poddaných grófa Štefana Csákyho. Uvedieme podstatnú časť odpovedí na položené otázky:

1. V obci nemajú žiadne staršie písané urbáre, nazdávajú sa však, že také sa nájdu u zemepánov.

2. S panstvom nemajú žiadny dohovor, podľa ktorého vykonávajú svoje poddanské povinnosti, ale držia sa obyčaje. Predtým od každej štvrtiny hospodárstva každý štvrtý týždeň pracovali na panskom s dvoma statkami tri dni, pešo šesť dní. Posledných jedenásť rokov potom im panstvo "prisporilo" pešiu robotu od sv. Jána do sv. Michala. Okrem týchto povinností kosili a hrabali panskú pastvinu a seno odvážali do Humenného.

3. Robotnú povinnosť vykonávajú a peňažité dávky i iné poplatky platia panstvu odnepamäti.

4. Poddaní v obci majú tieto úžitky a škody:

a/. - Úžitky:

V chotári majú na obecnej pôde tri polia, orané dvoma statkami, ktoré rodia žito, ovos a hrach. Na obecných lúkach môžu vychovať statok, kosia tam seno a niekedy i otavu. Svoje výrobky predávajú v Humennom, vzdialenom jednu hodinu. Pre dobytok majú dobré a dostatočné pastvisko. Majú dobrú vodu pre seba i pre dobytok. V chotári sú bohaté lesy, v ktorých je dosť dreva na pálenie i na predaj, ktoré môžu s dovolením vrchnosti užívať. Keď sa urodia bukvice, môžu s dovolením vrchnosti v chotári bezplatne pásť svine. Z úrod neplatia biskupský desiatok (dežmu). Majú záhrady, sady, kapustnice i konopjanky. Keby mali na to vhodné vozy a dobytok, mohli by vozíť zo 6 míľ vzdialeného

Solivaru sol. Keď je k tomu príležitosť môžu za plácu vykonávať v Humennom robotu s vozom alebo pešo. Majú dobrú vodu na močenie konope. V susedných dedinách na pol hodiny cesty majú dobré mlyny. Na pol hodiny cesty v susednej obci majú "stupy postavené" (valchy na plst).

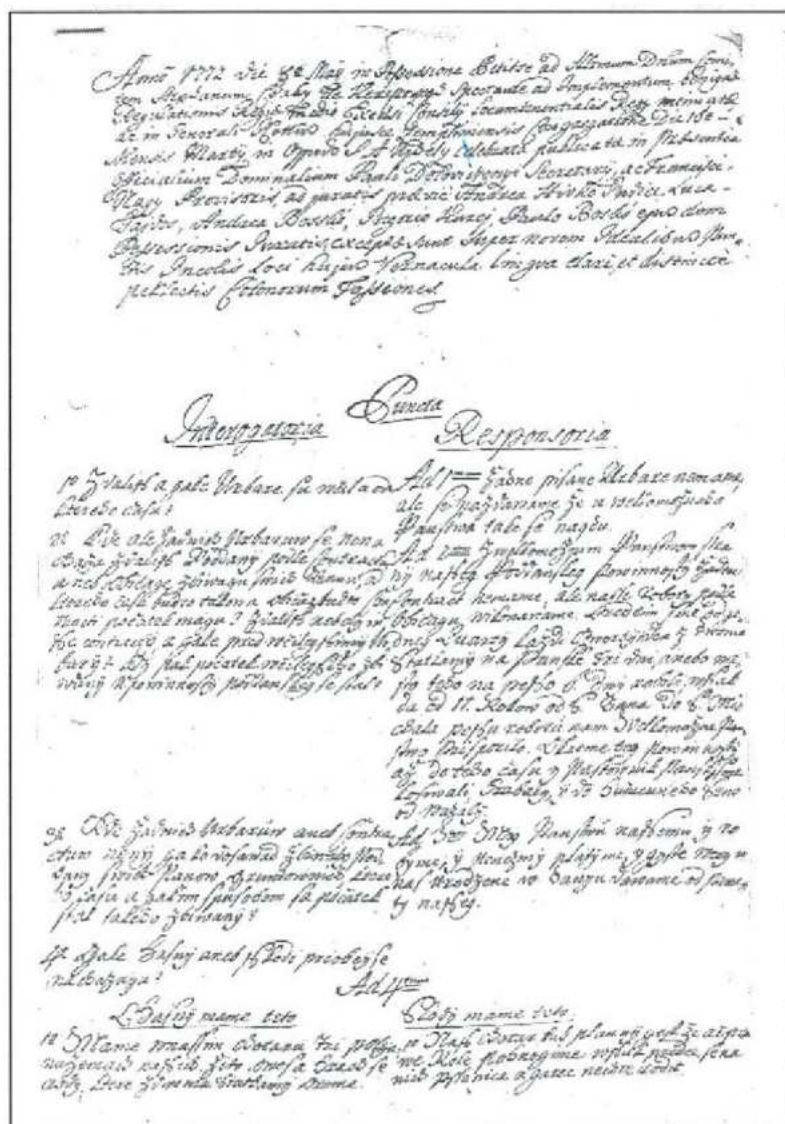
b/. - Škody:

Chotár je taký planý, že pšenica a jačmeň sa neurodia ani na práve pohojených roliach. Po daždi majú škody na lúkach na sene.

5. V obci niet gazdu s celým hospodárstvom, väčšinou majú štvrtiny alebo osminy. Do jednej štvrtiny môže každý do troch polí zasiať 15 bratislavských meríc. Na lúkach niekedy kosia i otavu, jednu štvrtinu môže pokosiť šesť koscov. Dve čiastky chotára sú lepšie a tretia planšia.

6. Držiteľ jednej štvrtiny každý druhý týždeň od sv. Jána do sv. Michala musí pracovať na panskom jeden týždeň s dvoma statkami tri dni a druhý týždeň pešo šesť dní, od sv. Michala do sv. Jána potom každý štvrtý týždeň s dvoma statkami tri dni alebo pešo šesť dní. Príchod a odchod do roboty sa im započítava.

7. Zemepanské dávky. Miesto deviatku dávajú svojmu pánovi desiatok zo všetkého zrna, k tomu od včiel desiatok alebo od každého pňaka 6 denárov. Od každej dojenej ovce alebo kozy 6

Urbár z r. 1772

denárov, od jalovej 3 denáre. Od každej ročnej svine tiež 6 denárov. Od jednej štvrtiny "sedeňa" 14 denárov. Keďže nezimu-
jú panské ovce, každý držiteľ štvrtiny platí za zimovisko 30
denárov. Z ovsu quartilného dáva jeden štvrtník pol bratislavskej
merice, štyria potom jeden mech a celá dedina jedného baránka
a pol bratislavskej merice konopného semena. Z každej štvrtiny
ďalej po tri hrste vytretého konope, tri sliepky, dvadsať vajec a
jednu hus. Celá dedina za chmeľ, lieskové orechy a huby platí 3
zlaté a trinásť denárov. Okrem toho tak ako iné dediny, ktoré
neplatia árendu za robotu, na dva sviatky v roku musia z každých
štyroch štvrtín odvieť do Humenného siahu dreva.

8. V dedine sa nachádzajú štyri pusté štvrtiny, ktoré užíva panstvo. Spustli asi pred šiestimi rokmi, keď ich gazdovia schudobneli a ušli.

9. Všetci obyvatelia obce sú večnými poddanými jedného pána.

Spísané v Pti-
čom, 8. mája 1772,
potvrdené richtá-
rom Andrejom Hiv-
kom a prisaznými
Lukášom Gajdo-
šom, Andrejom
Boškom, Grego-
rom Kurejom a
Pavlom Boškom.
Potvrdené pečata-
mi a podpismi Ju-
raja Boronkayho a
Štefana Püspöky-
ho.¹¹²

[illegible]

Urbár z r. 1778

112 TAKÁCS, Péter - UDVARI, István: *Zemplén megyei jobbágy-vallomások az úrbérendezés korából I.* Nyíregyháza 1995, s. 176-177; Dokumentácia sa náchádza v: Zemplínsky župný Archív Sátoraljaujhely: Materiály k dejinám obce Ptičie. Výpis uložený v Archíve Obecného úradu Ptičie, s. 16-17.

Z roku 1778 sa zachoval ďalší dokument, z ktorého sa dozvedáme aj o hospodárskej situácii v obci Ptičie. Vo vyhlásení obyvateľov Ptičieho a o ich vzťahu k vrchnosti a plneniu urbárskych práv a povinností z r. 1778 sa dozvedáme, že obyvatelia obce Ptičie:

1. Od 1 januára do 28. decembra 1778 mali všetky urbárske písomnosti v obci Ptičie.

2. Vinohrady ani vinohradníckej právo nemajú.

3. Na urbári a iných dokumentoch neboli svojími zemepánmi ani ich úradníkmi ukrivdení.

4. V obci nebýva farár, ani pop, ani panskí úradníci či služobníci.

5. V obci nebolo žiadneho vyludnenia.

6. V obci nemajú pusté hospodárstva.

7. Pri lesoch a vození dreva sa riadia urbárom.

8. Orné polia a lúky majú vyznačené.

9. Panstvo s nimi spravodlivo zaobchádza.

10. Neboli pokutovaní v peniazoch.

V Ptičom, 28. decembra 1778. Potvrdil richtár Gregor Virtáš, prísažní Michal Štofko a Juraj Mastilák.¹¹³

Obyvatelia obce Ptičie okrem vyššie uvedených povinností boli povinní platiť aj tzv. vojenskú daň. Zo súpisu vojenskej dane zemplínskych obcí na november a december r. 1794/5 sa dozvedáme, že obec mala zaplatiť spolu 4 rýnske zlaté a 30 grajciarov vojenskej dane.¹¹⁴

Podľa poľnohospodárskej štatistiky krajín Uhorskej komory z roku 1897 stav hospodárstva v obci Ptičie v tom roku bol nasledovný:

V roku 1897 bolo v Ptičom 83 hospodarstiev. Pokiaľ ide o pôdu obec Ptičie mala 642 katastrálnych jutár (kj) ornej pôdy; 31 kj záhrady; 349 kj lúk; 1141 kj lesov; 44 kj nevyužitej pôdy; spolu to činilo 2341 katastrálnych jutár pôdy. Pokiaľ ide o hospodárske zvieratá, v Ptičom ich bol nasledovný počet: 14 konských záprahov; 32 volských záprahov; 4 kravské záprahy. Pokiaľ ide o hovädzí dobytok, jeho stav bol 195 kusov. V obci bolo spolu 39 koní.¹¹⁵

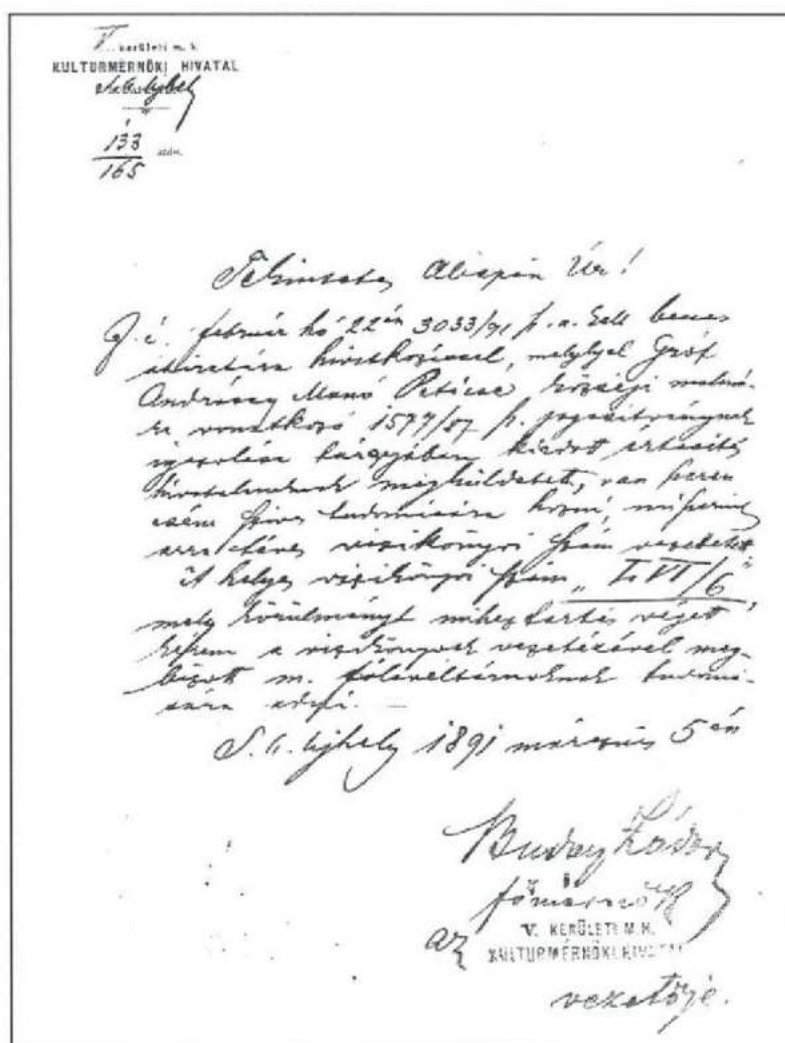
113 Zemplínsky župný Archív Sátoraljaujhely: Materiály k dejinám obce Ptičie. Výpis uložený v Archíve OÚ Ptičie, s. 18.

114 Tamže.

115 Porov. *Polnohospodárska štatistika krajín Uhorskej koruny I.* Budapešť 1897, s. 414-417.

V dokumentoch Župného archívu v Sátoraljajújhelyu je zaznamenané aj to, že na potoku Ptava bol postavený vodný mlyn. Svedčí o tom: "Rozhodnutie podžupana o postupe pri postavení a spustení nového mlyna grófa Manó Andrásyho v Ptičom na potoku Ptava. V zmysle vodného zákona nariadenia 190, § 88 mala byť s mlynom 30 dní vopred oboznámená obec formou vyhlášky na obecnom dome. Až potom mohol byť podpísaný dokument o mlyne obcou a vrchným slúžnym sudcom, nakoniec vydané povolenie a zápis do vodnej knihy. V Sátoraljajújhely 11. marca 1889.

Potvrdenie o poskytnutí povolenia grófovi Manó Andrásymu na prevádzkovanie vodného obilného mlyna na pravom brehu potoka Ptava (Ptanok) v chotári obce Ptičie o jeho zapísanie do vodnej knihy bolo v Sátoraljajújhely, 5. marca 1891.¹¹⁶

Povolenie na prevádzku vodného mlyna, r. 1891

116 Porov. Zemplínsky župný Archív Sátoraljajújhely: Materiály k dejinám obce Ptičie. Výpis uložený v Archíve OÚ Ptičie.

2. KOLEKTIVIZÁCIA POĽNOHOSPODÁRSTVA ZA KOMUNIZMU

Po skončení druhej svetovej vojny došlo k výrazným zmenám v rozličných oblastiach života ľudí tak v mestách, no najmä na dedinách. Azda najviac sa to týkalo poľnohospodárstva. Doterajší spôsob súkromného hospodárenia postupne začal nahradzovať spôsob kolektívneho hospodárenia, až napokon po komunistickom prevrate vo februári 1948 dochádza k zániku súkromného hospodárenia a je nastolený socialistický spôsob hospodárenia aj v poľnohospodárstve. O tom, ako prebiehal tento proces v obci Ptičie dosť podrobne sa dozvedáme zo záznamom, ktoré sú v obecnej kronike.

2.1. ŠTÁTNE MAJETKY PODSKALKA

Za predsedníctva Jozefa Boška utvárali sa v chotári obce Ptičie Štátne majetky Podskalka. Prevzali pozemky Za Remetou, Pod Hrunkom, časť Močidiel a časť Flórovej. Na začiatku riaditeľom majetku bol súdruh Lenčేశ z Humenného. Do užívania vzali aj niekdajší hotel so záhradou, lúkou i maštalami. Aj cirkevné pozemky v obci Ptičie prevzal štát. Tieto potom za krátky čas spravoval MNV v obci Ptičie. Potom ich rozdelili tým roľníkom v obci, ktorých pozemky prevzali Štátne majetky Podskalka. Po Lenčేశovi za riaditeľa majetku bol vymenovaný súdruh Halčák. V hoteli bola zriadená Poľnohospodárska majstrovská škola a tak Halčák bol súčasne aj riaditeľom školy. Štátne majetky obrábali pôdu strojmi. Na majetku pracovali väčšinou žiaci školy, ktorí tu súčasne boli na praktických skúškach.¹¹⁷

2.2. NÁSILNÉ PRESVIEDČANIE NA VSTUP DO JRD

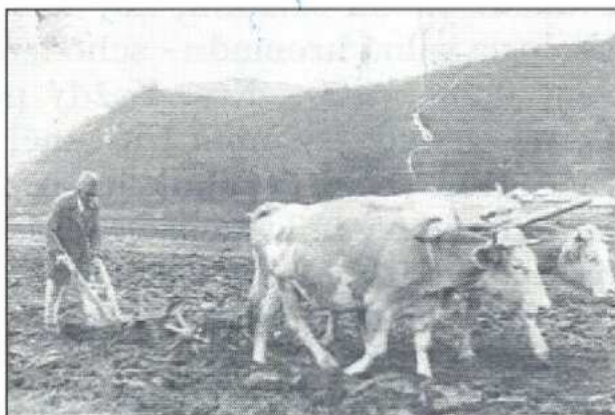
Táto kapitola života roľníkov patrí k temným stránkam dejín nielen obce Ptičie, ale aj iných obcí Slovenska. Písala ich násilná kolektivizácia poľnohospodárstva na našich dedinách. Spôsobila veľa utrpenia, slz, bolestí, a neraz sa to končilo aj strátou nevin-

117 KOP, s. 90-91.

ných ľudských životov. Komunisti si predsavzali za každú cenu premeniť dedinu podľa sovietskeho modelu, aj pokiaľ ide o poľnohospodárstvo. Tak tomu bolo aj v obci Ptičie. Tento násilný proces kolektivizácie vykonávali na dedinách agitátori, ktorých vysielalo vedenie Komunistickej strany do obcí, a násilnými metódami sa usilovali títo - často bezcitní a bezcharakterní ľudia - donútiť roľníkov vzdať sa svojho majetku v prospech kolektivizácie. Takto sa začalo s agitáciou na pretvorenie poľnohospodárstva v obci Ptičie v podvečer Hromníc dňa 2. februára 1959. Do obce na agitáciu prišli zametnanci Vojenských lesov a to: Andrej Vasil, Michal Čamák, Ján Židov, Lančarič, Michal Lubiščák, Jaroš, Juraj Fic, Michal Porvazník, Ján Džunda, Mikuláš Fedák a Ján Rudačko. Menovaní sa večerami striedali. Každý večer prichádzali iní dvaja - traja na MNV. Vždy si predvolali niektorých roľníkov a vysvetľovali im, aké výhody prináša spoločné hospodárenie v JRD. Poukazovali na nevýhody malých úzkych roľčiek i na medze, ktoré bránia lepšej úrode. Ba aj obrábanie polí kravičkami - ako tvrdili agitátori - je zaostalý spôsob hospodárenia. V obci Ptičie agitácii napomáhali členovia MNV a to: Michal Majerník, tajomník MNV, Ján Bešák, predseda MNV, Jozef Pristáš, zriaďenec MNV, a Jozef Kocka, riaditeľ školy a predseda Dedinskej organizácie Komunistickej strany Slovenska. Menovaných predstaviteľov obce možno nazvať priekopníkmi socializácie obce. Program založenia JRD v Ptičom sa začal uskutočňovať. Činnosť zamestnancov Vojenských lesov trvala cez celý február 1959 až do 25. marca 1959. Za celé toto obdobie hovorili s roľníkmi a tak pripravovali pôdu pre ďalšiu agitáciu. Lesáci skončili. Dňa 25. marca 1959 pokračovali v agitácii iní a to už naplno. Do obce prišiel súdruh Jozef Tomko, kádrový pracovník Okresného národného výboru (ONV) v Humennom spolu s Michalom Džupkom a jednou úradníčkou z ONV. Začali s likvidáciou daní i poistného, čo každý musel vyplatiť ihneď. To bolo pred Veľkou nocou v roku 1959. Cez Veľkú noc to prestalo. V utorok po Veľkej noci zriaďenec MNV v obci Jozef Pristáš poroznášal hneď ráno tridsiatim roľníkom pozvánky na MNV, aby sa ta dostavili vo veci úradnej. Za agitačné stredisko bol určený dom Anny Mastilákovvej na Malej stranke (č. 5). Z tohoto domu potom agitátori predvádzali po jednom roľníkov na MNV. Tu sa ich pýtali na mienku, akú majú o JRD i na iné veci súvisiace s družstvom. Ľudia

odopierali podpísať prihlášku do JRD, nikto sa nechce vzdať svojho. Agitácia sa prevádzala každý deň od 8.00 hod. až do 22.00 hodiny. Často i do polnoci. Presvedčovacia kampaň pokračovala.

Po zlikvidovaní daní a poistného prichádzali na rad bohatší gazdovia s nesplnenými dodávkami. Aj títo nechceli podpísať prihlášku vstupu do JRD. Dňa 3. apríla 1959 prišlo do obce nákladné auto s Ladislavom Basalejom a cigánmi. Začali vyberať zemiaky u Jána Babinca na Malej stranke, od Štefana Behúna (Viňančiného) vzali kravu a od Štefana Mastiláka (Bodejka) tiež vzali kravu.

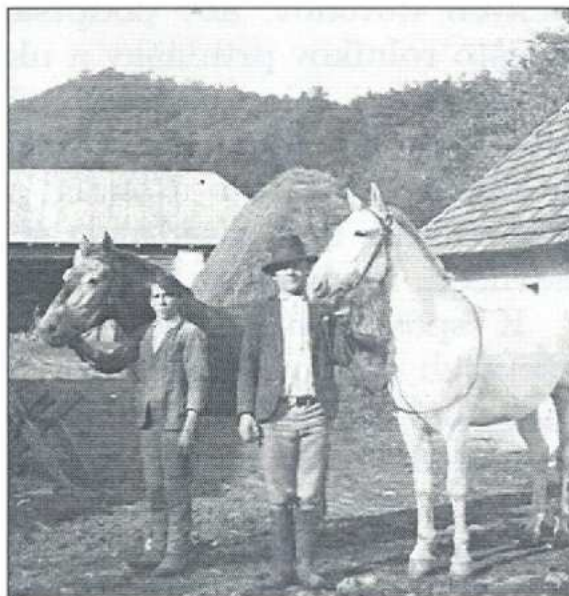

Juraj Mastilák pri orbe

Mimo spomínaných agitátorov každý deň prichádzali do obce aj agitátor cigánskeho pôvodu Michal Gorol z Podskalky. Aj on sa usiloval vysvetliť roľníkom, že viac vyrobiť, lepšie hospodáriť i lepšie sa mať je možné iba v JRD. Ba pripomenul roľníkom aj toto: "Vaše deti Vás budú preklínať, že ste im nechceli dobre."

Medzi prvých, čo podpísali prihlášku do JRD patrili: Michal Majerník ml. (Piškanin) tajomník MNV, Ján Bešák st. predseda MNV, Jozef Pristáš zriadenec MNV a Jozef Kocka riaditeľ školy v Ptičom. Po necelom mesiaci agitácie pribudli ďalší, a to: Ján Ročňák, Ján Cukrovaný, Štefan Čorný, Andrej Repko, vdova Mária Majerníková, Jozef Majerník (Piškanin).

Keďže sa blížila jar a s ňou sa hlásili aj poľné práce, bolo treba problém rýchle riešiť. Agitátori však na to nedbali. Aj za cenu toho, že jarné poľné práce sa nevykonajú, zadržia-

Príprava koní do práce na poli

vali roľníkov v agitačnom stredisku a v presvedčovaní pre vstup do JRD nepočuli. Okolo 10. apríla 1959 prišlo do obce kryté nákladné auto z ktorého vyšli ďalší noví agitátori. Obecný bubeník zvukom bubna oznámil, aby každý sa dostavil večer do budovy školy na valnú hromadu - schôdzu. Kto tak neurobí, bude pokutovaný sumou 200.- Kčs. Každý prišiel. Reč k nim mal súdruh Čema, vedúci tajomník Okresného výboru Komunistickej strany Slovenska (KSS) v Humennom. Po ňom sa ujal slova Vladimír Dronin, námestník predsedu ONV v Humennom. Ďalej hovoril k občanom Ján Bláž, pracovník Výkupného podniku v Humennom. Táto agitačná jednotka bola už úderná jednotka pod vedením Vasilu Kičika.

Po prejavoch okresných činiteľov nasledovala prestávka a potom znovu presvedčovanie. Presvedčovalo sa v školskom kabineete i v krytom aute. Kto sa nedostavil na predvolanku či už na MNV alebo do školy, príslušník verejnej bezpečnosti (VB), sídliači v Chlmcí žiadal po 50.- Kčs za každý zameškaný deň. Bol to Jozef Schott, ktorý tu bol okresným žandárom. Práca agitátorov mala svoje výsledky. Roľníci pomaly podpisovali prihlášky a aj pálenky kupovali agitátorom, aby sa s nimi zoznámili. Takými roľníkmi boli: Ján Ročňák, Ján Balaščík ml., Ján Hirjak a Ján Cukrovaný.

Pri presvedčaní do JRD používali agitátori rozličné metódy. Jednou z metód bolo aj to, že vyhlásili roľníka za družstevníka, ktorý i keď nepodpísal ale mal v obci slovo a zavážil. To bolo z taktických dôvodov, aby podpísali aj iní. Ba aj sami podpisovali miesto roľníkov prihlášky a ukazovali, že ten a ten už podpísal. Stavalo sa i tak, že roľník už podpísal prihlášku do JRD ale chodil do agitačného strediska ďalej, aby nikto nevedel, že už podpísal prihlášku. Roľníci pri rozhovoroch s agitátormi im vysvetľovali, že v zásade nie sú proti JRD ale prihlášky podpísať nechceli. Nechceli sa vzdať svojho majetku.¹¹⁸

K spôsobom agitácie náležalo aj pozastavenie dôchodku všetkých druhov. Tomu, kto buď sám bol vlastníkom pozemkov alebo bol rodinným príslušníkom majiteľa pozemkov a prihlášku vstupu do JRD nepodpísal, zastavili vyplácanie dôchodku ak takýto dôchodok poberal.

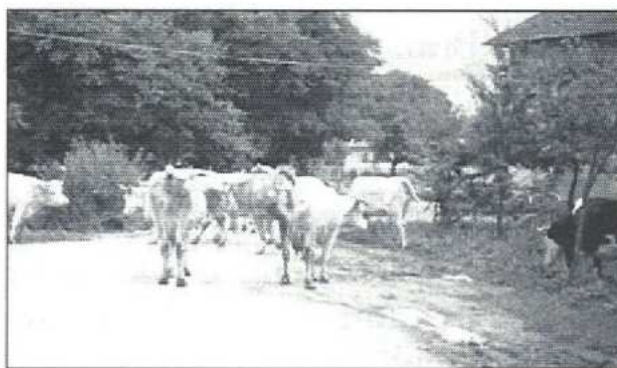
Dňa 17. apríla 1959 sa situácia znovu priostrila. Do obce prišlo auto s cigánmi vyberať dobytok od Jána Babinca a Štefana

118 KOP, s. 106.

Behúna (Viňančiného). Brali kravy i ošipané. Ján Babinec vidiac tento postup, podpísal prihlášku do JRD. Takto urobil aj Štefan Behún. Prihlášky sa množili zo dňa na deň. Stále ich bolo viac. Dňa 19. apríla 1959 pri zjednaní obecného pastiera, keď bol aj oldomáš, nehovorilo sa o inom len o tom, kto už podpísal prihlášku do JRD a kto nie. Rečí sa točili len okolo JRD. Z týchto rečí bolo zrejme, že o krátku dobu bude v obci Ptičie JRD.

Dňa 21. apríla 1959 bol výhon dobytká na pastvu. Znovu oldomáš, rečí o JRD za prítomnosti agitátorov. Roľníci sa už začínali formovať do skupín. Jední už noví družstvení roľníci, iní ešte súkromní roľníci. Už sa formoval aj nový spôsob hospodárenia. Družstevníci už uvažovali o zvolení predsedu JRD, o tom, že zmiznú medze už nebolo pochyb.¹¹⁹

Agitátori prichádzali každý deň do obce. Formy agitácie boli stále prísnejšie a tvrdšie. Prichádzali autobusom vždy okolo 16.00 hod. a vtedy nebolo v dedine nikoho. Každý sa ukryl kde len mohol. Ľudia zostávali s dobytkom v lese dlho do nočných hodín, ba i celú noc. V obci sa zriaďovali agitačné

Výhon kráv na pastvu na pašu

strediská a to v dome Jozefa Hirjaka a Štefana Lancoša. Roľníci, ktorí ešte nepodpísali prihlášku do JRD boli takto rozdelení do školy, do Hirjaka a do Štefana Lancoša. Tu sa potom prevádzalo presvedčovanie do JRD. Mnohí chlapi sa skrývali v lese v Jakovcovej. Rozložili si tam vatru a sedeli hľadiac do ohňa. Rozmýšľali o tom, čo donesie budúcnosť. Na druhú noc už chlapi nešli do Jakovcovej. O ich pobyte sa dozvedeli agitátori a spolu s tajomníkom MNV Michalom Majerníkom (šiel Tomko, Džupka i Gorol) si Jakovcovu preverili. Dňa 25. apríla 1959 a v nedeľu 26. apríla 1959 agitátori neprišli od obce. Ľudia si trocha oddýchli. Potom znovu pokračovala agitácia. Prichádzali agitátori z Hospodárskej školy v Humennom. Z týchto hodno spomenutí najmä Jána Bubana. Každý radil roľníkom, poučal ich i vysvetľoval. Oni už ani nevedeli čo majú robiť. Agitačným stre-

119 KOP, s. 107.

diskom bol aj hotel na Podskalke. Tu presviedčali učitelia z Hospodárskej školy z Humenného.

Dňa 11. mája 1959 o 14.00 hod. prišiel do obce námestník predsedu ONV v Humennom Vladimír Dronin a agitátor Vasil Kičik. Každý roľník, ktorý ešte nepodpísal prihlášku do JRD, musel ísť na MNV a odtiaľ do školy. Tu v škole potom pokračovalo presvedčanie v školskom kabinete. Agitátori sa napchali do tej malej miestnosti, nadávali, pchali do rúk pero i prihlášku, ich počínanie pôsobilo viac psychicky ako presvedčivo. Roľníci v takomto zmätku ani nevedeli čo robia. Nejednen zo strachu podpísal prihlášku.

Každý večer sa to končilo tak, že 8-10 roľníkov agitátorí vzali do autobusu a cestou ich po jednom vypúšťali do tmavej noci. Niektorých zaviezli až k budove ČSAD a tam potom vypustili vonku. Brali chlapov i ženy. V dobe presvedčovania na Podskalke bola Poľnohospodárska škola, ktorá tiež slúžila za agitačné stre-disko.

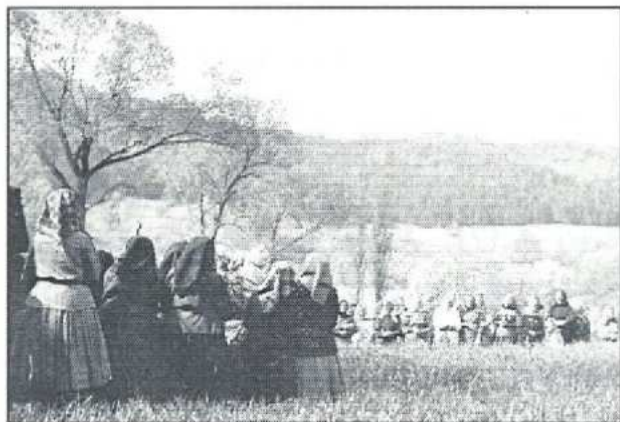
Po dvomesačnej agitácii to predsa len šlo slabo s podpisovaním prihlášok do JRD, začalo sa to znovu prísnejšie najmä u väčších roľníkov. Dňa 16. mája 1959 prišlo do obce auto Výkupného podniku s cigánmi. Pod vedením Michala Gorola, občana cigánskeho pôvodu, mali vybrať dobytok i všetky poľnohospodárske produkty u Michala Pluchtu, Jozefa Mattu, Jána Boška a Martina Radu. Urobia to vtedy, ak menovaní nepodpíšu prihlášku vstupu do JRD. Menovaní zo strachu ani nevedeli čo majú robiť a tak vnútorné vyčerpaní podpísali prihlášky do JRD, okrem Michala Pluchtu.¹²⁰

Veľkým strachom pôsobil ako agitátor i súdruh Zbur zo Štátnej poisťovne v Humennom. Ľudia sa ho veľmi báli. Agitátori chodili po domoch i v nočných hodinách. Na mnohých miestach sa stalo, že dobytok prišiel domov z poľa, ľudia sa ukryli a dobytok chodil po dvore. Nemal ho kto vpustiť do maštale. Domy boli zamknuté, ľudia boli preč. Každého sa zmocňoval strach, že podpisom prihlášky do JRD stratia všetok majetok, nadobudnutý ešte prarodičmi - dedom či babičkou. Agitátori vo svojej práci neustávali. Aj im to už všetko šlo cez hlavu. I v nočných hodinách búchali do dverí, budili ľudí zo spánku podpísať prihlášku do JRD. Jedného dňa v popoludňajších hodinách doprevádzali agitátori do školy Jozefa

120 KOP, s. 108-109.

Hirjaka popri kostole. Pri kostole im Hirjak zmizol. Skryl sa v kostole pod schody vedúce na chór. Agitátori hneď šli za ním ale jeho nikde nemohli nájsť. A tak do školy prišli bez neho. Agitátorom to nešlo tak, akoby chceli. Situácia ich vyvádzala z miery. Roľníkov začali brať na presvedčovanie do Humenného, do budovy ONV i do jednotlivých podnikov. Tam ich držali až do času, kým nepodpísali prihlášku do JRD. Takto urobili s Jozefom Hirjakom, Štefanom Kurejom st., Jozefom Virtášom, Michalom Majerníkom st. a Pavlom Hodorom, ktorí sa z Humenného vrátili už ako členovia JRD. Bolo to koncom mája 1959.

Karta v hre sa obrátila v prospech agitátorov. Agitáca do JRD dosiahla kulminálny bod. Ľudia po dlhom odpore napokon rezignovali a podpísali prihlášky do JRD. Nové JRD v Ptičom začalo sa už rysovať. Dňa 27. mája 1959 prišli do obce noví agitátori, a to bratia Michal a Andrej Zaťko, rodáci z obce Ptičie, a Žák, zamestnaním pekár, no v tom čase už riaditeľ Komunálnych služieb mesta Humenné. Zasadili odporu obyvateľov obce, ktorí doposiaľ sa zdráhali podpísať prihlášku do JRD, posledné údery. Odporcov zhromaždili do požiarnej zbrojnice. Medzi nimi bol aj starec Štefan Mastilák (Behunov) z Podhurky. Agitátor Žák ho vyviedol zo zbrojnice vonku a kázal mu skočiť dole. 80-ročný starec bol rozhodnutý radšej skočiť z poschodia zbrojnice dolu než aby podpísal prihlášku do JRD. Agitátori mu zabránili skočiť, no nechali ho chvíľu celú vec si ešte premyslieť. Potom s ním zišli dole na most pred MNV (Tkáčikov most). Dávali mu prihlášku, tlačili mu ju do rúk, ale on sa vzpíeral. Pýtali sa ho na vojenčinu či bol vojakom a kde bojoval. On odpovedal že na Piave v Taliansku. Agitátor Žák mu dal na výber: buď podpísať prihlášku

Modlitby v čase prosebných dní

do JRD alebo skočiť do vody pod most. On si vybral to druhé a zoskočil pod most do vody. Raz-dva už bol pod mostom. Agitátori to videli a vzali ho do autobusu a šli s ním do Humenného. Cestou ho presvedčovali a na moste vedúcom cez Laborec v Humennom ho z autobusu vy-

pustili. Bolo to cez deň dopoludnia, i vrátil sa starec domov.

Dňa 30. mája 1959 prišiel do Humenného, do novovybudovanej továrne Kapron, prezident ČSR Antonín Novotný so svojim sprievodom. Keďže väčšina roľníkov v obci Ptičie už podpísala prihlášku do JRD, mnohí už len čakali na ukončenie celej agitácie a na nejakú funkciu v JRD. Ba niektorí mali aj nové nápady. Povrávalo sa, že na počesť prezidenta republiky bude v obci Ptičie vyhlásené JRD. Ján Lancoš st. dal návrh ísť privítať prezidenta. Ako novému JRD možno že prezident dá do gazdovstva aspoň traktor. Prezident prišiel i odišiel ale v obci Ptičie JRD vyhlásené nebolo. Agitátor Michal Gorol prehlásil, že až vtedy bude vyhlásené JRD v obci Ptičie, keď podpíšu prihlášku všetci roľníci. Takto už bol v obci menší klud. Bola sobota i nedeľa a agitátorov nebolo. Šli vítať prezidenta.

Dňa 1. júna 1959 do obce znovu prišli agitátori, a to Jozef Tomko, Michal Džupka a Michal Gorol. Prišli agitovať a presviedčať tých, ktorí zatiaľ boli mimo JRD. Mnohých nenašli doma. Gorol odišiel do Humenného. Vrátil sa okolo 14.00 hod. s autom Výkupného podniku vyberať dobytok. Auto pristavili u Jozefa Maruščáka. Občania sa proti tomu postavili, a nedovolili vziať dobytok, lebo ten budú potrebovať pre JRD. Bolo zrejme, že aj Maruščák čoskoro podpíše prihlášku do JRD. V ten istý deň agitátori odišli z obce, no bol to iba takticky manéver. Vrátili sa naspäť ešte v tú istú noc okolo 1.00 hod, teda už 2. júna 1959. Prišli autobusom aby dostali ešte tých, ktorí doposiaľ prihlášku do JRD nepodpísali. Našli ich doma, naložili do autobusu. Boli to títo občania: Štefan Mastilák z Podhurky, Mária Mastiláková (manželka Martina Mastiláka), Máriu Mastilákovú jej dolnú susedu i hornú susedu Máriu Mičákovu, Annu Tižovu, Jána Tiža, Michala Dolňáka, Michala Majerníka s manželkou. Všetkých odviezli autobusom na ONV do Humenného. Každého dali osobitne. Ján Tiž a Michal Dolňák vrátili sa v ten istý deň 2. júna 1959 domov už ako členovia JRD. Ostatných držali v Humennom až kým nepodpísali prihlášku do JRD. Michala Majerníka st. držali tam až do 4. júna 1959, kedy aj on podpísal prihlášku do JRD, z čoho agitátori mali radosť. Domov ho priviezli osobným autom a zaplatili aj oldomáš. Agitácia spela ku koncu. Agitátori Jozef Tomko, Michal Džupka a Michal Gorol dovezli ešte na MNV Andreja Mastiláka (Mičáka), ktorý im podpisom odovzdal do

užívania svoje gazdovstvo s podmienkou, že sám bude pracovať nie na JRD ale niekde v priemysle. Agitátori s tým súhlasili.

Dňa 7. júna 1959 bola nedeľa. V tom čase bola fara neobsadená. Farnosť spravovali kňazi z Humenného. Bohoslužby v tú nedeľu boli v Chlmci popoludní o 15.00 hod. Veriaci aj z obce Ptičie šli na sv. omšu do Chlmca. Cestou sa stretli s autobusom Vojenských lesov. V autobuse boli členovia dychovej hudby spomínaného podniku. Šli zahrať roľníkom i agitátorom na ukončenie agitácie. Sotva sa členovia dychovej hudby objavili s hudobnými nástrojmi pri požiarnej zbrojnici, zhromaždilo sa tam plno zvedavých ľudí. Hudba zahrala, ale aj odišla. Dni sa mýlili, blížil sa deň vyhlásenia celoobecného JRD v obci Ptičie. Dedinská organizácia KSS spolu s MNV už len formovali vedenie JRD. Všetko bolo ukončené a pripravené. Už len vyhlásiť založenie celoobecného JRD v obci a konečne pohostenie a oldomáš. Slávnostným dňom sa stal 9. jún 1959. Obec Ptičie ukončila týmto dňom starý spôsob hospodárenia a nastúpila novú cestu v poľnohospodárstve a hospodárenie na spoločnom JRD v Ptičom.

Práca s ľanom

2.3. USTANOVUJÚCA SCHÔDZA JRD V OBCI PTIČIE

Dôležitú úlohu pri zakladaní JRD v obci Ptičie zohrala Dedinská organizácia KSS spolu s MNV, lepšie povedané - členovia týchto organizácií. Najväčšie zásluhy na založení JRD v obci Ptičie má Ján Bešák st., vtedajší predseda MNV, Michal Majerník

tajomník MNV, Jozef Pristáš zriadenec MNV a Jozef Kocka, riaditeľ školy v Ptičom. Menovaní všetkými silami i svojimi schopnosťami vynakladali všetko svoje úsilie, aby v obci Ptičie bolo založené JRD. Venovali všetok svoj voľný čas, radili agitátorom ako na koho ísť. Dňom i nocou pracovali, chodili s agitátormi do lesa a tam pri pasení dobytku nenazdajky prekvapili roľníkov a presviedčali ich. I keď s veľkou námahou a ťažkosťami, podarilo sa im založiť celoobecné JRD. A ako agitátori hovorili: "Ptičie padlo 9. júna 1959". Súdruhovia Jozef Tomko i Michal Džupka roznášali v ten deň pozvánky na ustanovujúcu schôdzu novozaloženého JRD. V pozvánkach bolo uvedené: ustanovujúca schôdza sa začína dňa 9. júna 1959 o 19.00 hodine večer v Národnej škole v obci Ptičie s nasledujúcim programom:

- Otvorenie,
- prejav zástupcu Okresného výboru KSS,
- voľba volebnej komisie a samotné voľby funkcionárov družstva a Správy JRD v obci Ptičie
- spoločné posedenie - hostina.

Bolo to v utorok 9. júna 1959. Večer asi okolo 21.00 hodiny začala sa ustanovujúca schôdza vznikajúceho JRD. Uvádzateľom na schôdzi bol riaditeľ školy Jozef Kocka. Ako prvý ujal sa slova zástupca Okresného výboru KSS Juraj Spišiak, ktorý hovoril o význame spoločného hospodárenia o jeho prednostiach pred súkromným hospodárením. Jeho reč trvala dosť dlho. Po ňom riaditeľ školy Jozef Kocka predniesol správu MNV. Mimo iného povedal: "Družstevnú rodinu tvorí 76 členov, ktorí budú spoločne hospodáriť na 600 hektároch poľnohospodárskej pôdy." Mimo družstva zostali iba Juraj Mičák (Jakubov), Štefan Dupko, Jozef Antoni. Títo skôr či neskôr prídu do JRD. Úpadkoví hospodári sú: Vasil Chomanič, Štefan Pristáš, Mária Hrindová a Martin Mastilák (Mičakov).

Po referáte riaditeľa školy bola voľba volebnej komisie, ktorá mala zvoliť vedúcich činiteľov JRD i Sprá-

Jozef Kocka

vu JRD. Predsedom volebnej komisie sa stal Ján Babinec ml. (č. 10) a členmi Juraj Mastilák (Glajf), Martin Rada, Jozef Virtáš st. (č. 75). Volebná komisia odišla vonku a s ňou aj agitátor Michal Gorol, ktorý mal pripravenú kandidátku a podľa nej pýtal sa na mienku volebnej komisie. Po krátkom čase bola kandidátka hotová, volebnou komisiou schválená. Súhlasilo s ňou aj vedenie KSS. Volebná komisia sa vrátila späť do školy. Ján Babinec, predseda volebnej komisie, prečítal prítomným navrhnutých kandidátov: Za predsedu JRD bol navrhnutý Ján Balaščík ml. (č. 73). Predseda volebnej komisie spýtal sa na súhlas. S Jánom Balaščíkom, ako predsedom JRD, súhlasili všetci prítomní. Nikto nebol proti ani sa nezdržal hlasovania. Za vedúceho živočíšnej výroby bol navrhnutý Ján Lancoš st. Za neho hlasoval iba jeho brat, a tak súdruh Dronin z ONV v Humennom dal hlasovať ešte raz. Ján Lancoš st. sa postavil a vyhlásil, že funkciu neprijíma i keď by za neho hlasovali tri štvrtiny družstevníkov. Za vedúceho rastlinnej výroby bol navrhnutý Štefan Dzemjan, ktorého schválili do funkcie bez jeho prítomnosti. Ďalej bol do funkcie navrhnutý Andrej Repko ale ani za neho nikto nehlasoval a tak súdruh Dronin vyhlásil, že Repko vypadá. Jána Cukrovaného st. zvolili za revizora. Menovaný vstal a prehlásil, že funkciu neprijíma. Za účtovníka zvolili Štefana Behúna (Bena). Skladníkom sa stal Jozef Valko a pokladníkom Jozef Virtáš st. Ďalej volebná komisia zvolila Správu JRD. Boli zvolení títo: Ján Boško, Jozef Majerník (č.80), Jozef Čorný (Dolňákov), ktorého potom zvolili za vedúceho živočíšnej výroby, Štefan Kurej st. a Michal Pluchta ml. Zo zvolených funkcionárov i členov Správy JRD na voľbách neboli prítomní: Štefan Dzemjan, Štefan Kurej a Michal Pluchta. Po vykonaní volieb zablahoževal novému JRD námestník predsedu ONV v Humennom súdruh Dronin a krátkym príhovorom ukončil svoju reč lebo už bolo okolo polnoci, a bol najvyšší čas, aby sa začala hostina.

V predvečer tohože dňa doviezlo auto na spoločné posedenie (na hostinu) chlieb a klobásu. Na hostinu za zakúpilo aj občerstvenie a to 22 litrov pálenky a pivo. Klobásy bolo 20 kg. Vyparádené kuchárky Klamárová, Ščupáková (Knižaňa), Majerníková, manželka tajomníka MNV a tiež aj manželka riaditeľa školy Kocková, tiež aj učiteľka školy Tidiková smažili klobásu a pripravovali hostinu. Z kuchyne riaditeľa školy donášali

potom na stoly do školy družstevníkom i ostatným prítomným. Na ustanovujúcej schôdzy JRD bolo v školskom dvore i na ulici asi 10 osobných áut. Doviezli sa v nich predstavitelia okresu, vedúci agitátori, bezpečnostné orgány i zástupcovia OV KSS. Všetci spoločne posedeli, povečerali i vypili. Po skončení pohostenia hostia na autách odišli a zostali iba domáci občania a družstevníci. Pálenka sa míňala. Každý chcel piť a to čím viac. Dobré podgurážení družstevníci pomaličky vychádzali vonku na dvor. Na dvore sa vytvárali debatné skupinky. Každý už mal vlastné pripomienky k rozličným veciam. Nejednému to nevyšlo. Niektorí sa zlostili, že im to nevyšlo vo voľbách; vznikli hádky, výčitky, a trvali pomerne dlho. Toto všetko trvalo do tretej hodiny rannej dňa 10. júna 1959. V tento deň už šlo každému len o to, ako ďalej. Veď hospodársky rok bol už skoro na konci. Niektorí roľníci už ani nezasiali jariny ba aj okopaniny neposadili lebo počítali so spoločným hospodárením i spoločným zberom.

2.4. ZAČIATKY HOSPODÁRENIA "PO NOVOM"

Začalo sa hospodáriť po novom. V najbližších dňoch zasadala Správa JRD a spolu s okresnými činiteľmi mali dojednať ako postupovať ďalej. Mali prejednať a dohodnúť sa na spoločnej žatve a mlatbe. Od 16. júna každý večer zasadala Správa JRD spolu s predstaviteľmi ONV, ktorí chceli za každú cenu spoločnú žatvu i mlatbu. Uvažovali najmä o uskladňovaní obilia. Predseda JRD Ján Balaščík navrhol za sklad obilia budovu fary, ktorá v tom čase bola uprázdnená. Jednalo sa o všetkom. Závažným problémom boli funkcionári JRD. Funkciu vedúceho rastlinnej výroby neprevzal Štefan Dzemjan a funkciu vedúceho výstavby JRD (stavieb) Michal Pluchta. Neprevzali funkcie ani po dlhom presviedčaní aktivistom pre JRD Štefanom Dziakom zo Strojovej a traktorovej stanice z Humenného. Ba menovaní neprebrali funkcie ani na príkaz predsedu ONV v Humennom súdruha Ivana Prokipčáka.

Dňa 16. júna predseda JRD Ján Balaščík s Michalom Majerníkom tajomníkom MNV doviezli zo Strojovej stanice mláťačku s elevátorom na vynášanie slamy na stoh. Túto nemali kde umiestniť. Umiestnili ju napokon v stodole vdovy Márie Majerníkovej. Elevátor zostal uprostred obce pri potoku pred

domom Jána Cukrovaného.

Súрили aj práce na kosbe sena. I keď Správa JRD chcela, aby sa kosilo spoločne, nešlo to. Každý šiel kosiť svoju lúku. Márne boli námahy príslušníkov verejnej bezpečnosti žandára súdruha Jozefa

Prvé mechanizmy na JRD

Schotta i aktivistu Štefana Dziaka. Menovaní chceli, aby sa vysušené seno zväžalo spoločne do farskej stodoly, ktorú si už predtým prezrel predseda JRD Ján Balščík. Bolo to dňa 18. júna 1959. Ľudia na ich reči nedali nič. Každý si svoje seno zväžal domov. Keďže sa seno nesústredilo do farskej stodoly, mala táto slúžiť na sústredenie dobytká. Ani toto sa uskutočniť nemohlo, lebo v blízkosti nebolo dostatok vody na napájanie dobytká. Správa JRD neustále zasadala spolu s MNV. V druhej polovici júna na riadnom zasadnutí navrhol Pavol Majerník, zamestnanec Strojovej a traktorovej stanice v Humennom, aby každý družstevník sústredil jeden a pol metráka sena na jeden hektár. Prejednávanie bolo vzaté do zápisnice, ktorej obsah bol zverejnený obecným bubeníkom. Ďalej sa seno z lúk zväžaf nesmelo. Prišli žandári i okresný prokurátor ale každý svoje zväžal domov. Predseda JRD Ján Balaščík i účtovník Štefan Behún presviedčali ľudí, že jednajú nesprávne, že z toho budú nepríjemnosti ale všetko bolo márne. Posledné júnové dni niesli sa v znamení hesla: Sústrediť po dvanásť metrákov sena na jeden kus hovädzieho dobytká, plánovaného do družstva. Ďalej tu bol návrh sústredenia hovädzieho dobytká ku kolom, vrozeným do zeme a spoločná žatva. Znovu bola celoobecná schôdza, na ktorej prehovoril vedúci poľnohospodárskeho odboru ONV súdruh Lednický. On najviac naliehal na sústredovanie i spoločnú žatvu. Ľuďom to nebolo po vôli a tak najmä ženy nadávali a kričali. Súdruh Lednický na to nič nedal ale ich odbil slovami: "Tak bude ako my chceme a nie vy! My si s vami rady dáme!" Už na druhý deň po tejto schôdzi

prišli do obce dvaja úradníci prepočítavať celoročnú prácu na pracovné jednotky od jesenných prác až po žatvu. Prepočet sa previedol ale odmena žiadna nebola.

Dňa 1. júla 1959 odišiel predseda JRD Ján Balaščík s predsedom MNV Jánom Bešákom a tajomníkom Michalom Majerníkom na ONV do Humenného. Tu sa prejednávalo najmä obsadenie všetkých vedúcich funkcií v JRD Ptičie a spoločná žatva. Dňa 2. júla 1959 prišiel do obce inštruktor pre spoločnú žatvu z KNV odboru poľnohospodárstva v Prešove. Ubytoval sa u predsedu JRD Jána Balaščíka. Z ONV prichádzali stále nové inštrukcie pre Správu JRD. Bolo potrebné nájsť dvoch funkcionárov na šesťmesačné školenie, i iné veci.

Od ustanovujúcej schôdze uplynul mesiac. V obci medzi družstevníkmi bolo plno hádok a nedorozumení. Ľudia sa hádali, nadávali na vedúcich predstaviteľom JRD. Každý chcel žať čo zasial na svojom pre seba. Predseda JRD vysvetľoval družstevníkom, že žať sa musí spoločne stoj čo stoj. Dňa 6. júla 1959 bola znovu schôdza pred domom Martina Radu. Znovu sa jednalo o spoločnej žatve. Ľudia znovu nadávali na spoločnú žatvu. Na druhý deň ráno boli členovia JRD Martin Rada, Ján Lancoš st. a Štefan Kurej st. predvolaní na ONV, kde im vytkli že rozvracajú JRD v obci. Žandár Jozef Schott šiel za členmi JRD ktorí nechceli prevziať funkcie v družstve. Žatva je tu. I keď strana a

Spoločné práce na JRD

vláda republiky vyzývali občanov na skorý a bezstrátový zber obilia, v obci Ptičie sa žať nešlo. Ľudia vyčkávali. Chceli žať každý svoje i napriek nátlaku z ONV. Dňa 10. júla 1959 znovu obecný bubeník zvolal družstevníkov na schôdzu.

Schôdzu viedol predseda JRD Ján Balaščík za prítomnosti aktivistu z ONV súdruha Vargu (neskôr sa stal predsedom JRD v Chlmei). Predseda JRD navrhol znovu spoločnú žatvu. Ochota u

ľudí bola slabá. Už ho to omrzelo a preto vyhlásil: "Je pripravených 300 brigádnikov, jeden kombajn a šesť samoviazačov. Ak nepôjdeme kosiť my, pôjdu oni ale spoločná žatva sa uskutočniť musí. Dnes je to naša posledná schôdza

Mechanizmy pri žatevných prácach

o spoločnej žatve roku 1959." Toto bolo jeho rozhodné slovo. Ďalej požiadal chlapov, aby sa prihlásili na rezanie smrekov na výstavbu provizórnej maštale. Každý, kto pôjde rezať smrek, dostane 50.- Kčs za deň. Neprihlásil sa nikto. Vzhľadom na to, že Správa JRD ešte nebola úplna, Ján Balaščík, predseda JRD navrhol do Správy JRD Andreja Repka, Jána Cukrovaného, Jána Mastiláka (Miltana) a Jána Bešáka st. Keď sa pýtal na ich súhlas a schválenie, každý mlčal. Každého najviac mrzela spoločná žatva. Každý šomral a nadával. Najviac šomral Štefan Mastilák (Glajf) a Štefan Tkáčik (Koncov). Dňa 12. júla 1959 prišli žandári a zaistili Štefana Mastiláka (Glajfa) pre údajné poburovanie ľudí. Bolo to v nedeľu. Zaistil ho člen VB kriminálneho oddelenia súdruh Marinič. V pondelok dňa 13. júla 1959 bola znovu schôdza o spoločnej žatve. Ján Lancoš navrhol, aby každý šiel žať na svoje a potom nech sa spoločne zväžia. Šomranie a nadávky nemali konca-kraja. V utorok dňa 14. júla 1959 sa začalo spoločne žať. Šlo sa do Slatviny. Ako prví šli do poľa Štefan Mastilák (Bodejko) s traktorom a samoviazačom a pomocníci: Juraj Drabant, Michal Majerník, tajomník MNV, Michal Gorol, Štefan Behún (Ben), Jozef Čorný (Dolňakov) s manželkou, Jozef Virtáš st. s manželkou Máriou, Štefan Čorný a Andrej Repko. Mária Virtášová súčasne pripravila pre žencov obed.

Dňa 15. júla 1959 obecný bubeník znovu oznamoval schôdzu. Na nej boli doplňujúce voľby do Správy JRD. Martin Rada navrhol za vedúceho rastlinnej výroby Jána Lancoša st., ktorý funkciu prijal a prevzal. Ako pomocníka k nemu zvolili Andreja Repka. Za

vedúceho stavebného oddelenia zvolili Štefana Tkáčika (Koncového). Taktiež sa prejednála spoločná žatva. V ten istý deň šli občania do spoločnej žatvy. Zaisteného Štefana Mastiláka uvoľnili s podmienkou, že ak nepôjde spoločne žať, za porušenie pracovnej morálky a úklady proti republike neminie ho žalár; bude dopravený do Prešova a súdený podľa § 81 zákona odst. a, b, . Žatva pokračovala. Zo žatvy si ľudia nosili domov snopy ako zo svojho pre sliepky. Žalo sa spoločne, no súkromní roľníci, ktorí do JRD nevstúpili, nesmeli ísť svoje žať. Obilie zožalo JRD a vzalo pre seba. Okolo 25. júla 1959 bolo všetko zožaté v krížoch. Správa JRD sa už len radila ako zaistiť zvoz a mlatbu. Dňa 26. júla 1959 bola pracovná nedeľa. Prišli brigádnici a zvažali obilie. Vedúci rastlinnej výroby Ján Lancoš a jeho pomocník Andrej Repko ich v práci usmerňovali. Zvažal sa jačmeň do stodoly predsedu JRD Jána Balaščíka. Ešte nebolo všetko zvezené, no už sa prevádzala podmietka traktormi. Do podmietky sa zasiali letné miešanky (čalamáda). Keďže každý bral z poľa čo len mohol, Správa JRD sa rozhodla zvoliť poľného hajníka. No nemohli nikoho nájsť pre túto prácu.

Dňa 30. júla 1959 začala sa prvá spoločná mlatba na Dzilnicoch. Prvé obilie od mláťačky šlo štátu, do nákupných skladov. Bolo rozhodnuté, že každý deň si budú brať dvaja a dvaja družstevníci plevy od mláťačky domov pre dobytok. Hlavným organizátorom všetkých poľnohospodárskych prác na JRD v Ptičom bol súdruh Varga, ktorého vyslali do Ptičieho ONV a OV KSS v Humennom. V čase mlatby stále pršalo, ba až veľa, no práca

Mlátenie obilia

neustávala. Ján Lancoš, vedúci výroby zaistoval ľudí do práce a rozdeľoval ich, kto kde má ísť. Práce bolo dosť, ľudia pracovali ale družstvo nevyplácalo na pracovné jednotky nič.

Dňa 11. augusta 1959 zvolili za poľ-

ného hajníka Pavla Dzemjana st. (č. 14). Mal strážiť pole i stohy obilia, ktoré stáli na Majeri, u Slatvine, u Hruškovej i pod Vasilom. Aj stodoly Jána Balaščíka, predsedu JRD a vdovy Márie Majerníkovej boli zaplnené obilím.

Správa JRD si predvolala súkromných roľníkov s tým, že im vráti obilie, ktoré zasiali a odovzdá za nich dodávku štátu. Súkromní roľníci s tým nesúhlasili. Pre ďalšie hospodárenie im vydelili pozemky a to Misarovo, Gereškovo a Žobrače. Správa JRD snažila sa ich presvedčiť do JRD a rovnako ich presvedčovali aj jednotliví členovia.

Vedúci stavebnej skupiny pri JRD Štefan Tkáčik organizoval čím skôr výstavbu maštali pre JRD. Ján Cukrovaný, i napriek tomu že nemal nijakú funkciu v JRD, denne motorkou cestoval do Humenného, vymeriaval základy pre výstavbu maštali. Práce na ich výstavbe sťažoval nedostatok materiálu ale i robotníkov. V polovici augusta 1959 Okresný stavebný podnik z Humenného doviezol na JRD železnú konštrukciu pre maštale. Výstavba maštali sa realizovala aj napriek veľkým ťažkostiam. Ba Správa JRD predvolala si robotníkov - bezzemkov, akými boli Štefan Hajdučko, Michal Cukrovaný st. a Jozef Lukáč, aby aj oni pomáhali pri výstavbe. Za krátku dobu potom boli vykopané základy pre kravín.

Úroda v roku 1959 bola veľmi dobrá. Mláťačky neustávali mlátiť. Počasie bolo dáždivé a straty na obolí boli veľké. Veľa obilia zostalo v snopoch porasteného na poli, veľa zrna vypadalo najmä pri prenášaní snopov. Aj v stohoch boli porastené snopy. Ľudia si dosť nanosili zrna domov aby mali krmivo pre sliepky. Na zmar vyšla asi jedna štvrtina obilia. Vymlátené obilie bolo veľmi vlhké a nebolo ho kde presušiť. Ľudia sa nemohli uspokojiť s novým spôsobom hospodárskeho života. Pracovali bez chuti. Dodávka štátu za rok 1959 bola splnená. Ostatné obilie začalo JRD uskladňovať. Pre väčšie množstvo obilia ešte nebolo uskladňovacích priestorov, preto sa obilie uskladňovalo v sýpkach jednotlivých družstevníkov. Pôvodne sa plánovalo uskladniť obilie na fare. Dňa 28. augusta 1959 doviezli na farský dvor vlečku obilia, ktoré chceli tam uskladniť. Vo fare však obilie neuskładnili lebo zistili, že ani jedna miestnosť na uskladnenie obilia nevyhovuje. Fara bola celkom vlhká. Takto porozvážali obilie do jednotlivých sýpok družstevníkov a to na sejbu, na krmivo i na pracovné jednotky.

Potom prišla kosba otavy. Vedúci rastlinnej výroby Ján Lancoš st. s ostatnými funkcionármi JRD šli deliť zámeny otavy na pokosenie. Zámeny podelili len pre tých družstevníkov kde bol chlap. Z pokosenej otavy potom delili družstevníkom po tri kôpky suchej otavy. Práce na JRD zaostávali. Zaostávala orba, (len časť bola pooraná traktormi a pásovým traktorom) kosba otavy i ďateliny. Ešte dňa 28. septembra sa kosila otava i ďatelina. Zaostávala aj vykopávka zemiakov. Správa JRD rozhodla, že zemiaky si každý vykope sám svoje. Každý odovzdá povinnú dodávku štátu podľa výmeru, sústredí na sadbu pre JRD a zvyšok si ponechá pre seba. Výkup na verejné zásobovanie ako aj zemiaky pre spoločné hospodárenie sa zväžali pred Jána Cukrovaného. Čo náležalo štátu, odviezli do Humenného a ostatné zakrechtovali (dali do hroblí) za farskou stodolou na tom malom cirkevnom pozemku pod lesom a ponechali pre jarnú sadbu. Takto Správa JRD rozhodla správne a zemiaky sa bez strát vykopali včas. Krechtovanie zemiakov šlo pomaly. V noci na prvého októbra zostala časť zemiakov nezakrechtovaná. Prišiel mráz a zemiaky zmrzli. Vykopávka i odovzdávanie zemiakov sa ukončilo dňa 5. októbra 1959. Po jesenných prácach odišli aktivisti (akým bol napr. súdruh Varga) ktorí pracovali v obci na usmerňovaní a upevňovaní JRD z obce. Ďalšie riadenie JRD ponechali na vedúcich predstaviteľoch JRD v obci.

Jeseň bola v plnej sile. Mráz zničil aj strniskové miešanky. Pole zostalo nepoorané. Už boli tu aj poľnohospodárske stroje ale nešlo to. Vedúci rastlinnej výroby Ján Lancoš chodil z domu do domu a vyzýval ľudí, aby každý šiel orať. Hovoril: "Kto nepoorie pol hektára pôdy, nedostane v jari v roku 1960 záhumienku." Táto vyhrážka zabrala. Každý šiel orať i kravičkami ako pred tým za súkromna. Traktorov bolo málo a preto strojová orba nešla. Rôznymi živočíšnymi záprahmi orali družstevníci 4. a 5. novembra 1959.

Horšie to bolo so živočíšnou výrobou. Bolo treba sústreďovať dobytok, no nebolo kde lebo nebolo maštali. Maštale sa síce budovali ale dosť pomaly. Vedúci pracovníkov stavebnej skupiny Štefan Tkáčik zháňal materiál i pracovníkov na stavbu ale predsa to nešlo. Dňa 4. novembra 1959 dovezli v Výkupného podniku z Humenného prasce pre JRD. Nebolo ich kde umiestniť. Umiestnili ich v maštali alebohej Anny Mastilákovej na Malej

stranke. Jozef Čorný, vedúci živočíšnej výroby v ten istý deň odstúpil. Vedúci predstavitelia Okresného stavebného podniku v Humennom, najmä súdruh Semančík, súрили s výstavbou maštali. Všetkým, aj vedúcim poľno-

Hospodárske budovy JRD

hospodárskeho odboru ONV súdruhovi Lednickému záležalo na tom, aby sa čím skôr sústreďoval dobytok a preto ho vypúšťali aj v 12 stupňovom mraze na pastvu do poľa. Pásť nebolo čo a tak sa všetok dobytok hrnul k stohom slamy a túto požieral. Proti tomu zakročilo vedenie JRD a dalo na vedomie všetkým občanom, že keď sa prichyti dobytok pri stohu slamy, bude jeho majiteľ potrestaný.

Dňa 23. novembra 1959 na návrh vedenia JRD vymeriavali záhumienky na nastávajúci rok 1960. Na zeleninu vymeriavali Horné Konopianky a na zemiaky Pešniky, Pod Topolinou a Hruny Križné. Delbu prevádzali Andrej Repko, Martin Rada a Štefan Dzemjan. Záhumienku vymerali každému členovi JRD iba Michal Molokáč a Štefan Mastilák (Bodejko) sa záhumienky vzdali. V delbe sa pokračovalo aj 25. novembra 1959. V tento deň prišli do obce pozrieť výstavbu maštali Ján Bláž v Výkupného podniku Humenné, súdruh Lednický z Poľnohospodárskeho odboru ONV a súdruh Semančík z Okresného stavebného podniku v Humennom. Na výstavbe maštali sa nepracovalo. Štefan Tkáčik, vedúci stavebnej skupiny, im povedal, že ľudia si vozia hnoj na záhumienky, ktoré práve podelili. Spomínaní predstavitelia okresu šli na pole a povyhadzovali kolíčky z vymeraných záhumienkov. Ľudí týmto svojím počínaním veľmi pohoršili. Predseda JRD, i keď kolíčky boli vyhádzané, kázal družstevníkom vozit hnoj hocikde, že v jari sa to znovu podelí. Ľudia s tým spokojní neboli.

Výstavbu kravína bolo treba posúriť. Prvý termín na ukončenie bol stanovený na 20. októbra 1959. Tento termín dodržaný nebol. Druhý termín bol stanovený na 20. novembra 1959, ale ani ten

nebol dodržaný. Konečne termín, ktorý navrhol súdruh Semančík na 15. decembra 1959 podarilo sa naplniť. Sústreďenie dobytky súrilo. Ľudia nemali čím krmieť, mrzelo ich to. Dobytok hladoval, ba ani slamy nebolo na podstielku. Každý chodil na slamu do stohov JRD. Slamou krmili dobytok. Správa JRD proti tomu rázne zakročila. Predseda JRD Ján Balaščík prehlásil, že koho prichytia brať slamu za jednu nošu (plachcinu) mu zrazia 10 kg obilia zarobeného na pracovné jednotky. Jednal rázne a bolo vidieť, že má vzťah k spoločnému hospodáreniu. Týmto sa rok 1959, prvý rok života a hospodárenia v nových podmienkach, skončil.¹²¹

3. VZNIK JRD PTAVA

Dôležitým medzníkom v živote družstevníkov z obce Ptičie bol rok 1964. Vtedy totiž, ani nie po piatich rokoch trvania JRD v obci, došlo k jeho zániku a k pričleneniu k rozsiahlejšiemu útvaru.

Na začiatku roka 1964 začali prípravy na výročnú členskú schôdzu. Prípravné práce v kancelárii JRD vykonal účtovník JRD Ján Cukrovaný a úradníčka Anna Buberová za pomoci ostatných vedúcich pracovníkov JRD. Dňa 10. januára 1964 bolo hodnotenie hospodárskeho dvora a všetkého čo sa tam nachádzalo. Na hodnotení boli prítomní poprední predstavitelia z okolitých družstiev a to z Kamenice n/Cir., Kamienky, Chlmca, Porúbky i Jasenova, ako aj predstavitelia JRD Ptičie. Mimo predstaviteľov už spomínaných družstiev zúčastnili sa tohto hodnotenia aj zástupcovia Poľnohospodárskej správy z Humenného a predstavitelia organizácií KSS zo spomínaných obcí. Po prezretí všetkého čo sa na hospodárskom dvore nachádzalo, bolo posedenie v kancelárii JRD. Tu bolo zhodnotenie celého spoločného gazdovstva. Po vyhodnotení súdruh Lednický z Poľnohospodárskej výrobnéj správy z Humenného začal reč o zjednotení družstiev, o spojení vo väčší celok. Tento celok mali tvoriť JRD Ptičie, Chlmec, Porúbka; spojením týchto družstiev malo sa vytvoriť jedno spoločné družstvo. Poukázal na význam zjednotených družstiev a potom sa pýtal na mienku predsedov DO KSS v tejto záležitosti. Jeho zámer, ako kandidáta na poľnohospodárskeho inžiniera, bol jasný. Správa o zjednotení družstiev rozniesla sa medzi

121 KOP, s. 109-130.

družstevníkmi ako blesk. Každého to mrzelo. Zjednotenie družstiev im nebolo po vôli. Dňa 17. januára 1964 ohlásil obecný rozhlas schôdzu v obecnej škole, na ktorej sa mala prejednávať otázka zjednotenia družstiev Ptičie, Chlmec a Porúbka v jedno spoločné družstvo. Na schôdzi mal každý povedať svoj názor, ba mohol vyjadriť aj nesúhlas so zjednotením družstiev. Šli teda do školy všetci družstevníci, a všetci boli naladení proti zjednoteniu družstva. Za prítomnosti vedúcich predstaviteľov JRD a členov družstva bol na schôdzi prítomný súdruh Lednický, ktorý mal hlavné slovo. Na schôdzi vysvetľoval prítomným, aké výhody prinesie zjednotené družstvo. Takto v praxi chcel zrealizovať to, čo bolo témou jeho diplomovej práce pri štúdiu k získaniu titulu poľnohospodárskeho inžiniera (Zjednotenie družstiev do väčších celkov). Družstevníci sa však nechceli dať presvedčiť. Väčšina z nich bola proti zjednoteniu. Vyvracali niektoré jeho tvrdenia o výhodách v zjednotení družstva. Boli proti spojeniu družstva Ptičie s Chlmcom a Porúbkou, lebo nevideli v tom nijaké výhody a ani súdruh Lednický ich nemohol o tom presvedčiť.

No i napriek ich nesúhlasu dňa 19. januára 1964 konala sa v ZDŠ v Chlmcí ustanovujúca schôdza novoutvoreného spoločného družstva Ptičie, Chlmec, Porúbka. Vzniklo nové spoločné družstvo. Za jednotlivé obce dali súhlas k zjednoteniu vedúci predstavitelia dovtedajších družstiev. Za Ptičie Ján Balaščík predseda JRD Ptičie, Ján Cukrovaný účtovník družstva, Ján Bešák vedúci živočišnej výroby a Ján Lancoš vedúci rastlinnej výroby. Na schôdzi mali ísť aj ptičianski družstevníci. Obecný rozhlas oznámil, že družstevníkov na nastávajúcu schôdzu do Chlmca dovezie auto, ale nijaké auto pre nich neprišlo. I bez prítomnosti členov družstva z obce Ptičie a bez ich súhlasu, bolo Ptičie spojené v jeden celok s Chlmcom a Porúbkou. Dňom 19. januárom 1964 JRD Ptičie prestalo samostatne fungovať a stalo sa súčasťou nového Jednotného roľníckeho družstva PTAVA so sídlom v Chlmcí. Názov nového družstva si dali podľa rieky, ktorá preteká všetkými tromi chotármi a nesie názov Ptava. Do nej sa vlieva aj riečka Ptavka, ktorá tečie cez obec Ptičie. Názov nového družstva bol takto opodstatnený a priliehavý. Po zjednocovaní akte javil najväčšiu spokojnosť súdruh Lednický, leho jeho zámer sa podarilo zrealizovať.

Prvou hlavnou úlohou, no nie ťažkou, bolo utvoriť vedenie

nového družstva. Vedenie družstva Ptava bolo takéto: jeho predsedom sa stal Ján Hirjak bývalý predseda JRD Chlmec. Ekonómom sa stal Štefan Drabant účtovník na bývalom JRD Chlmec; agronómom sa stal Ján Balaščík predseda na bývalom JRD Ptičie; mechanizátorom sa stal Jozef Fic bývalý predseda JRD Porúbka; zootechnikom sa stal Jozef Hirjak z Chlmca; účtovníkom sa stal Ján Cukrovaný; vedúcim rastlinnej výroby sa stal Ján Lancoš z obce Ptičie; vedúcim hospodárskeho dvora sa stal Ján Bešák; vedúcim rastlinnej výroby sa stal Ján Ročňák. Správa JRD Ptava mala deväť členov. Ptičie zastupovali: Ján Balaščík, Ján Ročňák a Štefan Mastilák (Bodejko). Títo mali hájiť záujmy družstevníkov z obce Ptičie na zasadaniach Správy JRD Ptava.¹²²

4. ŤAŽBA BRIZOLITU - PRIDRUŽENÁ VÝROBA JRD PTAVA

Súčasťou aktivít JRD Ptava bola aj pridružená výroba. Jej súčasťou bola aj ťažba brizolitu za budovou fary, v blízkosti kostola a školy v Ptičom. Vedúcim bane na brizolit bol Ján Cukrovaný st., účtovník na JRD Ptava. Do bane na ťažbu brizolitu bol zavedený aj elektrický prúd. Diery na odstrel sa vyvrtali kompresorovou vrtačkou. Na začiatku roka 1967 cez zimné mesiace v bani na brizolit pracovali cigáni z Podskalky. Práca nešla. Dňa 16. marca 1967 došlo v bani k tragickej udalosti. Michal Džubák st. prišiel na horný koniec bane nakopať si so synom Albertom brizolit pre vlastnú potrebu na omietku domu. Mnohými odstrelmi boli v bani povoľňované skaly, ktoré sa ešte držali. Menovaný začal kopať a tu z opačnej strany sa uvoľnila veľká skala pod ktorou našiel smrť. Bol úplne polámaný, takže ho sotva bolo možno odtiaľ vybrať. Po tejto tragickej udalosti už cigáni z Podskalky do práce nechodili. Práca v bani sa zastavila. Po niekoľkých týždňoch prišli do bane noví pracovníci, a to: Ján Babinec, (č. 19); Michal Cukrovaný st. (č. 20), Jozef Čorný st. (č. 37), Jozef Majerník st. (č. 40), a Ján Klamár (č. 89). Práca sa rozbehla dosť dobre, lebo hrubšie časti brizolitu drvili drvičom. Bol tu postavený aj zásobník na hotový brizolit. Do zásobníka bol brizolit dopravovaný transportérom. Koncom septembra 1967 do

122 KOP, s. 186-188.

práce v bani ako strelmajster nastúpil Jozef Hivko. Na odstrel používal silné nálož, čo zapríčinilo veľké otrasy a hádzalo kameň až do školského dvora i do blízkych susedov a na kostolný a farský dvor. Len tro-

Miesto ťažby brizolitu

chu väčšie skaly rozstreloval tak, že strelivo položil na holý povrch skaly a trochu ho prikryl pieskom. Toto potom hádzalo kamene do širokého okolia. S baňou susediaca záhrada Štefana Pristaša bola preto kameňom a pieskom úplne zahádzaná a zasypaná ako štrkovisko.¹²³

Keďže ťažba v bani spôsobila značné škody obyvateľom obce, no najmä pokiaľ ide o vážne ohrozenie zrútenia sa farského kostola v dôsledku otrasov spôsobených odstrelom v bani, kompetentní predstavitelia napokon rozhodli, že ťažba brizolitu sa v októbri 1968 zastavila a všetko zariadenie bolo odvezené do Chlmca. Aj elektrická sieť bola vypnutá a odmontovaná.¹²⁴

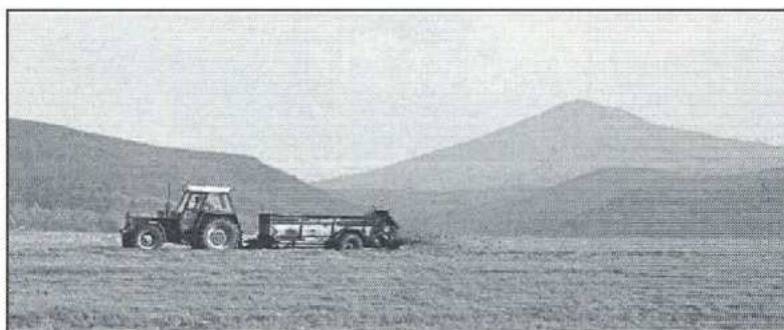
Takéto boli počiatky JRD v obci Ptičie, jeho zlúčenie do väčšieho celku, ako ich opísal kronikár Pavol Dzemjan v *Kronike* obce Ptičie. Uviedli sme ich viac-menej presne podľa tohoto zápisu *Kroniky*, aby aj súčasníci poznali túto etapu života obyvateľov obce. S väčšími či menšími ťažkosťami, úspechmi i neúspechmi JRD fungovalo až do obdobia pádu komunizmu.

5. POĽNOHOSPODÁRSTVO PO ROKU 1989

Po roku 1989 mnohé JRD prestali jestvovať vo svojej socialistickej podobe a pretransformovali sa na iné poľnohospodárske podniky. Občania aj obce Ptičie, v zmysle zákonov o reštitúcii, znovu prišli k svojim majetkom a pozemkom. No dnes prioritou

¹²³ KOP, s. 278-279.

¹²⁴ KOP, s. 310-313.

Hospodárenie pod Vihorlatom, r. 2008

pre život praotcov, ich terajší dedičia dávajú do správy poľnohospodárskym družstvám a podnikom za neraz iba symbolický prenájom. Na začiatku tretieho tisícročia a 21. storočia polia ptičianskeho chotára obhospodaruje Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Chlmci. Predmetom jeho podnikania v oblasti rastlinnej výroby je pestovanie obilnín, olejní a krmovín. PD Ptava hospodará na ploche 888, 65 ha poľnohospodárskej pôdy. Z tejto výmery je 554, 86 ha ornej pôdy, 189, 13 ha lúk a 144, 66 ha pasienkov. V oblasti živočíšnej výroby PD Ptava sa venuje chovu hovädzieho dobytku, ošipaných a oviec. V oblasti mechanizácie sú

Práca s modernými strojmi v r. 2008

väčšiny obyvateľov nie je práca v poľnohospodárske, ale v priemysle a v iných odvetviach doma no najmä v zahraničí. A tak polia, ktoré kedysi toľko znamenali

to služby na vlastnej pôde, príprava pôdy pomocou moderných mechanizmov, sejba a žatevné práce, zber krmovín, senáž a siláž. Okrem týchto špecificky poľnohospodárskych činností PD Ptava sa podieľa na spoločenskom, kultúrnom a športovom živote aj obce Ptičie, a ten aj všestranne podporuje.¹²⁵

125 Porov. Ptičie 735, predposledná strana.

VII. NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT

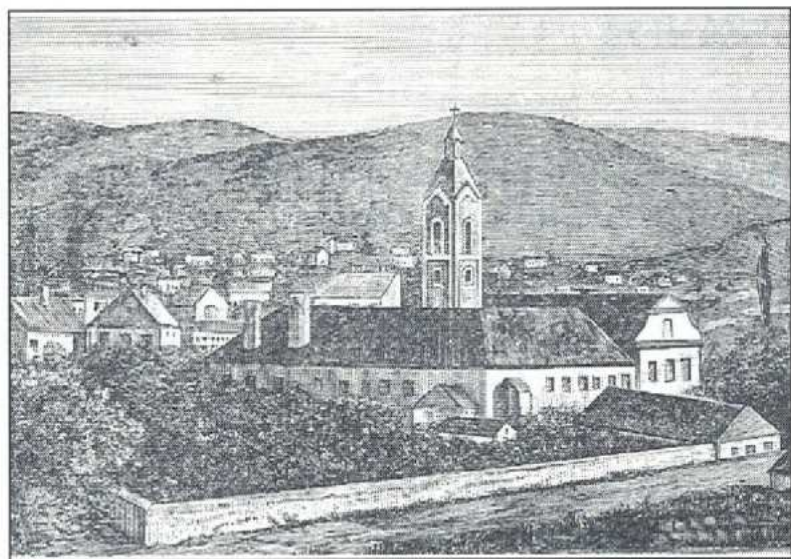
Neodmysliteľnou súčasťou života obyvateľov obce Ptičie je ich náboženský život. Obyvatelia obce tak v minulosti, ako aj teraz, patrili do Katolíckej cirkvi latinského obradu. V stredoveku panovníci a šľachtici sa starali o to, aby poddaní boli pravoverní aj pokiaľ ide o náboženskú vieru. Oni sa starali aj o materiálne zabezpečenie služobníkov cirkvi, ktorí mali na starosti udržiavanie a upevňovanie pravej katolíckej viery svojich poddaných. Vlastne až do vystúpenia Martina Lutera začiatkom 16.storočia spoločenstvá v mestách a obciach neboli rozdelené pokiaľ ide o konfesiónálne otázky.

1. NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT OBYVATELOV OBCE V MINULOSTI

Zatiaľ nie je dôkaz o tom, žeby Ptičie v stredoveku bolo samostatnou farnosťou, ani to, žeby na jej území stal kostol. Môžeme sa však domnievať, že na území dnešnej obce Ptičie počiatky kresťanstva siahajú do dávnejšej minulosti. Azda už v dobe veľkomoravskej obyvatelia, žijúci v tejto lokalite vyznávali kresťanskú vieru. Na základe etymologického rozboru názvov miestnych chotárov a iných lokalít by sme mohli prijať mienku, že kresťania tu žili dávno pred rokom, ktorým sa píše známe dejiny obce Ptičie, tj. rokom prvej písomnej zmienky o obci. Tak napr. medzi chotárnymi názvami nachádzame aj pomenovanie Remeta. Tento názov pochádza z gréčtiny, a používal sa na označenie miesta, kde žil eremita, kresťanský mních, pustovník. Môžeme sa domnievať, že kedysi dávno v tejto lokalite žil zbožný mních život, aký v 11. storočí viedli naši slovenskí svätí pustovníci sv. Andrej Svorad a Benedikt. Stopa o tomto jeho živote zostala v pomenovaní lokality, v ktorej viedol takýto život.¹²⁶

Veriaci z obce Ptičie chodievali na bohoslužby do Humenného, pretože pokiaľ ide o jurisdikčné usporiadanie boli súčasťou farnosti Humenné. V Humennom okrem farára až do 30.tych rokov 16. storočia pôsobili rehoľníci, františkáni a to v kláštore a

126 MACÁK, Juraj: *Východné Slovensko v dobe veľkomoravskej*. POLYPRESS, spol. s r.o., Levoča 1998, s. 130.

Komplex kláštora OFM a neskôr SJ

v kostole, ktorý stojí podnes, a kde je dnes sídlo farnosti Humenné Všetkých svätých. Niekedy v polovici 16. storočia však h u m e n s k ý šľachtický rod Drugetovcov prešiel na protestantskú vieru, a tak aj veriaci obyvatelia Humenného a okolitých

dedín, ktoré boli súčasťou panstva Drugetovcov, boli nútení prijať novú luteránsku vieru.

Tento stav trval približne do roku 1609, kedy humenský gróf Juraj III. Druget počas svojich štúdií v Prahe vďaka svojim učiteľom jezuitom konvertoval na katolícku vieru, a rozhodol sa týchto katolíckych kňazov, duchovných synov sv. Ignáca z Loyoly - jezuitov, povolať aj do Humenného, aby v Humennom a po okolitých lokalitách jeho panstva hlásali pravú katolícku kresťanskú vieru, a zvoja prinavrátili do lona Katolíckej cirkvi veriacich, ktorí bolo zvedení bludným učením a neserióznym správaním sa svojich svetských pánov. Oficiálne bolo založené jezuitské kolégium v Humennom v zmysle zakladajúcej listiny, ktorá je dátovaná k dňu 2. júla 1615.

V zakladajúcej listine humenského jezuitského kolégia z roku 1615 je zmienka aj o obci Ptičie. V nej čítame, že na vydržiavanie členov Kolégia (jezuitov na gymnáziu) gróf Druget poskytol dôchodky z uvedených obcí, ktoré boli súčasťou Drugetovského panstva. V prípade, žeby v budúcnosti vlastník humenského panstva nerešpektoval to, čo je stanovené v zakladajúcej listine, musel zaplatiť superiorovi humenského jezuitského kolégia 1700 zlatých. Ak by odmietol, v tom prípade boli jezuiti oprávnení obsadiť obec Ptičie a užívať všetky zisky z nej plynúce, a tiež mali právo obec Ptičie aj predať pri zachovaní práva získať ju späť za 20.000 zlatých. To bolo stanovené v zakladajúcej listine humenského jezuitského kolégia, ktoré gróf Juraj Druget vydal na hrade

*Quod si non fecerit, Patres Soci: IESU dona hoc
 Homonencia in proprio Cotto Zempliniensi existentia
 videlicet: Kiss Klemenze, Adm. Lodra, Adm. Adm. Helmer,
 et al. Patres nominata, cum omnibus suis utilitatibus*

Zmienka o obci Ptičie v listine z 2.7.1615.

v Užhorode dňa 2. júla 1615.¹²⁷

Medzi jezuitmi, ktorí začiatkom 17. storočia pôsobili v Humennom, pôsobil vyše dvoch rokov aj jeden z troch košických mučeníkov sv. Štefan Pongrác. Medzi jeho úlohy patrilo aj misionárske poslanie medzi veriacimi, ktorí žili na území majetkov Juraja Drugeta. Túto činnosť nesporne vykonával aj sv. Štefan Pongrác, a teda je veľmi pravdepodobné, že prichádzal aj do obce Ptičie, aby tunajších poddaných učil pravdám katolíckej viery. Jeho činnosť bola pozhnaná, a to, že dnes Ptičie patrí do Katolíckej Cirkvi, je znakom, jeho úspešného pôsobenia.

V priebehu ďalších rokov sa katolícka viera medzi veriacimi obce Ptičie upevňovala vďaka pôsobeniu rímskokatolíckych kňazov z Humenného. V zázname o kánonickej vizitácii farnosti Humenné, ktorú dňa 16. septembra 1700 vykonal humenský dekan z poverenia jágerského biskupa Štefana Telekessyho, čítame aj to, že do farnosti Humenné patrí aj obec

Sv. Štefan Pongrác SJ

127 DINGÓ GYÁRFÁS, Géza: Adalékok Zemplén vármegy történetéhez /Dokumenty k dejinám Zemplínskej stolice/ III. Sátoraljaújhely 1898, s. 354; LENČIŠ, Štefan: Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného. Humenné 2003, s. 165.

Ptičie.¹²⁸ Zo záznamov z kanonickej vizitácie Humenskej farnosti z roku 1734 sa dozvedáme, že v obci Ptičie, ktorá bola filiálkou farnosti Humenné, v tom čase žilo cca 200 veriacich rímskokatolíkov a 20 gréckokatolíkov.¹²⁹

V tom čase v obci ešte nebol kostol. Uprostred obce bola zvonica, ktorú tvoril hrubý peň stromu na vrcholci ktorého pod striežkou bol zavesený zvon. V zázname z kánonickej vizitácie farnosti Humenné, ktorú vykonal jágerský biskup František Barkóci v roku 1749 nachádzame pomerne obsiahlu správu o náboženskom živote obyvateľov obce Ptičie. Podľa nej v obci žilo 147 dospelých rímskokatolíkov, a 61 rímskokatolíckych detí. Veriacich gréckokatolíkov dospelých bolo 26, a detí v počte 10. Obyvatelia obce rozprávali slovensky. Voči farárovi prejavovali úctu. Ročne mu odovzdávali povinné dávky zrna a hydiny. V obci bol plotom neohradený cintorín mimo obce na ktorom bol kríž. V obci bola pôrodná babica, odprisahaná a poučená.¹³⁰

2. KOSTOL MENA PANNY MÁRIE

Kostol pre veriacich ľudí je ako srdce v ľudskom organizme. Kde chýba kostol tam je nebezpečenstvo, že duchovný a náboženský život spoločenstva bude ochromený. Môžeme sa preto iba domnievať, že už v najstarších časoch veriaci kresťania v obci Ptičie mali uprostred svojich príbytkov čo i len kaplnku alebo kostol postavený z dreva, kde sa zhromažďovali k oslave Boha. Tak to bolo v mnohých obciach až do protestantskej reformácie, ktorá neraz ničila všetko, čo bolo katolícke, a nešetřila ani katolícke kostoly. Najmä v 17. storočí, keď v Humennom zemepán Juraj Druget konvertoval na katolícku vieru, stal sa terčom fanatických kalvínov, ktorých vojenské oddiely ničili jeho majetky. A ako

128 "Ad parochiam Homonnae spectant pagi sequentes filiales: Jessenó, Mislina, Zavatka, Bresto, Kochanoc, Latzfalva, Haslin, Peticze, et Helmetze..." Porov. *Anno Domini Millesimo Septingentesimo Die 16. 7bris.*, s. 159. In: AACass, Districtualia, AD 1700.

129 Porov. *Visitatio Incltyti Comitatus Zempliniensis Districtus Superioris Anno 1734*, s. 71. In: AACass, Districtualia, vol. 3.

130 "... cui a 19 mediis sessionis colonis bis per 25 manipulos saliginis singillatim, ab integra autem sessione coloniali insuper unam gallinam sendunt". Porov. *Protocolum canonicae visitationis Anno Domini 1749 peractae. Pars posterior. Districtum Homonnensem complectitur*, s. 99. In: AACass, Districtualia, vol. 3.

vieme, aj Ptičie bolo súčasťou panstva Druegetovcov. Preto ak v obci Ptičie do tohto obdobia jestvoval nejaký kostol, a potom neskôr o ňom nie sú nijaké záznamy, môžeme sa domnievať, že bol zničený práve v dobe šírenia protestantizmu aj v tomto regióne.

2.1. PRVÝ ZNÁMY KOSTOL Z ROKOV 1754-1758

Až v roku 1758 bol postavený prvý kostol v obci Ptičie. Súhlas na jeho výstavbu po cikrevnej stránke udelil vtedajší jágerský biskup František Barkóci. V zázname o kanonickej vizitácii farnosti Humenné, ktorej súčasťou v tom čase bola aj obec Ptičie ako filiálka, z dňa 12. júna 1773, o počiatkoch prvého kostola čítame, že na filiálke Ptičie je kostol, postavený v roku 1758 vďaka starostlivosti a usilovnosti nebohého humenského farára a kanonika Jágerskej kapituly vysokodostojného Martina Ivanoviča. Kostol bol postavený z pevného materiálu. Ku cti Bolestnej Panny Márie ho zasvätil farár Martin Ivanovič. V kostole v tom čase boli tri oltáre. Na hlavnom sa nachádzal svätostánok, kde sa uchovávala Najsvätejšia Oltárna Sviatosť. Patrocínium kostola sa slávilo na sviatok Mena Panny Márie.¹³¹ V apríli 2008 bola objavená zápisnica o kanonickej vizitácii farnosti Ptičie, ktorú dňa 27. júla 1816 vykonal v obci Ptičie košický biskup Andrej Szabó, za prítomnosti dekana Jozefa Škultétyho sninského farára a vicedekana Michala Baldov-

František Barkoci, jágerský biskup

131 Porov. *Protocollum canonicae visitationis Districtuum Submontani, Ujhelyensis, et Homonnensis, Comitatus Zempliniensis ingremiatorum Anno 1772 die 24 Julii in Girints inchoatae*, s. 612-615. In: AACass, *Districtualia*, vol. 5, fasc. 19.

ského humenského farára. V zápise z tejto vizitácie je uvedený rok stavby prvého kostola v Ptičom 1754. Dá sa to vysvetliť tým, že v tomto roku sa začalo s výstavbou kostola, ktorá trvala až do roku 1758 kedy bol kostol požehnaný.¹³²

Zo záznamu o kanonickej vizitácii z roku 1773 pokiaľ ide o kostol v obci Ptičie, sa dozvedáme nasledujúce skutočnosti: O kostole je zaznačené, že jeho veža v tom čase bola značne poškodená. V kostole boli tri oltáre, z ktorých na hlavnom oltári bol bohostánok, v ktorom bola uložená Oltárna sviatosť pre prípad, žeby bolo potrebné ju zaniest chorým. Sákristia kostola bola zo severnej strany a zo všetkých strán uzavretá, malá, suchá a tmavá. Bola v nej jedná skryňa na uschovanie liturgických predmetov, a tiež jeden stôl. V kostole bolo šesť lavíc, dve zástavy červenej farby z riadneho materiálu, dva kríže, päť obrazov, ktoré viseli na stene kostola. Chór bol drevený a bez organa. Veža kostola bola murovaná, a boli v nej dva zvony: jeden bol zasvätený sv. Floriánovi a vážil 11 libr. a druhý zvon vážil 15 libr. a bol zasvätený Menu Panny Márie.

V roku 1773 boli v kostole tieto liturgické nádoby a iné veci potrebné pre liturgiu: pozlátený kalich, ktorého čaša a patena boli zo striebra. Noha kalicha bola medená. V kostole bolo osem

Kadidlo z prvého kostola

drevených svietnikov, cínová navikula a kadidlo (turibulum), cínová lampa visiaca pred Oltárnou sviatosťou, jeden cengáč, jeden pár sklenených nádob na posvätené olejky, omšové rúcha v jednotlivých liturgických farbách, a tiež aj čierne omšové rúcho z riadneho materiálu, jeden humerál, jedna alba, dve superpelície, štyri purifikatória, dve manutergia (uteráky), šesť oltárnych plachiet, jedno antependium, jeden Rímsky

132 Porov. *Decretum visitationis canonicae parochiae Petétsiensis de anno 1816*. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1816.

misál, a jeden Rituál.¹³³

Z inventáru tohto kostola sa dodnes zachoval kalich a cínové kadidlo, ktoré je uložené v archíve farského úradu v Ptičom. Našlo sa pri rekonštrukcii kostola v roku 2006 pri čistení povaly starého kostola pred rekonštrukciou. Patrí k najstarším pamiatkám nielen kostola ale aj obce.

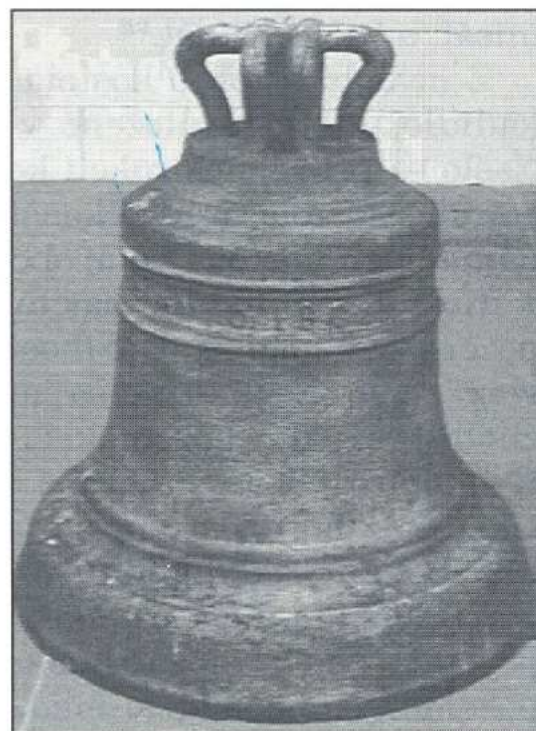
Kostol mal tento majetok, pokiaľ ide o pozemky či lúky: pozemok v lokalite U Sihoci, z ktorého bolo možné dorobiť tri vozy sena. Nachádzal sa medzi potokom a cestou, po ktorej chodili vozy. Iný pozemok, či lúka, sa nachádzala v lokalite zvanej U chotaru. Bola situovaná medzi pozemkami roľníka Lukáša Gajdoša z hornej strany a Martina Kureja z dolnej strany. Z tejto lúky bolo možné dorobiť dva vozy sena. Tretím pozemkom, ktorý patrilo kostolu, bol pozemok v lokalite zvanej Na majeri. Z tohto pozemku bolo možné získať dva vozy sena. Štvrtý kostolný pozemok sa nachádzal medzi pozemkami miestnych roľníkov, a to z vyšnej strany Juraja Sucsára, a z nižnej strany Františka Kureja. Z týchto pozemkov po odpredaní sena bolo možné ročne dostať do kostolnej pokladnice 15 rýnskych florénov a 30 grajciarov. Kostolné peniaze boli uložené v pokladnici, ktorá sa dala otvoriť len s dvoma kľúčami. Jeden kľúč opatroval kurátor a druhý mal farár. Otvoriť sa dali iba pri použití oboch kľúčov. V roku 1773 bolo v kostolnej kase v obci Ptičie 145 rýnskych florénov. Kostol v tom čase nemal žiadne dlžoby.¹³⁴

V zázname o kánonickej vizitácii farnosti Ptičie, ktorú vykonal košický biskup Andrej Szabó v roku 1816 sa dozvedáme o stave kostola a jeho vybavení v tom čase. V nej stojí, že kostol je postavený z pevného materiálu, a jeho steny-múry ako aj veža sú v dobrom stave. Okolo kostola bola murovaná ohrada. Je tu zmienka o veži, ktorú obnovili počas rekonštrukcie v roku 1775. V zázname k vizitácii z roku 1816 sa ďalej uvádza, že vo veži kostola sa nachádzajú dva zvony, ktoré boli požehnané v Humennom, počas návštevy biskupa v čase vizitácie tamojšieho farnosti. Jeden z týchto zvonov sa zachoval doposiaľ. Dal ho zhotoviť pre kostol v Ptičom gróf Štefan Csáky v roku 1806. V tom roku totiž bol zvon

133 Porov. *Protocollum canonicae visitationis Districtuum Submontani, Ujhelyensis, et Homonnensis, Comitatus Zempliniensis ingremiatorum Anno 1772 die 24 Julii in Girints inchoatae*, s. 612-615. In: AACass, *Districtualia*, vol. 5, fasc. 19.

134 Tamže.

požehnaný, o čom svedčí aj latinský nápis: COMITI CSAKI BENEDICTIO 1806. Do roku 2008 tento zvon bol na cintoríne v Ptičom, a jeho hlas vyprevádzal na poslednej ceste cintorínom zomrelých pri pohreboch. Zvon bol umiestnený na vysokom stĺpe, ktorý v hornej časti bol rozvetvený a medzi dvoma ramenami bol upevnený. Avšak v roku 2008 stĺp sa vyvrátil aj so zvonom. Odvtedy sa už nepoužíva. A tak zvon starý viac ako 200 rokov, ktorý pozná celé dejiny náboženského života farnosti Ptičie, znova nachádza svoje pôvodné miesto vo veži farského kostola.

Zvon grófa Csákiho z r. 1806

Chor v kostole bol drevený, v dobrom stave. Na ňom sa nachádza organ so šiestimi mutáciami. Kostol mal aj sákristiu, v dobrom stave. V kostole boli dva oltáre, jeden hlavný na ktorom bola socha Panny Márie a malý oltár, bočný, na ktorom bol obraz Sedembolestnej Panny Márie. Okrem oltárnych obrazov v kostole na stenách boli ešte dva obrazy, jeden Panny Márie a druhý sv. Martina.¹³⁵

Kostol pravdepodobne v dôsledku silného zemetrasenia bol značne poškodený, takže v roku 1827 bola urobená expertíza statiky. O jej výsledku sa dozvedáme z dokumentu, ktorý je uložený v archívnych fondoch Arcibiskupského archívu v Košiciach. Okrem iného je tam napísané: "My nižej podepsany majster murarsky, a niže pritomne murary; davame ze sebe swedectwo, że ten koscel Ptsétsanszky welkem w nebezpiečenstwu je; ani żadne murare jeho ratowat nehodny; sklepowanie pada, aj bočne mury se rozešli ani po cwekowac, ani inši pomoc jemu sme dac nehodni; preto lepši zrobi pan pleban, aby wnem obeta sa Bohu nečinila, nebo welike nešćesce wćas zhromazdeni łuda stat se

135 Porov. *Decretum visitationis canonicae parochiae Petétsiensis de anno 1816.* s. 1-2. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1816.

Monštrancia, kalichy a cibórium farského kostola z 19. storočia

može..." Valentinus Teglyi - majster murarsky, Jan Csubak - murár, Juraj Kurey - murár. Okrem týchto na listine sú podpísaní: Michal Geffert - organista, Janko Majerník - biró, Janko Tkátsik, Janko Bosko, Jankto Benyo - prisažní; Martin Mitsak - zvoník, Janko Masztilyák - koscelník.¹³⁶

I napriek tomu, že ptičianski farári robili potrebné kroky aby farský kostol bol renovovaný, nenašli pochopenie zo strany patrona. Tak tomu bolo za farára Jozefa Horraya, Augustína Semseya, Andreja Dugasza, ktorý v liste biskupovi píše o veľmi zlej situácii, ktorá si vyžaduje rýchle opatrenia, lebo v opačnom prípade z kostola sa môžu stať iba ruiny.¹³⁷

V roku 1855 bol farský kostol znesvätený. Násilne doň vtrhli zloději, a ukradli z neho posvätné nádoby: monštranciu, kalich, cibórium, a pacifikálny kríž. Po viac ako 20 rokoch sa však tieto predmety podivuhodným spôsobom našli. V júni 1876 ich našli Kochanovčania keď pri zosuve zeminy z brehu rieky objavili sa tieto posvätné nádoby a predmety, ktoré zloděj po krádeži zakopal do zeme v nádeji, že pri vhodnej príležitosti ich speňaží. Pravdepodobne zomrel, a tak tieto predmety vyše 20 rokov boli stratené. Správu o znovunájdení týchto posvätných nádob a predmetov biskupskému úradu v Košiciach podal vtedajší farár Juraj Rády v liste z dňa 19. septembra 1876.¹³⁸

136 Dokument je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie, AD 1827.

137 Dokument je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie, AD 1830-1832.

138 Dokument je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie, AD 1876.

2.2. OBNOVA KOSTOLA V 19. A 20. STOROČÍ

V priebehu 250 rokov existencie kostola došlo k viacerým prestavbám a opravám kostola. Už bolo konštatované, že k prvej rozsiahlejšej obnove došlo krátko po jeho postavení koncom 18. storočia. K rozsiahlejšej prestavbe kostola došlo v rokoch 1850-1854, pričom bol použitý stavebný materiál z predošlého kostola, zvlášť pokiaľ išlo o stavbu svätyne kostola, a tiež sa tento materiál použil na stavbu obvodových múrov. Počas tejto renovácie - prestavby - bola prebudovaná kostolná veža.

Rozsiahla obnova farského kostola sa zrealizovala v roku 1864. Výdavky s ňou spojené činili spolu 364 florenov a 82 grajciarov. Farár Juraj Rády mohol biskupovi Ignácovi Fábrymu listom z dňa 19. novembra 1864 oznámiť, že oprava kostola v obci Ptičie bola úspešne ukončená.¹³⁹

V roku 1880 bolo potrebné opraviť strechu kostola. Farár Juraj Rády listom z dňa 23. júna 1880 požiadal vtedajšieho košického biskupa Konštantína Schustera o dovoľenie vykonať potrebné práce. V liste uvádza aj predpokladaný rozpočet, ktorý činil 139

florenov a 13 grajciarov. Biskup s opravou súhlasil, a farárovi Jurajovi Rádyovi dal kladnú odpoveď v liste č. 1379/1880 z dňa 25. júna 1880.¹⁴⁰

K ďalším úpravám kostola došlo v rokoch 1903, 1913, 1926-1927, a potom aj v roku 1933.¹⁴¹ V roku 1926 bol kostol rozšírený o dve bočné lode, predĺžený o chór a vežu. Bol zhotovený nový krov a daný nový plech na celý kostol, keďže dovtedy bol kostol pokrytý šindľom.

Kostol po úpravách v r. 1926

139 Dokument je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie, AD 1864.

140 Dokument je uložený v: AACass, Parochialia, AD 1880.

141 Porov. *Schematismus venerabilis cleri Dioceseos Cassoviensis anno reparatae salutis 1938*. S. ELISABETH, Cassoviae, s. 133.

Obnovu kostola, ktorá sa diala z iniciatívy farára Juraja Inczingera previedli stavitelia Klega a Badel z Humenného. Peniaze na opravu poskytli veriaci obce. Oprava bola ukončená a kostol požehnaný.¹⁴²

Hlavný oltár bol postavený v pseudogotickom štýle. Bol zhotovený v druhej polovici 19. storočia. Podľa literatúry na hlavnom oltári bol obraz sv. Anny s Pannou Máriou v detskom veku. Jeho autorom bol Štefan Révész a namaľovaný bol v roku 1874.¹⁴³

V júli 1968 sa pristúpilo k ďalšej obnove farského kostola v Ptičom. Počas tejto obnovy bol plech na streche kostola očistený a zafarbený. Aj vnútro kostola - malby boli vo veľmi zlom stave. Následkom odstrelov v neďalekej bani na brizolit bol kostol poškodený, čo bolo treba naprv opraviť. Miestni kurátori privolali maliara Štefana Baníka z Ladičkoviec. Bol vymalovaný a pozlátený hlavný oltár, taktiež boli vymalované aj bočné oltáre. Obnovené boli klenbové obrazy nad oltárom, hlavnou loďou a pri chóre. Aj ostatné zariadenia kostola ako sochy a lavice boli upravené. Z kostola bol odstránený nízky múrik, ktorý oddeľoval svätyňu od ostatnej časti kostola. Aj kazateľnica, ktorá bola na ľavej strane na múre (od severu), bola odstránená. Namiesto nej bol zhotovený, podľa predpisov Druhého vatikánskeho koncilu vo svätyni na pravej strane ambon.

Pôvodný oltár farského kostola

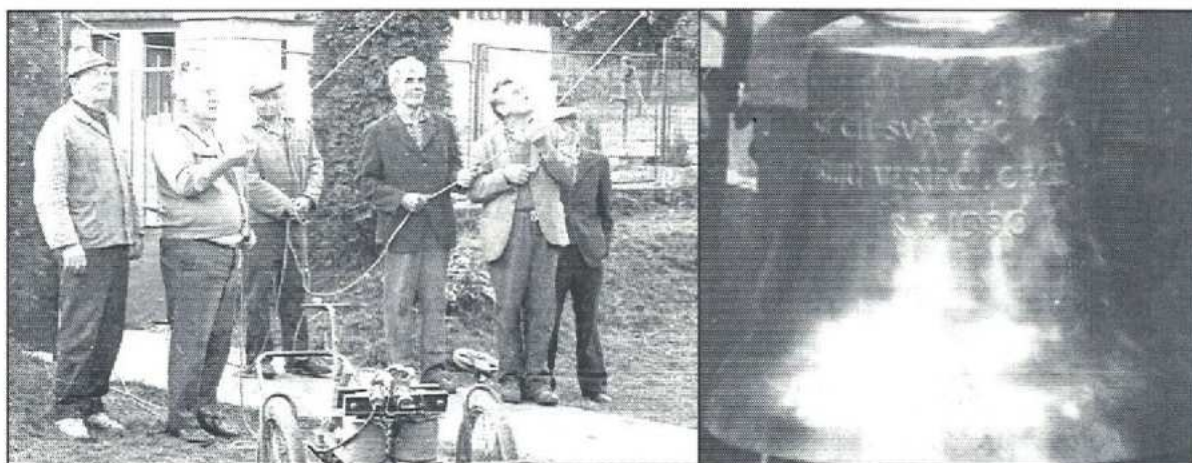
142 Porov. <http://www.pticie.sk/udalosti1.asp?id=124>.

143 Porov. *Súpis pamiatok na Slovensku 2*. OBZOR, Bratislava 1968, s. 578; porov. *Schematismus venerabilis cleri Administrationum apostolicarum Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis in Slovachia Anno reparatae salutis 1943*. ANDREJ, Prešov 1943, s. 115.

Súčasne s úpravami kostola previedli veriaci aj jeho odvodnenie. Dňa 27. októbra 1968 bola slávnosť požehnania kostolnej malby.¹⁴⁴

2.2.1. NOVÉ ZVONY PRE FARSKÝ KOSTOL

K významnému podujatiu v rámci zveladenia farského kostola sa prišlo v čase pôsobenia správcu farnosti Petra Sedláka v rokoch 1988-1990 a následne jeho nástupcu Viktora Gregu, a to obohatenie kostola dvoma novými zvonmi. Práce na ich vyhotovení boli zadané zvonárskej firme Laetitia Dytrychovej v Brodku u Přerova. Väčší zvon o váhe 300 kg a priemere 79,6 cm nesie názov zvon sv. Cyril, a menší o váhe 220 kg a priemere 69,3 cm má názov sv. Metod. Na zvone zasvätenom sv. Cyrilovi je tento nápis: Ku cti svätého Cyrila darujú veriaci obce Ptičie R.P. 1990. Nasleduje krásny reliéf sv. Cyrila, ktorý umelecky zhotovil akademický sochár Petr Kutra z Olomovca. Na zvone zasvätenom sv. Metodovi je tento nápis: Ku cti svätého Metoda daruje Štefan Mastilák obec Ptičie R.P. 1990. Nasleduje krásny reliéf od toho istého akademického sochára Petra Kutra. Na oboch zvonoch je tiež autorský znak rodiny Dytrychovej: kartuše a vetvičky tuje. Zvony boli vyhotovené a skolaudované 23. augusta 1990.¹⁴⁵ Nové zvony posvätil košický biskup Alojz Tkáč. Zvony boli slávnostne inštalované vo veži farského kostola za prítomnosti nového farára Viktora Gregu a tiež jeho predchodcu Petra Sedláka.

Nové zvony pre kostol, r. 1990

144 Porov. <http://www.pticie.sk/udalosti1.asp?id=124>).

145 Dokument o vyhotovení zvonov v: Archív RKFÚ Ptičie, fond: Zvony.

2.3. NARUŠENIE STATIKY KOSTOLA

Od 60.ých rokov minulého storočia bol farský kostol v Ptičom veľmi poškodený. Bol to dôsledok nešetrného prístupu vedenia v štáte i v obci v rokoch komunistického režimu, ktorý ničil mnoho z toho, čo malo nejaký vzťah k Bohu a Cirkvi. V tých rokoch totiž v blízkosti kostola začalo sa s ťažbou brizolitu. Jeho časté odstrelly veľmi negatívne pôsobili na statiku kostola. V obecnej kronike o neúnosnej situácii sú dosť podrobné záznamy. Z nich sa dozvedáme, že v dôsledku takéhoto nezodpovedného prístupu nielen k práci ale aj k bezpečnosti občanov a úcte k majetku sa napáchalo veľa materiálnych škôd. Obetou sa stal aj rímskokatolícky farský kostol Mena Panny Márie z roku 1758. V dôsledku silných otrasov z bane na brizolit klenby kostola boli poškodené a statika kostola veľmi narušená, takže hrozilo dokonca zrútenie stavby.¹⁴⁶

V nedeľu 24. marca 1968 po bohoslužbách sa všetci občania rozhodli a svojimi podpismi žiadali zastaviť strelbu v bani na brizolit. Túto rezolúciu odoslali na Nerudné bane do Spišskej Novej Vsi. No bolo to bezvýsledné. Asi po mesiaci sa rezolúcia vrátila s pripomienkou, že takéto problémy ich podnik nerieši. Dňa 8. augusta 1968 keďže sa v bani pokračovalo v strelbe aj naďalej, delegácia veriacich šla na ONV - odbor výstavby v Humennom, aby sa opýtali kompetentných, či je povolené v bani strieľať. Keďže ONV - odbor výstavby takéto povolenie nevydal, v ten istý deň popoludní prišiel si celú vec preveriť zástupca z ONV - odboru výstavby súdruh Krajňak. Spolu s tajomníkom MNV Andrejom Salamonom, riaditeľkou školy Helenou Džubákovou, učiteľkou Annou Cukrovanou, miestnym duchovným Jánom Benkom, kurátormi Štefanom Mastilákom (Glajfom), Jánom Babincom a Pavlom Rakom, všetci za obec Ptičie. Za JRD Ptava, ktoré ťažbu brizolitu prevádzalo, sa tejto prehliadky i jednania zúčastnil predseda JRD Ján Hirják a Ján Cukrovaný účtovník i vedúci bane JRD. Všetci prítomní si prezreli baňu i okolie ako aj spomínané stavby. Najmä stredná klenba v kostole bola veľmi poškodená. Následkom odstrelov bolo murivo rozrušené. Po prehliadke spomínaných objektov sa ešte všetci prítomní prišli

146 Dokument o vyhotovení zvonov v: Archív RKFÚ Ptičie, fond: Zvony.

porozprávať a urobiť zápis o zistených závadách i o pojednaní, do zasadačky MNV. Dňa 14. augusta 1968 na základe predchádzajúceho šetrenia a jednaní vydal ONV-odbor výstavby rozhodnutie, v ktorom zakázal v bani strieľať. Aj po tomto zákaze, ktorý bol v ten istý deň doručený na JRD Ptava v Chlmci i na MNV v obci Ptičie, v bani sa v odstreloch pokračovalo. Keďže najviac bol poškodený kostol, boli v auguste pozvaní na zistenie škody stavební odborníci a to: súdruh Ing. Drozd z OSP Humenné a súdruh Spielmann z Chemkostavu Humenné. Títo tak isto prezreli baňu i okolie a šli preveriť prasknutú klenbu v kostole. Poškodené časti odfotografovali a urobili zhodnotenie škody. Podľa ich zistenia narušené murivo prostrednej klenby bolo zapríčinené od výstrelov. Podobne aj ostatné uvoľnené murivo, praskliny boli z tých istých príčin. Nariadili ihneď urobiť patričné, bezpečnostné opatrenia, aby sa zabránilo akémukoľvek nebezpečenstvu, ktoré sa v prípade neurobenia tohto opatrenia mohlo stať. Keďže spôsobená škoda bola dosť veľká i po stránke finančnej i hmotnej, urobili menovaní odborníci jej odhad. Škoda ako i oprava tejto škody činí podľa nich 204.000.- Kčs. K týmto dokladom bola pripojená aj fotodokumentácia. Toto zhodnotenie i vyčíslenie škody bolo doručené na JRD Ptava s fotodokumentáciou, ďalej na MNV Ptičie, na ONV Humenné odbor výstavby a jedno s fotodokumentáciou ostalo cirkevnej obci Ptičie. Nakoľko sa jednalo o sumu 204.000.- Kčs JRD Ptava so sídlom v Chlmci to bez súdneho pojednávania a rozhodnutia vyplatiť nechcelo a nemohlo. Preto sa veriaci rozhodli celú záležitosť dať pred súd. Ako zástupcu zo svojej strany poverili kurátora Jána Babinca. Keďže sa jednalo o peniaze bolo treba zaplatiť súdne poplatky v sume 8.000.- Kčs; túto sumu mal zaplatiť ten, kto súd prehrá. Celá záležitosť bola odstúpená súdu, ale v roku 1968 sa súdne nepredjednávala. Ťažba v bani sa v októbri 1968 zastavila a všetko zariadenie bolo odvezené do Chlmca. Aj elektrická sieť bola vypnutá a odmontovaná.¹⁴⁷

Okrem vyššie uvedeného problému tu boli aj ďalšie. Aj po hygienickej stránke už bolo neúnosné pre veriacich prebývať v takýchto priestoroch. Niektorí veriaci zo zdravotných dôvodov nemohli dlhšie zostať v priestoroch kostola, lebo im to spôsobo-

147 KOP, s. 278-279.

valo veľké ťažkostí s dýchaním. Steny kostola boli stále vlhké, nakoľko se-verná časť múrov kostola bola pod zemou téměř do výšky 1 metra. Rovnako aj kapacitne kostol nestačil, takže veľká časť veriacich počas bohoslužieb zostávala stáť vonku. Zvlášť v zimných mesiacoch a v prípade nepriaznivého počasia mnohí veriaci radšej ostali doma, alebo cestovali na bohoslužby do Humenného.

2.4. ROZŠÍRENIE KOSTOLA V ROKOCH 2006-2007

K najrozsiahlejšej rekonštrukcii farského kostola Mena Panny Márie v Ptičom došlo v rokoch 2006-2007. Príchodom nového duchovného otca farnosti Mariána Čižmára v roku 2005 sa urobili rúzne kroky k realizácii obnovy farského kostola. Pri oficiálnom uvedení do úradu farára dňa 31. júla 2005 košický pomocný biskup a generálny vikár Bernard Bober vo svojom príhovore veriacim obce Ptičie i novému faráraví kládol na srdce, aby jednou z priorít nového farára bola aj rekonštrukcia farského kostola, keďže situácia je naozaj už neúnosná, najmä keď vo všetkých okolitých farnostiach veriaci buď postavili nový kostol alebo zrekonštruovali pôvodný natoľko, aby vyhovoval po každej stránke požiadavkám dnešnej doby.

Slová biskupa Bernarda neostali bez odozvy. Už začiatkom roku 2006 sa urobili rozhodné kroky k realizácii tohto diela. Po vybavení potrebných náležitostí prišlo sa k rekonštrukcii kostola v Ptičom dňa 16. júna 2006. Obyvatelia Ptičieho sa natoľko zapálili za vec, že práce prebiehali nad

Biskup Bernard Bober, odpust 12.9.2007

očakávanie, takže už na Sviatok narodenia Panny Márie, v sobotu 8. septembra 2007, mohol duchovný otec farnosti Marián Čižmár slúžiť prvú sv. omšu v obnovenom kostole. Na druhý deň v nedeľu 9. septembra sa slávil prvý odpust, za účasti hlavného celebranta a kazateľa prof. Cyrila Hišema, prodekana teologickej fakulty v Košiciach, na na deň patrocínia kostola, Mena Panny Márie, 12. septembra 2007 slávnostnú sv. omšu odslúžil košický pomocný biskup a generálny vikár Bernard Bober. Vyvrcholením bola však slávnostná konsekrácia obnoveného farského kostola v nedeľu 15. júna 2008. Vykonal ju košický arcibiskup a metropolita Alojz Tkáč.

Pokiaľ ide o priebeh rekonštrukcie kostola, ten výstižne zhodnotil starosta obce Marián Čorný v správe, ktorou informoval košického arcibiskupa a metropolitu Alojza Tkáča na úvod svätej omše, počas ktorej bol kostol konsekrovaný. Z jeho správy vyberáme podstatné časti: "Všetci pred rekonštrukciou sme vedeli, že do nášho chrámu je potrebné veľa investovať pretože bol poškodený, vlhký, chladný ale nikto s touto pravdou nevyšiel navonok až nakoniec príchodom nášho p. farára a ... pri uvádzaní do funkcie správcu našej farnosti nám pomocný biskup Košickej diecézy otec biskup Bernard Bober naznačil, že bolo by potrebné s tým naším kostolíkom niečo robiť... Nerobili sme žiadny prieskum ani miestne referendum, či je potrebná rekonštrukcia alebo výstavba nového kostola. Bola zvolená nová farská rada a

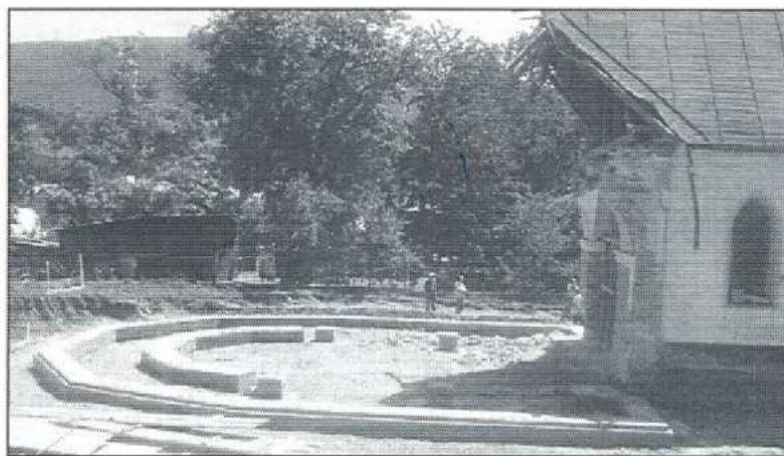

Ing. arch. Cyril Turovský

tá pod vedením pána farára začala s prípravnými projekčnými prácami na tom aký rozsah prác je potrebný a ako by mal v skutočnosti po dokončení vyzerat'. (Na projektovanie rekonštrukcie kostola) oslovili sme projektanta pána Ing. Cyrila Turovského, ktorého práca na projektovaní rekonštrukcie tohto kostola je vizitkou jeho odbornosti v oblasti architektúry a stavebníctva.

S veľkou obavou a rešpektom sme pristupovali k búracím a demolačným prácam na tejto stavbe, ale vďaka Bohu a za pomoci konateľa

súkromnej firmy Lesostav a.s. Východ so sídlom v Hu-mennom pána Štefana Ferka, a tiež aj za pomoci iných firiem a techniky, dokázali sme zbúrať časť starého chrámu a vyviesť takmer 80

Základy novej častí kostola

nákladných áut sutín a prebytočného stavebného materiálu. Pán Štefan Ferko nežiadal za vynaložené náklady ani jednu korunu.

Stavba pokračovala kopaním a zabetónovaním základov, ktoré sme realizovali vo vlastnej réžii s našimi ľuďmi. Obvodové mury sme stavali so súkromnými osobami a dobrými majstrami rómskeho pôvodu. Nasledovali šalovacie a betonárske práce, ktoré sme taktiež realizovali s našimi spoluobčanmi. Mali sme to šťastie, že v tom období keď sme potrebovali dobrých tesárov, tak sme oslovili nášho podnikateľa pána Ing. Stanislava Hudáka, ktorý nám doporučil veľmi dobrých majstrov z Nižných Ladičkoviec, pod vedením pána Martina Papaja. Títo opravdiví majstri tesári nám dokázali zhotoviť náročné bednenie pod novú železobetónovú klenbu. Títo spomínaní majstri taktiež spravili aj celý krov na tunajšom kostole okrem veže, ktorú sme rekonštruovali trocha skôr a je pokrytá medeným plechom.

Skupina chlapov pri stavbe kostola

Nasledovali práce na zateplení kostola, ktoré sme realizovali vlastnými silami ale dostať stavbu čím skôr pod strechu sa nám podarilo iba odborným prevedením pod vedením Ing. Michalka a jeho pracovníkov. Nasledovali vnútorné rozvody elektriny a vody, kde sme už využili vedomosti a skúsenosti našich domácich

Murárska čata pod vedením F. Kalanina

majstrov a odborníkov, a to menovite patrí sa poďakovať Miroslavovi Boškovi, Ing. Vladislavovi Džubákovi, Ing. Mariánovi Petríkovi, Jozefovi Rakovi, Róbertovi Balaščíkovi a Vladimírovi Balaščíkovi.

Ďalšou náročnou a odbornou prácou ktorá nás čakala boli vnútorné omietky nášho kostola. Práce previedol

František Kalanin jeho brat Jozef a ich spolupracovníci.

Ďalším problémom bolo vykurovanie nášho chrámu, nakoľko je to problém v mnohých nových aj starších kostoloch. Pevne verím a vy domáci my to iste potvrdíte, že aj v tejto oblasti sme sa správne rozhodli pre podlahové kúrenie, ktoré nás už v prvú vykurovaciu sezónu v tomto roku presvedčilo o správnosti tejto voľby. V súčasnosti môžeme konštatovať, že od začiatku počas uplynulej vykurovacej sezóny sme spotrebovali menej plynu ako jedná priemerná domácnosť. V kostole bolo inštalované podlahové kúrenie, ktoré dodala a práce na jeho inštalovaní vykonala firma TOPCLIMA Košice.

Po plynifikácii nasledovali práce na uložení dlážby vo vnútri kostola. Práce boli prevedené pod vedením majstra Ladislava Januša z Topoľovky. Práce s fasádou celého kostola vykonala firma pána Miroslava Jenča.

No a sme prakticky pri konci celej stavby, ktorej výstavba trvala neuveriteľných 266 dní. Práce na úprave vonkajšieho okolia, kladenie dlažby, obrubníkov vykonala firma Ing. Michala Chomu a jeho zamestnancov najmä pána Andreja Macka.

To, čo bolo potrebné pre kolaudáciu a zapísanie stavby do katastra nehnuteľnosti, porealizačné zameranie stavby v tomto smere veľkodušne pomáhal Ing. Miroslav Mihalik. K tým, ktorí rozličným spôsobom prispeli k dielu patria aj Ľubomír Štenko, Ján Čakloš.¹⁴⁸

148 Text príhovoru starostu obce Mariána Čorného uložený v: Archív RKFÚ Ptičie, AD 2008.

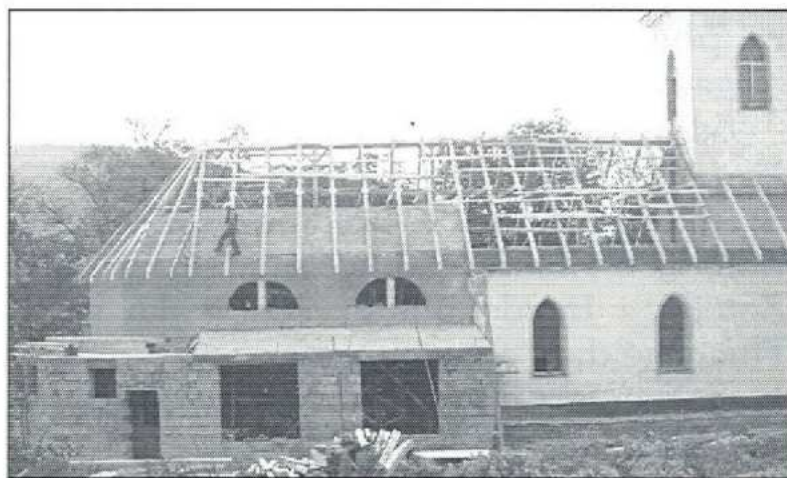
Starosta obce sa v závere svojho obsiahleho príhovoru poďakoval obyvateľom obce Ptičie týmito slovami: "No a nakoniec chcem poďakovať všetkým Vám milí Ptičania za Vašu obetavú a statočnú prácu a ľudský prístup najmä k finančným zbierkam bez ktorých by sme dnes nemohli tu sedieť v tomto Božom chráme a tešiť sa spolu s otcom arcibiskupom, naším pánom farárom, všetkými Vami a s pozvanými hosťami. Ak som na niekoho vo svojom dnešnom záverečnom príhovore zabudol, tak sa ospravedlňujem, ale musím ešte z tohto miesta poďakovať chlapom, ktorí v každom čase ak bolo potrebné aj mimo poradia prišli na stavbu a sú to Michal Džubák, Anton Hivko, Štefan Dzemjan, Ján Mato a Jozef Boško."¹⁴⁹

Skupina robotníkov na stavbe kostola

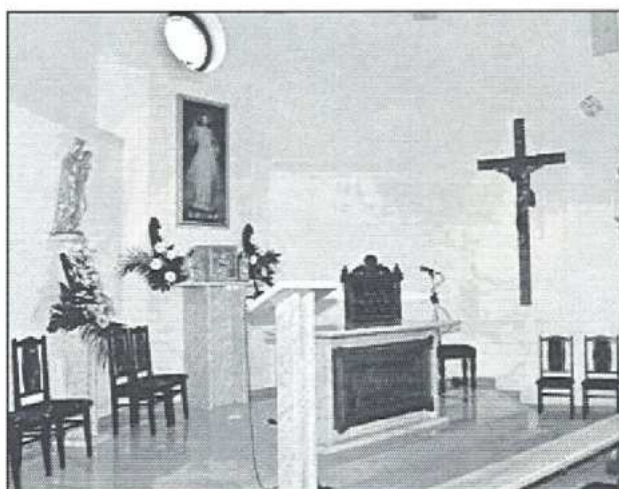
Starosta obce zvlášť sa poďakoval ženám, ktoré každú poslednú nedeľu v mesiaci konali zbierky medzi obyvateľmi obce; tiež pánom kurátorom, kostolníkov Jozefovi Sruňákovi s manželkou za vzornú každodennú starostlivosť o Boží chrám, Margite Mastilákovéj za vedenie účtovníctva počas celej stavby, a celkom zvlášť vyjadril poďakovanie kuchárke Márii Kurejovej, ktorá zabezpečovala stravovanie pre majstrov počas celej výstavby kostola.

V posledných dňoch pred konsekráciou sa podarilo ešte realizovať

Práce na krove kostola

149 Tamže.

Svätýňa obnoveného kostola, r. 2008

realizácii celého diela mal starosta obce Marián Čorný. Je pre obec požehnaním, ak na jej čele stojí človek, ktorý nežistne pracuje na všestrannom povznesení obce. A Marián Čorný nesporne bol takýmto človekom. Je ťažko vyčíslieť enormné množstvo práce, času, energie, ktoré vynaložil pri rekonštrukcii farského kostola. Bolo šťastím pre obec Ptičie, že na jej čele stál človek, občan obce, ale aj praktický veriaci kresťan katolík, ktorý tie danosti, ktoré dostal od Boha, dal do služby celého spoločenstva. Na tomto mieste patrí sa vyzdvihnúť aj obetavosť jeho manželky a celej rodiny, bez zázemia ktorej by nemohol vykonávať túto prácu.

Pokiaľ ide o celkové náklady na rekonštrukciu kostola, ku dňu konsekrácie veriaci obce Ptičie v období rokoch 2006 až 2008 dokázali z vlastného rodinného rozpočtu dobrovoľnými zbierkami prispieť na túto stavbu sumou vo výške 3 304 583.- Sk a brigádnickou činnosťou v počte 24 124 hodín.

Súhrna správa o príjmoch a výdajoch, počas celej výstavby kostola:

Zbierky od veriacich predstavovali sumu	3 304 583.- Sk
Zbierky z filiálky Chlmec predstavujú čiastku	110 850.- Sk
Zbierky z bývalej filiálky Kamienka vo výške	9 860.- Sk
Finančné dary od sponzorov	57 000.- Sk
Finančné dary od rodákov žijúcich mimo farnosť	207 960.- Sk
Zahranične finančné dary	4 747.- Sk
Príjmy z cirkevného lesa	460 734.- Sk
Nájom za pôdu od PD Ptava	22 410.- Sk
Spolu príjmy:	4 656 945.- Sk. ¹⁵⁰

práce na oplotení priestoru okolo sakristie kostola. Murárske a kamenárske práce boli prevedené pod vedením Alberta Džubáka a jeho pomocníkov. Pritom sa podieľala aj jeho manželka Regina, ktorá sa postarala o stravovanie robotníkov. Kovovú ohradu okolo kostola vyhotovil Benjamín Repko.

Objektívne treba konštatovať, že najväčší podiel na

Záverečné vyúčtovanie rekonštrukcie farského kostola Mena Panny Márie v obci Ptičie:

Projektové dokumentácie: stav. časť, elektro časť, statická časť	135.000.- Sk
Búracie práce, odvoz sutín, materiálu, výkopové práce, vytýčenie stavby, odborná pomoc Firma Lesostáv, jej konateľ Štefan Ferko a jeho pracovníci	0.- Sk
Rezivo na strechu kostola, šalovanie, bednenie, a i.	254.643.- Sk
Betonárska oceľ, železo a ostatný materiál potrebný na statiku stavby	99.713.- Sk
Betón, doprava, žeriav	470.942.- Sk
Elektrická prípojka	28.845.- Sk
Štrky piesky	100.048.- Sk
Tehla Briterm, obvodové murivo	175.350.- Sk
Murárske práce, vonkajšie i vnútorné omietky, fasáda, sokel, a i.	344.448.- Sk
Strešná krytina	325.722.- Sk
Zhotovenie krovu, bednenie klenby stavby	50.000.- Sk
Okná a dvere	434.000.- Sk
Okná - vitráže	220.000.- Sk
Elektro materiál	122.738.- Sk
Interiér kostola - liturgické zariadenie	260.500.- Sk
Plynofikácia - prípojka, podlahové kúrenie	324.629.- Sk
Nábytok do sákristie a vedľajších miestností	58.007.- Sk
Dlážba vo vnútri kostola	247.416.- Sk
Drevené lavice	279.000.- Sk
Oplotenie kostola, murovanie, kameň, kované polia	150.582.- Sk
Vonkajšie chodníky okolo kostola, terénne úpravy, a i.	395.656.- Sk
Spolu výdaje:	4.656.945, 70 Sk. ¹⁵¹

2.5. SLÁVNOSTNÁ KONSEKRÁCIA KOSTOLA

Práce spojené s prestavbou farského kostola priniesli svoje ovocie a veriaci obce Ptičie prežívali spoločne radosť z vynikajúceho

150 Tamže.

151 Tamže.

diela v nedeľu 15. júna 2008. V ten deň totiž do farskej obce Ptičie zavítal košický arcibiskup a metropolita Alojz Tkáč, aby vykonal slávnostnú konsekráciu obnoveného kostola. Azda nikdy predtým neznela tak mohutne a radostne pieseň na slávu mena Mária, ako v ten deň. Je to pieseň, ktorá je náboženskou hymnou veriacich obce Ptičie. Ňou vyjadrujú svoju lásku k Matke Božej i svoju radosť a vďačnosť za milosti, ktoré neustále vyprosuje pre nich u svojho Syna. Slová piesne Meno Márie sú:

1. *Mám v srdci meno zapísané
sťa slnko skvie sa jeho hlas
to meno milé je a vzácne
je plné sladkosti a krás.*

*Refrén: Meno Márie, meno matky mojej
jak sladko zneje v každý čas,
meno Márie, meno matky mojej
jak sladko zneje v každý čas.*

2. *To meno vzývam vždy s radosťou
na svete volám o pomoc
s ním konám práce s ním sa lúčim
keď k odpočinku volá noc.*

Refrén: Meno Márie...

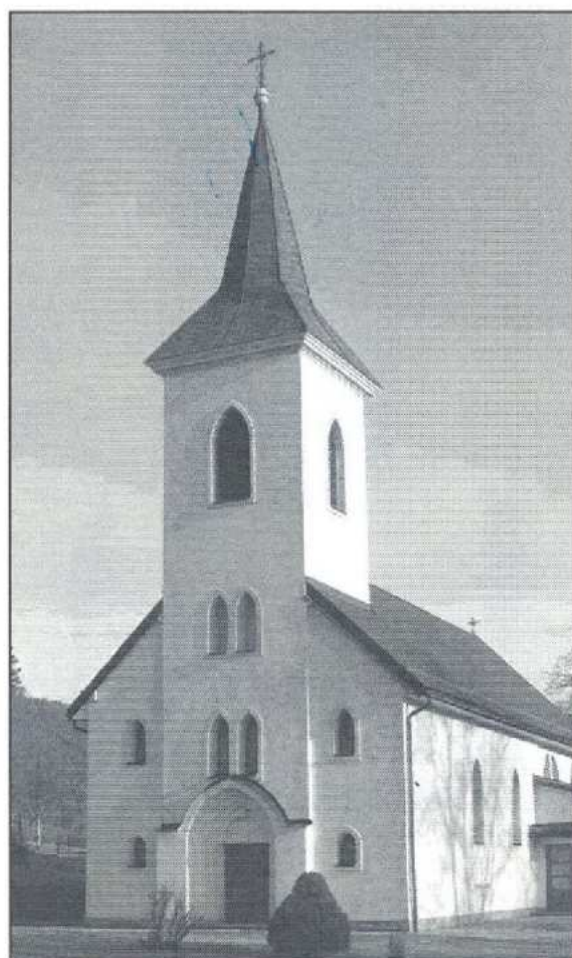
Na slávnostnej sv. omši za zúčastnili aj viacerí kňazi Sninského dekanátu. Hlavné úkony slávnostnej konsekrácie, ktoré vykonal otec arcibiskup boli: požehnanie kostola svätenou vodou, konsekračná modlitba, pomazanie oltára a stien kostola krizmou, incenzácia oltára a kostola tymianom, zapálenie sviec. To všetko spolu s modlitbami a spevom prítomných veriacich nielen z obce Ptičie, ale aj z filiálok a iných miest a obcí, dodávalo celej slávnosti jedinečnú, neopakovateľnú a nezabudnuteľnú atmosféru. Otec arcibiskup vo svojej homílii okrem iného povedal aj tieto

Socha Panny Márie s Ježiškom

slová: "Sväté je miesto, na ktorom stojíme. Svätým miestom bol jeruzalenský chrám pre Pána Ježiša... Od čias Pána Ježiša je viac posvätných miest. Sú to naše kresťanské a najmä katolícke chrámy. Aj o tomto mieste môžeme povedať, že svätým miestom je tento farský chrám v Ptičom. Skoro sa ani nechce veriť, že pred rokom 1758 nebol v Ptičom žiaden kostol. 250 rokov od stavby pôvodného kostolíka na mieste ktorého stojíme. Čoho všetkého bol svedkom tento kostolík; svedok verejnospoločenských zmien... vyvýšený nad obcou, videl do každej kuchyne. A tak bol svedkom radosti a žiaľov, nádeje i sklamaní, bol svedkom šťastných i nešťastných... za storočia všeličo nad Ptičím prehrmelo... Na čom dnes stojíme je miesto sväté. Prečo je to miesto sväté v súčasnosti, prečo to miesto bolo sväté pre našich predkov? Sväté, lebo v ňom bol a je Boh; počas celého liturgického roka...Sväté je to miesto pre Božie milosrdenstvo. Ten obraz, ktorý je na priečelí vášho chrámu, hovorí nám o Božom milosrdenstve voči nám. Boh je láska, Boh je milosrdenstvo. Ono sa sprítomnilo v bohočlovekovi Ježišovi Kristovi. A my z tohoto bohatstva čerpáme vo sviatostiach...

Sväté je toto miesto na ktorom stojíme pre modlitby...Sväté je to miesto, lebo tu

Farský kostol, r. 2008

Arcibiskup Alojz Tkáč pri mazaní oltára

Bohostánok

sa koná najsvätejšia obeta... Kedykoľvek padne váš zrak na váš chrám, nech je to pohľad zbožný, s vierou, s úctou, a vďačnosťou. Chránite si váš chrám. Môžeme povedať: moderne ste ho upravili, zachovávajúc pritom prvky minulých desaťročí i storočí nakoľko to bolo možné. A tak v tejto chvíli vyjadrujem vďačnosť vám všetkým, ktorí ste rozličným spôsobom prispeli na jeho obnovu. Chorým, nemocným, slabým, ktorých ruky sú už bezvládne, ale mocná je vaša modlitba i vaše obety. Vďačnosť vyjadrujem vám všetkým, ktorí ste finančnými prostriedkami, prácou rúk, či materiálnymi hod-

notami prispeli k skrášleniu a rozšíreniu vášho chrámu.

Vďačnosť vyjadrujem pánu architektovi, ale aj vášmu duchovnému otcovi, ktorý je iste duchovným motorom i dnešnej slávnosti a samozrejme i celej reparácie vášho chrámu. Naša vďačnosť patrí vašim predkom, predchádzajúcim generáciám. Tu odovzdáva sa viera, tu vaši predkovia odovzdávali vieru: dedovia, otcovia svojim deťom. Mali ste aj dobrých kňazov a oni túto našu vieru predkov upevňovali... Všetkým sme zato vďační. A vedzte, že

D. O. M
KOSTOL MENA PANNY MÁRIE
POSTAVENÝ V R. 1754-1758
ROZŠÍRENÝ V R. 2006-2007
V OBCI PTÍČIE
DŇA 15. JÚNA 2008
KONSEKROVAL
MONS.ALOJZ TKAČ
ARCIBISKUP METROPOLITA

Pamätná tabuľa na konsekráciu

práca či finančné prostriedky, to vyžaduje obeť, ale buďte vďační Pánu Bohu, že práve vaša generácia, tak, ako tá generácia, ktorá postavila tento prvý kostolík pred 250 rokmi, tak vaša generácia, vy ste dostali tú milosť, že kostol ste mohli priviesť do takéhoto krásneho stavu. Tak ako sme dnes

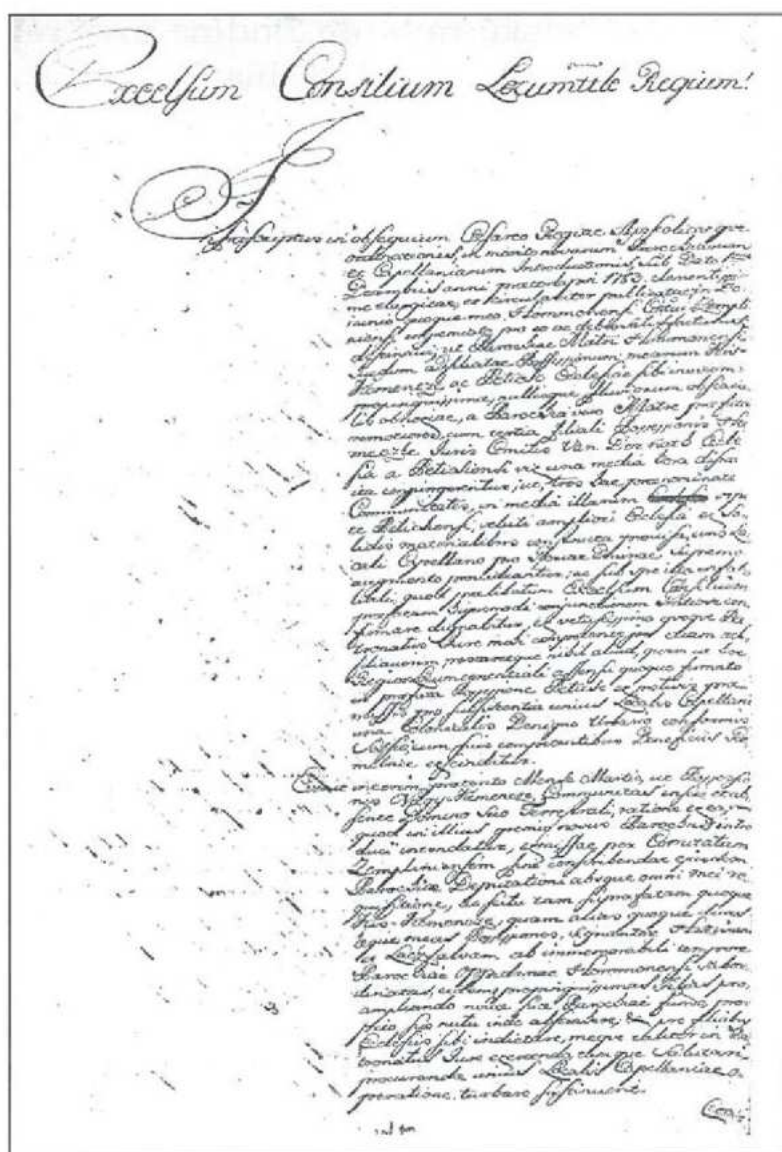
vďační našim predkom, dedom, pradedom, prababičkám, tak budú vďačné ďalšie generácie vám. Všetkých vás nech Pán Boh požehnáva."

Pred záverečným požehnaním otec arcibiskup, a zástupcovia veriaceho spoločenstva v obci Ptičie podpísali dokument o konsekracii kostola.

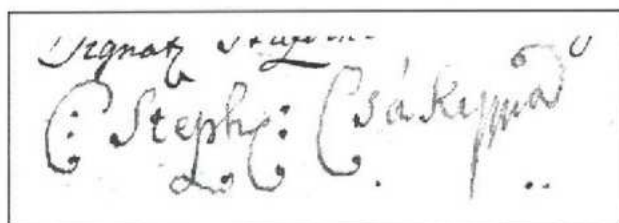
Po skončení slávnosti v kostole otec arcibiskup a pozvaní hostia sa stretli pri bielom stole v priestoroch Kultúrneho domu.

3. VZNIK FARNOSTI PTIČIE

Po výstavbe prvého kostola v obci v roku 1758 začali vieriaci prejavovať záujem o založenie samostatnej farnosti. Táto ich túžba sa stala reálnejšou zvlášť vtedy, keď panovník Jozef II. po zrušení mnohých rehoľných rádo v kráľovstve sám inicioval proces, ktorý viedol k zriadeniu nových farností. Z iniciatívy Jozefa II. (bol cisárom v r. 1780-1790) Kráľovská Miestodržiteľská rada vydala dňa 1. decembra 1783 krajinské nariadenie zemepánom, ktorí mali patronátne právo, aby

Žiadosť grófa Štefana Csákyho z 3. 4. 1784

A handwritten signature in cursive script, reading "Štefan Csáky". Above the signature, there is a faint, partially legible phrase that appears to be "Uznávaný v...". The signature is enclosed in a rectangular border.

Podpis grófa Štefana Csákyho

ustanovili výbory, ktoré by pripravili návrhy na skoré zriadenie nových farností.¹⁵²

V tom čase vlastníkom obce Ptičie, ktorý disponoval patronátnym právom, bol gróf Štefan Csáky. Na pod-

net vyššie uvedenej iniciatívy gróf Štefan Csáky písal Kráľovskej Miestodržiteľskej rade vo veci zriadenia miestnej kapláňky v obci Ptičie, ku ktorej by patrili aj filiálne obce Kamienka a Chlmec, patriace grófovi Van Dernathovi. V liste, ktorý napísal v humenskom kaštieli dňa 3. apríla 1784 obrátil sa na Kráľovskú uhorskú miestodržiteľskú radu do Budína prvý raz v tejto záležitosti,²⁸ a druhý raz v liste písanom dňa 18. apríla 1784 znovu predostrel svoju prosbu na kompetentné úrady. K takémuto kroku ho vyprovokovali aj udalosti, ktoré medzičasom sa odohrali v obci Kamenica nad Cirochou (Veľká Kamenica). V liste gróf Štefan Csáky informuje Kráľovskú miestodržiteľskú radu o tom, že v Kamenici nad Cirochou v čase neprítomnosti tamojšieho zemepána boli podniknuté kroky k erigovaniu samostatnej farnosti, ku ktorej mali byť pripojené ako filiálky obce Kamienka, Hažín nad Cirochou a Lackovce, ktoré vždy patrili k farnosti Humenné. Gróf Štefan Csáky v ďalšej časti svojho listu píše o tom, že bola zriadená komisia, ktorá je poverená vyšetrením celej veci. Žiada, aby Kamienka patrila k miestnej kapláňke Ptičie a ďalšie spomínané dve obce (Hažín nad Cirochou a Lackovce) aby zostali aj naďalej súčasťou farnosti Humenné. Gróf Štefan Csáky uvádza pre takéto riešenie nasledujúce dôvody:

1. Obyvateľov obce Kamienka nechce k ničomu nútiť, vždy ich rešpektoval, ponecháva to na ich slobodnú vôľu a podľa zákona.

2. Z Kamienky do obce Ptičie je približne jedna hodina (pešej cesty), čo znamená, že obyvateľom bude oveľa pohodlnejšie a kratšie chodiť na miestnu kapláňku do tejto obce.

3. Pre novozriadenú miestnu kapláňku má byť určený ročný príjem z troch obcí, vyňatý z materskej farnosti v Humennom; miestnemu kaplánovi nech v jeho poslaní pomáha tamojšie obyva-

152 DINGÓ GYÁRFÁS, Géza: *Adalékok Zemplén vármegy történetéhez XVII. Sátorajújhely 1912*, s. 72-73./Dokumenty k dejinám Zemplínskej stolice/ Porov. Materiály k dejinám obce Ptičie, s. 9. In: Archív OÚ Ptičie, s. 9.

telstvo, ktoré bude mať oveľa lepší prístup k uspokojeniu svojich duchovných potrieb a cirkevným úkonom.

4. Nakoniec pre pripojenie Kamienky ku miestnej kaplánke v obci Ptičie a nie k farnosti Kamenica nad Cirochou hovorí ten argument, že táto je od nej viac vzdialená než Ptičie.

5. Pri príslušnosti ďalších dvoch obcí - Hažina nad Cirochou a Lackoviec - vychádza z možnosti vyliatia sa riek Malej Kamenice a Cirochy a zničenia či poškodenia najbližších mostov.¹⁵³

Iniciatívu grófa Csákyho podporili aj samotní občania obce

153 Text listu Štefana Csákyho z dňa 3.4.1784 Kráľovskej uhorskej miestodržiteľskej rade o zriadenie capellaniae localis pre Ptičie sa nachádza v: AACass, Parochialia, AD 1784. Vo veci zriadenia samostatnej duchovnej správy v obci Ptičie sa angažoval aj vtedajší humenský farár Ján Mayer. Jágerskému biskupovi okrem iného napísal: "... ut ad juris sui ad quam in plano Regulationis Parochiarum Localis Capellanus necessarius proponeretur effective etiam potens Eccellentiae Vestrae opera idem Capellanus localis illocetur, promittit idem Dominus Comes quod quemadmodum hactenus, praeter alias, modernam recenter Udvensem Parochiam, quae iam in majori parte consummata est, competenter extrui curavit, ita etiam Domum Capellanolem Petitsensem e fundamentis erigi, omnique neces sario supellectile Domestica intrinsece provideri curabit, cui a parte sinistra possessio Kis-Kementce proxime Ecclesia providenda, a parte vero dextra possessio Helmetzke Ecclesia iam provisa pro maximo fidelium spirituali solatio affiliari posset..." (Celý text listu humenského farára a dekan Jána Mayera z dňa 22.3.1798 jágerskému biskupovi Karolovi Eszterházymu vo veci erigovania miestnej kapelánie v Ptičom je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie 1798). O tri mesiace neskôr, humenský dekan Ján Mayer znovu píše biskupovi do Jágru a znovu prosí o skoré zriadenie samostatnej duchovnej správy v Ptičom, pričom podrobnejšie popisuje situáciu v obciach, ktoré by mali byť súčasťou novovznikajúcej farnosti v Ptičom. Dekan Ján Mayer píše: "...denovo Excellenciam Vestram humillime exorat, quatenus ad possessionem Petitse juri suo Dominali subjectum Parochiae Hommonensi affiliatam localem capellanium gratiose exoperari dignaretur ex rationibus sequentibus:

1=0: Possessio haec ab oppido Hommona est ad distantiam unius horae remota. Ecclesia provisa, complectiturque animas Romano-catholicas universim 287.

2=0: Huic affiliari posset possessio Helmetzke, in qua cum Ecclesia animae Romano-catholicae 174 universim constituuntur, possessio haec est aequae Parochiae Hommonensi affiliata, sed adhuc possessione Petitse a matre remotior.

3=0: Item capellaniae huic affiliari deberet possessio Kis-Kementze, in qua jam modo existet Ecclesia innumeratque animas universim 240, quae modo ad Parochiam Cziroka-Hosszu-Mezoensem pertinet, et est ab hac minium dissita, sicque futurus capellanus localis Petitsensis tres Ecclesias cum 701 animabus providendas haberet..." (List humenského dekana a farára Jána Mayera z dňa 8.6.1798 jágerskému biskupovi Karolovi Eszterházymu vo veci erigovania duchovnej správy v obci Ptičie je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie AD 1798).

Ptičie. V liste obyvateľov obce z 15. júna 1784, ktorý je podpísaný (krížikom) richtárom Jurajom Maruščákom a prisažným Jurajom Pluchtom a Štefanom Molokáčom je prednesená prosba o zriadenie miestnej kapláňky v obci Ptičie, do ktorej by patrili aj obce Kamienka a Chlmec. V liste uvádzajú tieto základné dôvody:

1. O obci je murovaný kostol.
2. Kňaza majú v Humennom, čo je pre nich ďaleko. Nie je pohodlné pre všetky cirkevné úkony chodiť do vzdialenosti jednej hodiny.
3. Ich zemepán je ochotný poskytnúť kaplánovi pozemok v intra a extraviláne, dom, ako aj ďalšiu materiálnu pomoc, pre budovu miestnej kapláanky, a iné náležitosti.¹⁵⁴

Na tieto iniciatívy reagovalo aj kompetentné predstavenstvo

Inferoscripti presentium per Virorem Salemnem, et recognoscimus
quibus capitis hincertur. Quod postquam ex parte Terrae
Machis Dominatus Noster Domum hincertur. Multiforme Lata
Strophano Paphia Nobis Cito data fuisse, et potius loco
Noster Capellanum habere capessamus, vel vero Domum hincertur
uti hincertur consuevit erat, pro peragendis Divinis amba
tare malimus, eorum in Mena Ecclesia constituti Nomen
declaramus, quod potius hincertur Capellanum habere reli
quos, si Postulantes hincertur hincertur, quia laudat Terrae hincertur
Cominatus, et hincertur hincertur. Domus hincertur hincertur
Servatis pro Noster hincertur accipere, ex hincertur hincertur
Machis. Et quidem

1^a Lira Caleriam amulatam sufficienter Capacem in Ecclesia
nostra habemus.

2^a Lira Nobis longe commodius est in loco, amulatam sufficientem
habere, quam ad unius hincertur Ecclesiam Domum hincertur in omni
Cura cupiditatis, Capellanis, introductionis, Culatibus, et
seputure, atque hincertur hincertur, et hincertur pro loco amba
hincertur.

3^a Lira hincertur Terrae hincertur Quibus in hincertur hincertur
loca hincertur Capellani quam sufficientem Ecclesiam hincertur hincertur in
hincertur, et hincertur hincertur hincertur, ac hincertur in hincertur
hincertur sufficientem, pro hincertur hincertur Capellanis hincertur
hincertur hincertur. Pro hincertur hincertur. 15. July 1784

X Regius Marquis Indes
X Regius. B. hincertur hincertur
X hincertur hincertur hincertur
et hincertur hincertur hincertur

Zemplínskej stolice. Kongregačná zápisnica zo zasadnutia šľachty Zemplínskej stolice, konaného 30. augusta 1784 v Sátoraljaujhélyi, týkajúca sa prípravy na zriadenie miestnej kapláňky v obci Ptičie a znemožnenia pripojenia obce Kamienka, dovtedy patriacej takisto pod farnosť Humenné, ako fliálky vo farnosti Kamenica. Rozhodla sa tak podľa záverov osobitnej komisie, poverenej prešetro-
ním tejto záleži-

List veriacich z r. 1784 o zriadenie kapláňky

154 Výpis z textu dokumentu je uložený v: Materiály k dejinám obce Ptičie, s. 24-25.
In: Archív OÚ, Ptičie.

tosti, ktorá dospela k nasledujúcim záverom:

1. Prizvaný zememerač Köhler potvrdil, že pre Kamienku je výhodnejšie pripojiť sa ku miestnej kaplánke v obci Ptičie, než k farnosti vo Veľkej Kamenici. Okrem toho v obci Ptičie stál už murovaný priestranný kostol a zemepán (takisto aj pán Malej Kamenice-Kamienky) bol ochotný poskytnúť pre miestnu kaplánku, školu a kňaza (miestneho kaplána) všetko, o čom sa hovorilo v predošlej písomnosti. Preto je potrebné zriadiť v obci Ptičie miestnu kaplánku pre obce Ptičie, Kamienka a Chlmec.

2. V obci Ptičie žije 217 rímskokatolíkov, v Kamienke je ich 184 a v Chlmcí 78.

3. V obci Ptičie je murovaný klenutý kostol, dobre vybavený potrebnými vecami, vhodný pre 400 duší; v obci je pozemok pre výstavbu budovy miestnej kapláanky i školy, ktoré poskytuje zemepán.

4. Zemepán poskytne slúbené náležitosti zdarma. Pre miestneho kaplána bude zabezpečený ročný dôchodok, ako aj práca poddaných a pôda na obrábanie.

5. Výpočet príjmov humenského farára z obcí Ptičie a Chlmec za rok s rozpísaním všetkých položiek: Spolu mal ročný príjem z týchto obcí 52 rýnskych zlatých a 40 grajciarov.

V Sátoraljaujhely, dňa 30. augusta 1784. Podpísaní: Peter Szirmay assesor Zemplínskej súdnej tabule Matej Viczmándy, Andrej Glatz humenský farár, archidiakon.¹⁵⁵

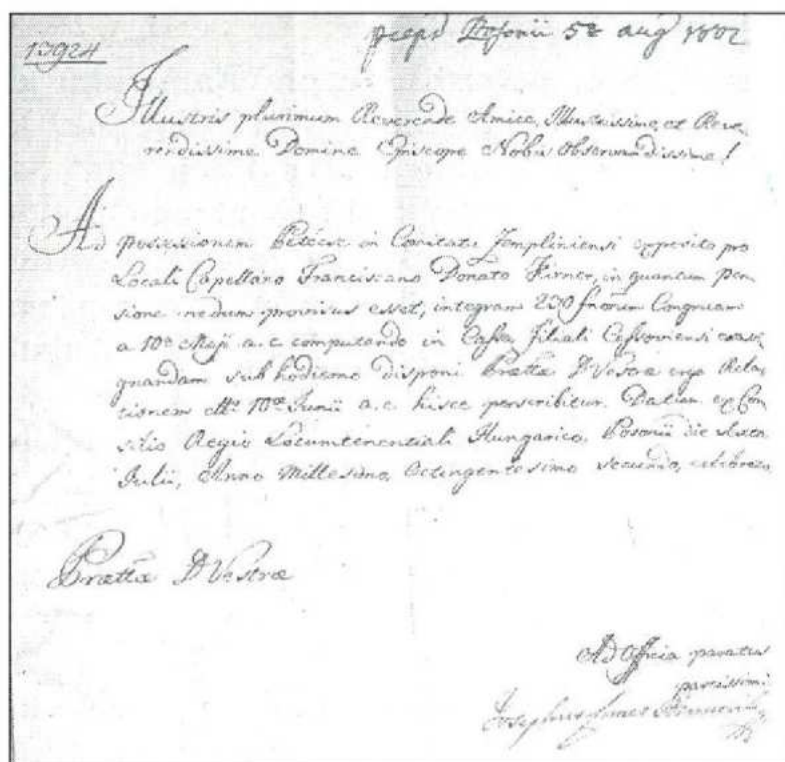
Všetky vyššie uvedené kroky napokon viedli k erigovaniu samostatnej miestnej kapláanky v obci Ptičie, ku ktorej patrili aj filiálne obce Kamienka a Chlmec. Dokument o jej erigovaní vydala Kráľovská miestodržiteľská komora a potvrdila to aj kompetentná cirkevná autorita. Kráľovská uhorská miestodržiteľská rada vydala dekrét o zriadení miestnej kapelánie Ptičie s filiálkami Chlmec a Kamienka v Budíne dňa 27. januára 1801.¹⁵⁶

Tento proces sa však nezastavil. Nové usporiadanie sa osvedčilo, takže po deviatich rokoch fungovania samostatnej duchovnej správy sa pristúpilo k erigovaniu samostatnej farnosti Ptičie. Urobil tak prvý košický biskup Andrej Szabó v roku 1810.

Erigovanie novej farnosti bol niekoľkoročný proces. Zdá sa, že

155 Tamže, s. 23-24.

156 Dekrét Kráľovskej uhorskej miestodržiteľskej rady o zriadení miestnej kapelánie v Ptičom z dňa 27.1.1801 je uložený v: AACass, Parochialia, AD 1801.

Dokument o zriadení miestnej kaplácky

1810 ako to potvrdzujú najstaršie schematizmy Košickej diecézy, prvý riadny farár bol vymenovaný až v roku 1813.

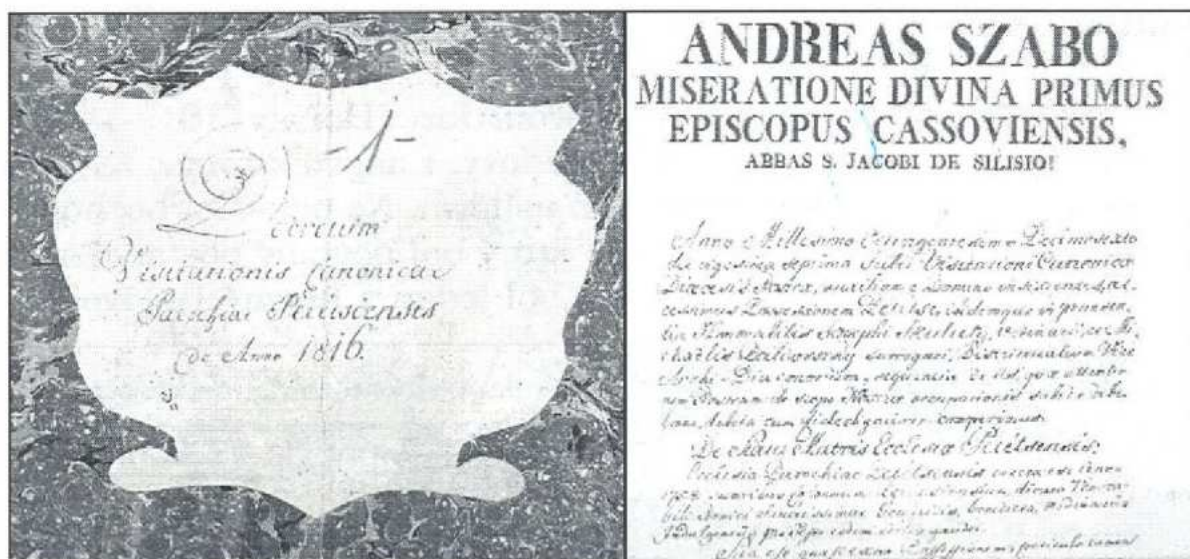
Andrej Szabó, košický biskup

sa ukončil až v roku 1813, keďže vtedajší kňaz pôsobiaci v obci Ptičie Juraj Dubovy písal v jednom liste, že už 1. januára 1813 ho v nádeji na získanie majetku vymenoval biskup Andrej Szabó do obce Ptičie; faru však od grófov Csákyovcov prevzal až 1. mája 1813.¹⁵⁷ Z toho sa môžeme domnievať, že i keď farnosť bola zriadená v roku

Košický biskup Andrej Szabó navštívil farnosť Ptičie 27. júla 1816 z príležitosti kánonickej vizitácie farnosti. Dokument z tejto vizitácie bol uložený v Archíve farského úradu v Ptičom. O dátume kánonickej vizitácie farnosti biskupom Andrejom Szabóm sa dozvedáme z listu administrátora farnosti Andreja Dugasza biskupovi Imrichovi Paludaiovi z dňa 24. septembra 1837.¹⁵⁸ Dňa 8. apríla 2008 sa tento dokument, totiž záznam o kánonickej vizitácii z roku 1816, znovu našiel na

157 Podľa výpiskov z knihy, uložených v Archíve OÚ Ptičie, s. 19-20.

158 Text listu je uložený v: AACass, Parochialia, AD 1837.

Dokument o kánonickej vizitácii farnosti

povale farskej budovy v Ptičom.¹⁵⁹

Pokiaľ ide o teritoriálne usporiadanie farnosti Ptičie, stav, aký bol pri jej založení, trval až do 1. februára 2003. Vtedy totiž z rozhodnutia košického arcibiskupa metropolitu Alojza Tkáča bola filiálna obec Kamienka vyčlenená z farnosti Ptičie a priradená k farnosti Kamenica nad Cirochou. Takže od tohto dňa Rímskokatolícku farnosť Mena Panny Márie v obci Ptičie tvoria okrem farskej obce Ptičie aj filiálky Chlmec a Porúbka.¹⁶⁰

4. FARSKÁ BUDOVA

Farská budova v obci Ptičie bola postavená v roku 1802; teda v roku, kedy bola v obci na základe cirkevnej autority erigovaná miestna kaplánka so samostatným duchovným otcom, ktorý sa staral o náboženské potreby veriacich. V zázname z kanonickej vizitácie farnosti košickým biskupom Andrejom Szabóm je zmienka aj o stave farskej budovy. Píše sa v ňom, že budova fary v obci Ptičie je postavená z pevného materiálu, je v pomerne dobrom stave. Pozostáva z dvoch izieb pre farára a jednej izby pre služobníctvo a druhá slúži ako obývacia, či prijímacia izba. Pokiaľ ide o udržiavanie a opravy farskej budovy, túto povinnosť má

¹⁵⁹ Dokument o kanonickej vizitácii z roku 1816 je uložený v: Archív RKFÚ, Ptičie.

¹⁶⁰ ZUBKO, Peter: Vývoj cirkevnej organizácie v Košickej diecéze (1804-2005). Košice 2006, s. 163.

patrón farnosti. V tom čase to bola grófska rodina Juliany Szapáry, rodená grófká Csáky.¹⁶¹

V čase, keď v obci Ptičie bol farárom Jozef Horray (1819-1830), nepristúpilo sa k obnove farskej budovy, i napriek tomu, že bola vo veľmi zlom stave a farár sa o to usiloval. No nenašiel pochopenie ani ochotu zo strany patróna, ktorý bol povinný postarať sa o udržiavanie cirkevných budov. To bol jeden z hlavných dôvodov,

Rationes anni 1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810	1811	1812	1813	1814	1815	1816	1817	1818	1819	1820	1821	1822	1823	1824	1825	1826	1827	1828	1829	1830	1831	1832	1833	1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840	1841	1842	1843	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2433	2434	2435	2436	2437	2438	2439	2440	2441	2442	2443	2444	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	2452	2453	2454	2455	2456	2457	2458	2459	2460	2461	2462	2463	2464	2465	2466	2467	2468	2469	2470	2471	2472	2473	2474	2475	2476	2477	2478	2479	2480	2481	2482	2483	2484	2485	2486	2487	2488	2489	2490	2491	2492	2493	2494	2495	2496	2497	2498	2499	2500	2501	2502	2503	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	2571	2572	2573	2574	2575	2576	2577	2578	2579	2580	2581	2582	2583	2584	2585	2586	2587	2588	2589	2590	2591	2592	2593	2594	2595	2596	2597	2598	2599	2600	2601	2602	2603	2604	2605	2606	2607	2608	2609	2610	2611	2612	2613	2614	2615	2616	2617	2618	2619	2620	2621	2622	2623	2624	2625	2626	2627	2628	2629	2630	2631	2632	2633	2634	2635	2636	2637	2638	2639	2640	2641	2642	2643	2644	2645	2646	2647	2648	2649	2650	2651	2652	2653	2654	2655	2656	2657	2658	2659	2660	2661	2662	2663	2664	2665	2666	2667	2668	2669	2670	2671	2672	2673	2674	2675	2676	2677	2678	2679	2680	2681	2682	2683	2684	2685	2686	2687	2688	2689	2690	2691	2692	2693	2694	2695	2696	2697	2698	2699	2700	2701	2702	2703	2704	2705	2706	2707	2708	2709	2710	2711	2712	2713	2714	2715	2716	2717	2718	2719	2720	2721	2722	2723	2724	2725	2726	2727	2728	2729	2730	2731	2732	2733	2734	2735	2736	2737	2738	2739	2740	2741	2742	2743	2744	2745	2746	2747	2748	2749	2750	2751	2752	2753	2754	2755	2756	2757	2758	2759	2760	2761	2762	2763	2764	2765	2766	2767	2768	2769	2770	2771	2772	2773	2774	2775	2776	2777	2778	2779	2780	2781	2782	2783	2784	2785	2786	2787	2788	2789	2790	2791	2792	2793	2794	2795	2796	2797	2798	2799	2800	2801	2802	2803	2804	2805	2806	2807	2808	2809	2810	2811	2812	2813	2814	2815	2816	2817	2818	2819	2820	2821	2822	2823	2824	2825	2826	2827	2828	2829	2830	2831	2832	2833	2834	2835	2836	2837	2838	2839	2840	2841	2842	2843	2844	2845	2846	2847	2848	2849	2850	2851	2852	2853	2854	2855	2856	2857	2858	2859	2860	2861	2862	2863	2864	2865	2866	2867	2868	2869	2870	2871	2872	2873	2874	2875	2876	2877	2878	2879	2880	2881	2882	2883	2884	2885	2886	2887	2888	2889	2890	2891	2892	2893	2894	2895	2896	2897	2898	2899	2900	2901	2902	2903	2904	2905	2906	2907	2908	2909	2910	2911	2912	2913	2914	2915	2916	2917	2918	2919	2920	2921	2922	2923	2924	2925	2926	2927	2928	2929	2930	2931	2932	2933	2934	2935	2936	2937	2938	2939	2940	2941	2942	2943	2944	2945	2946	2947	2948	2949	2950	2951	2952	2953	2954	2955	2956	2957	2958	2959	2960	2961	2962	2963	2964	2965	2966	2967	2968	2969	2970	2971	2972	2973	2974	2975	2976	2977	2978	2979	2980	2981	2982	2983	2984	2985	2986	2987	2988	2989	2990	2991	2992	2993	2994	2995	2996	2997	2998	2999	3000
--------------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Csáky však sa nestará o obnovu farských budov, a on ako správca farnosti, nemôže zafinancovať generálnej opravy tak kostola ako aj farskej budovy.¹⁶⁴ Farár Andrej Dugasz bol nútený bývať v takýchto neúnosných podmienkach na fare, a práve to sa mu stalo osudným. Vážne ochorel, a v mladom veku 37 rokov zomrel, a tu je aj pochovaný.¹⁶⁴

Po ňom prišiel za správcu farnosti Ptičie mladý kňaz Štefan Sztrunzer. Podľa všetkého aj pre neho sa stalo nezdravé bývanie ptičianskej farskej budovy osudným. Po ôsmich rokoch pôsobenia tu aj zomrel v mladom veku ako 40 ročný.¹⁶⁵

V 20. storočí farská budova bola obnovená v rokoch 1928-1931. Vtedy tu bol farárom Juraj Inczinger. No krátko po dokončení obnovy farskej budovy bol preložený na iné miesto, za farára do Cejkova. Za jeho nástupcu, farára Michala Rovňáka bola farská budova nanovo pokrytá.¹⁶⁶

K úpravám farskej budovy došlo aj v časoch totalitného, komunistického režimu. I napriek značným ťažkostiam sa podarilo urobiť nevyhnutné opravy farskej budovy, aby v nej mohol kňaz slušne bývať. Tak napr. v čase od 12. marca do 12. septembra 1962 bola uskutočnená prestavba fary. Prestavba sa prevádzala svojpomocne z dobrovoľných príspevkov milodarov veriacich celej farnosti, teda z obcí Ptičie, Chlmec a Kamienka.¹⁶⁷

Oprava farskej budovy bola prevedená aj v roku 1988 po odchode vdp. Ján Benka do dôchodku. V rámci tejto opravy bolo v budove fary zavedené ústredné kúrenie.

V úpravách fary sa pokračovalo aj po príchode vdp. Petra Sedláka do farnosti Ptičie za

Rekonštrukcia fary v r. 1962

164 Text listu je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie, AD 1832.

165 HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*. VMV, Prešov 2006, s. 59.

166 Tamže, s. 231-232; porov. ČIŽMÁR, Marián: *Ľudia, udalosti a história Vyšného Hrušova*. VMV, Prešov 2003, s. 47.

167 Porov. *Pamätná kniha. Kronika farnosti Ptičie I.*, s. 2, 3; HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 104.

správcu farnosti. Bol vymurovaný kozub nad kotolňou.

V čase pôsobenia vdp. Viktora Gregu bol v roku 1994 zavedený plyn v obci Ptičie, a teda v dôsledku toho aj budova fary bola plynofikovaná. Od tej doby aj kúrenie v budove fary je plynové.¹⁶⁸

Po príchode vdp. Mariána Čižmára za farára farnosti Ptičie bola prevedená rozsiahlejšia rekonštrukcia fary. Vybudovala sa nová kúpeľňa a WC pre kňaza a samostatné pre verejnosť; bola úplne

Budova fary v r. 2008

zrekonštruovaná kuchyňa. Súčasťou tejto rekonštrukcie bola aj výstavba novej garáže pre auto kňaza, ako prístavba k farskej budove, takže teraz sa do garáže vchádza hneď z cesty. Tieto práce boli zrealizované

od 1. júla do polovice novembra 2005. Od jesene roku 2007 sa postupne pristúpilo aj k výmene okien a dverí.

5. FILIALKY FARNOSTI

Súčasťou farnosti Ptičie boli filiálne obce Chlmec, Kamienka a Porúbka. V Porúbke sa slúžila sv. omša v gréckokatolíckom kostole. V roku 1938 bol v ňom inštalovaný oltár rímskokatolíckeho obradu zasvätený Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu.¹⁶⁹ Podľa vyjadrenia starších veriacich z obce Ptičie, v čase pôsobenie farára Viktora Gregu vo farnosti Ptičie (1990-2005) sa tam už neslúžili rímskokatolíckeho bohoslužby i napriek tomu, že podľa posledného sčítania obyvateľstva sa k latinskému, rímskokatolíckemu obradu prihlásilo 88 veriacich z celkového počtu 265 obyvateľov Porúbky.¹⁷⁰

168 KOP; porov. <http://www.pticie.sk/udalosti1.asp?id=124>.

169 Porov. *Pamätná kniha. Kronika farnosti Ptičie I.*, s. 2. In: Archív RKFÚ, Ptičie.

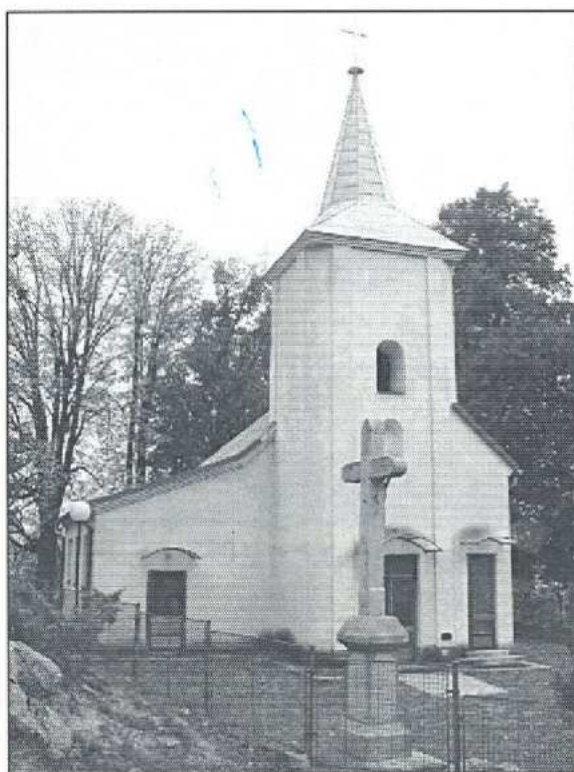
170 Podľa vyjadrenia služobne najstaršieho člena kurátorov v obci Ptičie pána Pavla Raka. O štatistike porov.: *Schematizmus Košickej arcidiecézy 2007*. VIENALA, Košice 2007, s. 107.

V roku 1816 poriadok bohoslužieb vo farnosti Ptičie bol nasledovný: V nedele a sviatky sa slúžila sv. omša a to o 10.00 hod., a popoludní boli bohoslužby o 15.00 h. Kňaz slúžil sv. omšu striedavo na jednotlivých filiálkach. Vo sviatky bola sv. omša vždy vo farskom kostole.

Sv. omše vo všedné dni kňaz slúžil v lete o 6.00 hod. a v zime ráno o 9.00 hod.

Na filialke Chlmec bol kostol postavený v roku 1766 na kopci dnes nad obcou. Kostol bol zasvätený sv. Márii Magdaléne.¹⁷¹ Starý kostol dnes slúži na vykonávanie pohrebných obradov.

Keďže sa obec rozrástla a kostol kapacitne nestačil pojať väčší počet veriacich, po roku 1990 sa veriaci rozhodli postaviť nový kostol, ktorý stojí uprostred obce. Bol postavený v rokoch 1990-1998. Slávnostnú konsekráciu vykonal dňa 16.8.1998 pomocný biskup Bernard Bober.

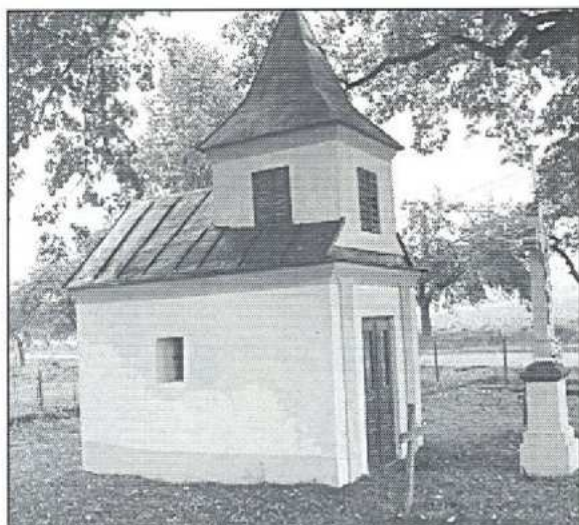

Kostol v Chlmci z r. 1766

Nový kostol v Chlmci z r. 1998

¹⁷¹ SZOKOLSZKY, Bertalan: *A Kassai százéves egyházmegye történeti névtára és emlékkönyve. 1904. II. Kassa 1904, s. 574.*

Kaplnka v Chlmcí z r. 1863

Pri vstupe do obce bola v roku 1863 vďaka štedrej podpore Juraja Hirjaka z obce Chlmec postavená kaplnka zasvätené tajomstvu Navštívenia Panny Márie.¹⁷²

V minulosti k farnosti patrila aj filiálka Kamienka. Avšak v roku 2003 táto obec bola jurisdikčne košickým arcibiskupom Alojzom Tkáčom pričlenené farnosti Kamenica nad Cirochou.¹⁷³

6. KRÍŽE V TERITÓRIU OBCE

Významné miesto v rámci kultu zaujímajú aj kríže, ktoré nachádzame predovšetkým pri vstupe do obce alebo na iných významných miestach obce. Aj v obci Ptičie nachádzame takéto kríže. Pri vstupe do obce po pravej strane máme možnosť vidieť liatinový kríž na kamennom podstavci. O jeho postavenie sa postaral Pavel Dolňák z Ptičieho v roku 1891. Súhlas k jeho postavenie dal vtedajší košický biskup Žigmund Bubič dekrétom BÚ v Košiciach č. 2071/1891 z dňa 6. septembra 1891.¹⁷⁴

Druhým chotárnym krížom v obci Ptičie je kríž, ktorý sa nachádza na konci ulice smerom na Kamienku po ľavej strane. Dnes je tento kríž medzi domami, no kedysi bol mimo obce. Kríž dali postaviť Juraj Mastilák a Jozef Štofko v roku 1904 na základe súhlasu Biskupského úradu v Košiciach z dňa 11. augusta 1904, nr. 1889/1904.

Tretí kríž dal postaviť Michal Pluchta v roku 1933 po pravej strane na ceste do Kamienky asi uprostred cesty smerom do Kamienky. Je na ňom tento nápis: Ten svätý kríž dal vystaviť na

172 Tamže, s. 574-575.

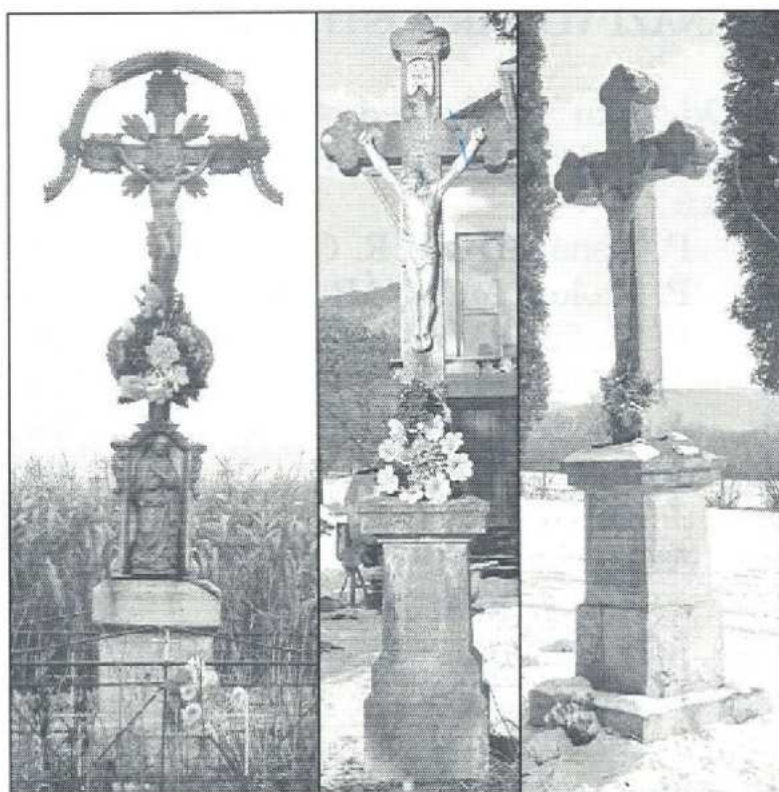
173 LENČIŠ, Štefan: *Katalóg Košickej arcidiecézy*, s. 249; ŠKUBA, Andrej: *Kamienka*. Humenné 2007, s. 182n.

174 Porov. *Fundácie krížov a kapličiek, rím.kat. fara Ptičie*. In: Súpisný hárok. Archív RKFÚ Ptičie.

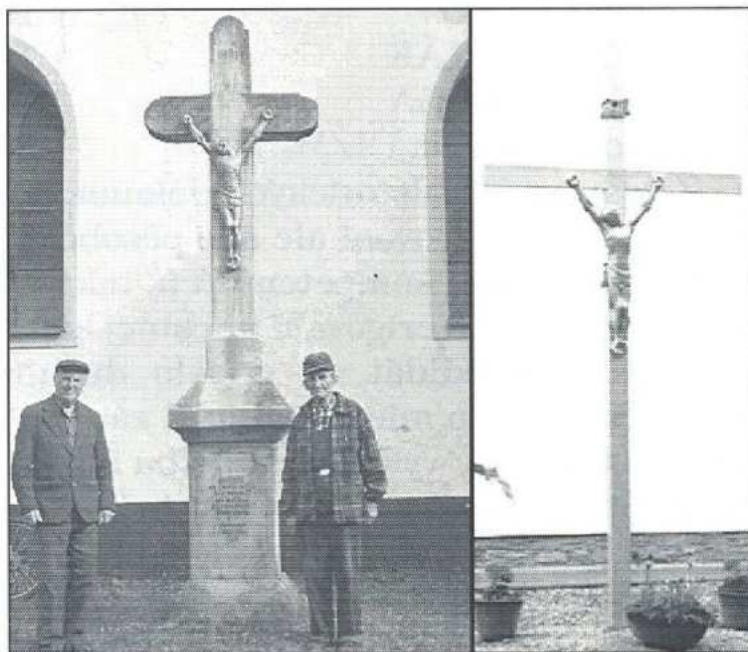
chválu Božiu
Michal Pluchta
1933.

Pred kostolom do roku 2007 stál betónový kríž postavený v roku 1926 z príležitosti generálnej opravy kostola. Bol na ňom tento nápis: Tento kríž na chválu Božiu dali postaviť Ján Mastilák, Jozef Cukrovaný, Štefan Dupko a Ján Hrin-da v roku Pána 1926. Predtým na jeho mieste bol iný, starší kríž z roku

1871, ktorý dali postaviť Martin Cukrovaný a Michal Dupko. Pri rekonštrukčných prácach v roku 2006-2007 bolo nutné tento kríž premiestniť inde, nakoľko jeho poloha znemožňovala vykonanie stavebných prác na kostole. Po ich vykonaní nakoľko tento pôvodný kríž bol značne poškodený a vyžaduje si generálnu obnovu, na jeho miesto bol postavený kríž kovový, na ktorom je liatinový korpus Krista z pôvodného betónového kríža.

Dolňakov kríž z r. 1891, Mastilákov a Štofkov z r. 1904, a Pluchtov z r. 1933

*Kostolný kríž pôvodný z r. 1926, i nový z r. 2008
Michal Džubák a Michal Pluchta*

7. KŇAZI VO FARNOSTI PTIČIE

Od roku 1802, kedy bola aj cirkevnou autoritou zriadená samostatná duchovná správa v obci Ptičie, farnosť spravovali títo kňazi:

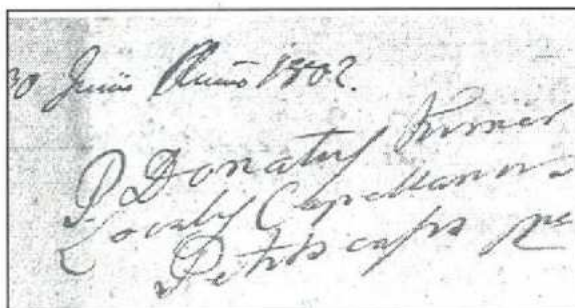
1.	P. Donát KIRNER, OFMConv.	1802
2.	P. Prokop MOLNÁR, OFM	1802-1810
3.	P. Štefan PASZTERNAK, OFM	1810-1811
4.	Jozef KOLARTSIK	1811-1812
5.	Anton JELINEK	1812-1813
6.	Juraj DUBOVÝ	1813-1819
7.	Jozef HORRAY	1819-1830
8.	Augustín SEMSEY	1830-1831
9.	Andrej DUGASZ	1831-1839
10.	Štefan STRUNCZER	1839-1847
11.	Michal JENTSIK	1847-1853
12.	Jozef ORLICH	1853
13.	Juraj RÁDY	1853-1893
14.	Jozef SZTRANYAVSZKY	1893-1924
15.	Juraj INCZINGER	1924-1931
16.	Michal ROVNÁK	1932-1955
17.	Andrej KOVÁČ	1954-1959
18.	Ján BENKO	1959-1988
19.	Peter SEDLÁK	1988-1990
20.	Viktor GREGA	1990-2005
21.	Mons. Marián ČIŽMÁR	2005-

Z dostupných historických dokumentov sa dozvedáme niektoré informácie o menovaní ale aj o pôsobení týchto kňazov v obci.

Po rozhodnutí kompetentných, tak svetských ako aj cirkevných predstavených, o erigovaní miestnej kapláanky v obci Ptičie, hľadal sa vhodný kandidát na miesto duchovného správcu miestnej kapláanky. O toto miesto prejavil záujem P. Otto Dvoreczky OFM, ktorý v tom čase vykonával službu miestneho kaplána v Hrubove. Gróf Štefan Csáky mal však iného kandidáta na tento post, ktorého podporoval, ba dokonca vydal aj oficiálnu listinu, ktorou na funkciu miestneho kaplána nominoval P. Jána Ichnáta OFM, v tom čase miestneho kaplána v Žalobíne.¹⁷⁵

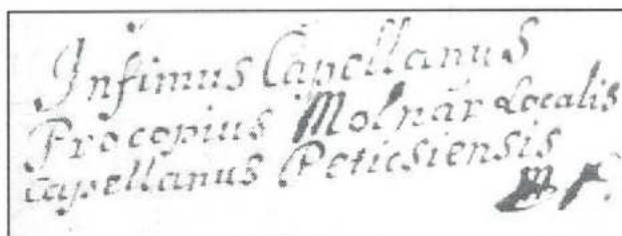
175 List grófa Štefana Csákyho biskupovi kap. vikárovi do Jágru z 30.3.1801 je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie, AD 1801.

Avšak ani jeden ani druhý nebol vymenovaný za prvého duchovného správcu miestnej kapláanky v Ptičom. V počiatkoch samostatnej duchovnej správy v obci Ptičie pôsobil krátky čas františkánsky kňaz minorita P. Donát KIRNER, OFMConv. Z listu humenského dekana a farára Jána Mayera z dňa 18. októbra 1802, ktorý adresoval jágerskému kapitulnému vikárovi, sa dozvedáme, že P. Donát Kirner OFM Conv. z miesta miestneho kaplána v obci Ptičie bol preložený za predstaveného kláštora minoritov v Levoči, kde mal odísť dňa 16. októbra 1802. Z tohto dôvodu miestna kapláanka v obci Ptičie bola uprázdnená. Zároveň dekan Ján Mayer biskupovi kapitulnému vikárovi v Jágri v tomže liste oznámil, že gróf Štefan Csáky odporúčil na miesto duchovného do obce Ptičie P. Prokopa Molnára OFM, ktorý dovtedy vykonával službu miestneho kaplána v Hankovciach; o jeho ustanovenie za duchovného správcu miestnej kapláanky do obce Ptičie sa prihováral aj dekan Ján Mayer.¹⁷⁶

Podpis P. Donáta Kirnera OFMConv.

P. Prokop MOLNÁR, OFM (1802-1810). - Pochádzal z Nitry, kde sa narodil 14. júla 1758. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Nitre u piaristov. V roku 1775 vstúpil k františkánom v meste Jazberím (Nagy Szöllőssien-sis). V rokoch 1783-1788 bol v kláštore františkánov v Košiciach. Po zrušení kláštora v dôsledku reforiem Jozefa II. bol disponovaný za kaplána do farnosti Kurima. Od roku 1800 pôsobil vo farnosti Hankovce, a odtiaľ v roku 1802 prešiel za duchovného správcu nedávno erigovanej miestnej kapláanky v obci Ptičie. Tu pôsobil až do svojej smrti. Zomrel v obci Ptičie dňa 19. novembra 1810, a tam s najväčšou pravdepodobnosťou bol aj

Podpis P. Prokopa Molnára, OFM z r. 1806

¹⁷⁶ Text listu je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie, AD 1802.

počovaný na cintoríne pri kostole. V správe o jeho smrti humenský dekan a farár Alojz Gosztonyi jágerskému kapitulnému vikárovi píše, že P. Prokop Molnár, OFM "omnibus sacramentis moribundorum provisos, pie in Domino obiit - všetkými sviatosťami zomierajúcich zaopatrený, zbožne zomrel".¹⁷⁷ V roku jeho smrti prvý košický biskup Andrej Szabó povýšil lokálnu kapelániu v obci Ptičie na riadnu farnosť.

Medzi archívnymi dokumentami Arcibiskupského archívu v Košiciach sa zachoval jeden list P. Prokopa Molnára košickému biskupovi Andrejovi Szabóovi v r. 1806, v ktorom sa na neho obracia s prosbou o doriešenie otázky financovania miesta miestneho kaplána, nakoľko od roku 1804, dokedy dostával finančnú podporu z náboženského fondu, od r. 1804 už takúto podporu nedostáva, a nemá k dispozícii žiaden relevantný dokument, ktorý by hovoril o tom, akým spôsobom sa bude v budúcnosti riešiť financovanie miesta miestneho kaplána v obci Ptičie.¹⁷⁸

P. Štefan PASZTERNAK, OFM, (1810-1811) - Prv, než prišiel za duchovného správcu do obce Ptičie, pôsobil vo farnosti Križovany, v Sabinovskom dekanáte, a to v rokoch 1799-1802. Do farskej pastorácie sa dostal ako člen františkánskej rehole pravdepodobne v dôsledku rozpustenia viacerých kláštorov počas reforiem cisára Jozefa II. Bol prvým farárom novozriadenej farnosti. Farská budova v ktorej býval, z jednej strany susedila s domom v ktorom bývala rodina Michala Repka, a z druhej strany bol cintorín. O jeho krátkom pôsobení v obci Ptičie nemáme temer žiadne informácie.¹⁷⁹

177 HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 175. V matrike pokrstených farnosti Ptičie z roku 1802 je pri prvom krste zaznačené doslovne toto: "Procopius Molnár, Franciscanus ex abolito convento Cassoviensi, Localis Capell. Peticse." In: *Matricula baptisatorum, mortuorum, copulatorum Capellaniae Localis Peticse ab Anno 1802*. ŠOBA Prešov, fond: Matriky, č. 941. List Alojza Gosztonyiho o smrti P. Prokopa Molnára OFM z dňa 25.11.1810 je uložený v: AACass, Parochialia, AD 1810.

178 List je uložený v: AACass, Parochialia, Ptičie, AD 1806.

179 Porov. *Schematismus venerabilis cleri Dioecesis Cassoviensis ad Annum Jesu Christi MDCCCXXXIX*. Cassoviae 1839, s. 242; HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 312. ČIŽMÁR, Marián: *Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva*. VMV, Prešov 2004, s. 148. Porov. *Decretum visitationis canonicae parochiae Petétsiensis de anno 1816*, s. 7-8. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1816.

Jozef KOLÁRTSIK, (1811-1812) - Narodil sa v roku 1776 v Levoči. Študoval v Levoči a v Jágri. Za kňaza bol vysvätený v roku 1802. Po vysviacke nastúpil za kaplána vo Veľkom Šariši. V rokoch 1804-1806 bol farárom v Košickej Polianke. V rokoch 1807-1809 spravoval farnosť Hertník, a v rokoch 1810-1811 farnosť Hanušovce nad Topľou. Ako farár farnosti Ptičie pôsobil v rokoch 1811-1812. Odtiaľ prešiel za farára do farnosti Sedlice (1812-1821). Pôsobil aj vo farnosti Hrabovec (1822-1823), Veľká Lodina (1824-1825). V roku 1826 bol kaplánom v Nižnej Myšli. Zomrel na choleru dňa 12. septembra 1831 v Kostolanoch nad Hornádom.¹⁸⁰

Anton JELÍNEK, (1812-1813) - Narodil sa dňa 3. januára 1783 v Topolčanoch. Za kňaza bol vysvätený dňa 3. mája 1806 v Jágri (Maďarsko; vysvätil ho jágerský arcibiskup František Xaver Fuchs). Hneď nastúpil za kaplána do Humenného, odkiaľ v roku 1812 prišiel za administrátora farnosti Ptičie. Po roku bol preložený za farára do Udavského kde pôsobil do roku 1831. V roku 1828 bol menovaný za prisediaceho súdnej tabule Zemplínskej stolice, a v roku 1829 za notára dištriktu. V rokoch 1831-1832 spravoval farnosť Ohradzany. V apríli 1832 prišiel za farára do Sniny kde pôsobil až do svojej smrti dňa 11. augusta 1850. Vykonával funkciu dištriktuálneho dekana Humenského dekanátu. Od roku 1837 bol menovaný za inšpektora ľudových škôl dištriktu Humenné. Dňa 27. januára 1846 bol menovaný za čestného kanonika Košickej katedrálnej kapituly.¹⁸¹

Juraj DUBOVÝ, (1813-1819) - V čase jeho pôsobenia v úrade farára košický biskup Andrej Szabó dňa 27. júla 1816 vykonal kánonickú vizitáciu farnosti Ptičie. Z nej sa dozvedáme dôležité údaje o živote tak farára ako aj jeho veriacich vo farnosti Ptičie.

Juraj Dubový sa narodil dňa 29. marca 1782 v Púchove. Gymnaziálne štúdiá absolvoval u priaristov v Trenčíne a dokončil ich na gymnáziu v Komárne. V roku 1802 stúpil do rehole premonštrátov. Študoval filozofiu a teológiu v Segedíne a Jágri. Za kňaza ho vysvätil biskup F. Szányi v Rožňave v roku 1809. Po

180 HIŠEM, Cyril: *Košické presbyterium (1804-2006)*, s. 131.

181 Tamže, s. 111; ZUBKO, Peter: *Dejiny Košickej kapituly (1804-2001)*. VMV, Prešov 2001, s. 103.

vysviacke bol správcom farnosti v Hertníku. Tu požiadal o inkardináciu do Košickej diecézy. V rokoch 1813-1819 spravoval farnosť Ptičie. Jeho ďalšie pôsobiská boli: Brezov (1819-1846), Župčany (1846-1853) a Hrubov (1853-1863). Od roku 1863 žil na dôchodku v Revúcej. V kanonickej vizitácii z roku 1816 sa o ňom píše, že jeho správanie je dobré, nemá nijaké nedorozumenia ani s veriacimi, ani s vlastníkmi panstva Ptičie, a dobre vychádza aj s dekanom a kňazmi v dekanáte. O domácnosť sa mu stará jeho vlastná sestra a pomáhajú jej pri správe hospodárstva jeden pomocník a pomocníčka z obce. V čase jeho pôsobenia farnosť Ptičie mala spolu 1105 veriacich o ktorých sa staral. Z toho 478 ich bolo vo farskej obci Ptičie.¹⁸²

Jozef HORRAY, (1819-1830) - Narodil sa 11. marca 1788 v

[illegible]

Rukopis farára Jozefa Horrara

Bardejove. Po absolvovaní štúdií a seminárskej prípravy ho vysvätil za kňaza prvý košický biskup Andrej Szabó v roku 1811 v Košiciach. Vykonával službu prefekta šľachtického konviktu. V roku 1811 bol nemeckým ka-

plánom v Prešove. V roku 1814 bol kaplánom v Košiciach.

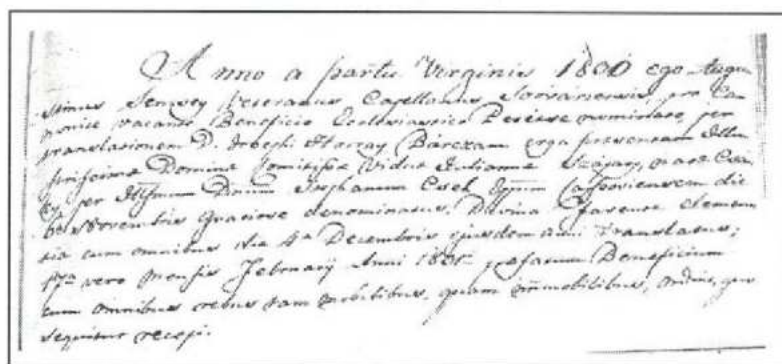
V roku 1819 prišiel za farára do farnosti Ptičie, a pôsobil tu až do roku 1830. Potom sa stal správcom farnosti Košice-Barca (1830-1832). Od roku 1832 zastával funkciu prísediaceho súdnej tabule Zemplínskej stolice. V roku 1832 i napriek tomu, že sa v Bardejove narodil, uchádzal sa o uprázdnenú farnosť Bardejov, no neúspešne, nakoľko za farára tam bol menovaný ThDr. Ján Andraščík.

V rokoch 1832-1837 bol správcom farnosti Kendice. Potom

182 HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)* s. 58. *Decretum visitationis canonicae parochiae Petétsiensis de anno 1816*, s. 8 uvádza rok jeho kňazskej vysviacky 1806. Porov. *Decretum visitationis canonicae parochiae Petétsiensis de anno 1816*, s. 7-8. In: Archív RKFÚ Ptičie. AD 1816.

pôsobil vo farnostiach Jankovce (1837-1838), Hrabovec (1838-1848) a Brezov (1848-1853). Zomrel 17. novembra 1853.¹⁸³

Augustín Bartolomej SEMSEY, (1830-1831) - Pochádzal zo šľachtického rodu Semseyovcov. Narodil sa dňa 31. augusta 1802 v obci Boliarov. Kňazské štúdiá absolvoval v Košiciach. Za kňaza ho vysvätil košický biskup Štefan Čech v Košiciach dňa 3. septembra 1826. Ako kaplán pôsobil vo Veľkom Šariši, Prešove-Solivar. V roku 1830 prišiel za správcu farnosti Ptičie. Po necelých dvoch ro-

Rukopis Augustína Semseya

koch odišiel odtiaľ za farára do Terne, kde pôsobil v rokoch 1832-1843. V tom čase bol menovaný za prísediaceho súdnej tabule Šarišskej a Zemplínskej stolice. Naposledy bol správcom farnosti Kračúnovce (1843-1853) a zároveň spravoval (excurendo - 1846-1848) aj farnosť Brezov. Zomrel dňa 2. mája 1853.¹⁸⁴

Andrej DUGASZ, (1831-1839) - Narodil sa dňa 2. augusta 1802 v Sabinove. Teologické štúdiá absolvoval v kňazskom seminári v Košiciach. Za kňaza bol vysvätený v roku 1828. Po vysviacke bol kaplánom vo Vranove nad Topľou, Dlhom nad Cirochou, Ruskove a v Humennom. Odtiaľ prišiel v roku 1831 za správcu farnosti Ptičie, kde pôsobil až do svojej smrti. Zomrel v mladom veku ako 37 ročný v obci Ptičie dňa 25. mája 1839, a tu je aj pochovaný.¹⁸⁵

A handwritten signature in dark ink, reading 'Andrej Dugasza'. The signature is written in a cursive style and is enclosed within a rectangular border.

Podpis Andreja Dugasza

183 HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 97. Porov. SEDLÁK, Peter: *Hnutie spolkov striedlivosti na Slovensku v rokoch 1844-1874*. VMV Prešov 1998, s. 65.

184 HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 219.

185 Tamže, s. 59.

Štefan STRUNCER, (1839-1847) - Narodil sa dňa 24. decembra 1807 v Lipanoch. Po absolvovaní teologických štúdií v Košiciach ho biskup Štefan Čech vysvätil za kňaza v Košiciach dňa 10.1.1831. Po vysviacke nastúpil za kaplána do Humenného. Odtiaľ v roku 1834 odišiel za farára do Vyšného Hrušova, kde pôsobil do roku 1839. V roku 1839 prišiel za farára do obce Ptičie a tu pôsobil až do svojej smrti. Zomrel ako 40 ročný dňa 28. apríla 1847 v obci Ptičie. Vykonával aj funkciu dištriktuálneho infirmára a bol menovaný za prísediaceho súdnej tabule Zemplínskej stolice.¹⁸⁶

Michal František JENTSIK, (1847-1853) - Narodil sa dňa 1.

[illegible]

februára 1809 v Humennom. Za kňaza bol vysvätený v roku 1834. Kaplanoval vo farnosti Humenné, Ražňany a Sabinov. V rokoch 1839-1847 bol farárom vo Vyšnom Hrušove.

Rukopis Michala Jentsika, krstný list z r. 1831

bra 1872. Od roku 1865 vykonával aj funkciu dištriktuálneho bibliotekára.

V čase jeho pôsobenia vo farnosti Ptičie sa vo farskej obci kona-
la birmovka, ktorú vykonal košický biskup Jozef Kunszt. Bolo to v
roku 1851. Vtedy prijalo sviatosť birmovania spolu zo všetkých
obcí farnosti 390 detí.¹⁸⁷

186 Tamže, s. 231-232; ČIŽMÁR, Marián: *Ľudia, udalosti a história Vyšného Hrušova*, s. 47.

187 Tamže, s. 48. Porov. *Menoslov birmovancov z roku 1851 v matrike pokrstených, zomrelých a sobášených farnosti Ptičie*. Matrika je uložená v: ŠOBA Prešov, fond Matriky, Ptičie, č. 943.

Jozef ORLICH, (1853) - Narodil sa dňa 14. januára 1816 v Sabinove. Študoval na piaristickom gymnáziu v Sabinove. Na kňazstvo sa pripravoval v kňazskom seminári v Košiciach. Za kňaza bol vysvätený v roku 1837. Ako kaplán pôsobil vo farnostiach: Svinia, Prešov-Solivar, Budimír. V roku 1853 prišiel za správcu farnosti Ptičie. Po niekoľkých mesiacoch odišiel za správcu farnosti Brezov (1854-1856). Naposledy pôsobil ako farára vo farnosti Červenica (1856-1885). Zomrel 31. októbra 1885.¹⁸⁸

Juraj RÁDY, (1853-1893) - Narodil dňa 20. apríla 1823 v Užhorode (Ukrajina). Za kňaza bol vysvätený 3. augusta 1847. Hneď nastúpil za kaplána do Nižného Hrušova. V roku 1853 prišiel za farára do farnosti Ptičie, a tu pôsobil až do svojho odchodu na odpočinok v roku 1893. Posledné roky života prežil na dôchodku v Košiciach, kde aj zomrel dňa 13. marca 1898.

V obci Ptičie na fare, ktorá v tom čase mala popisné číslo 49, mu pomáhali pri vedení domácnosti Sidónia Nemessányiová (nar. v r. 1833 v Gelnici), jej adoptívna dcéra Eva Nemessányiová (nar. v roku 1860 v Košiciach). Na hospodárstve mu pomáhali Michal Papinčák (nar. v r. 1840 v Kamenici n/C.), Michal Babinec (nar. v r. 1849 v obci Ptičie) a Mária Antaliková (nar. v r. 1850 v obci Ptičie). Celý komplex farských budov pozostával z fary, ktorú tvoril prízemný dom ktorý tvorili tri izby, jedna komora, dve predsieňe, jedna kuchyňa, dve pivnice. Hospodárske budovy tvorili: jedna kôlna, jeden sklad, dve stajne, dva košiare pre ovce, dve stodoly. V týchto hospodárskych budovách chovali: dve kobyly, tri kravy, dve teľatá, a stovadsaťdva oviec.¹⁸⁹

Pečiatka a podpis Juraja Rádyho

188 ČIŽMÁR, Marián: *Kalazanského Zbožné školy v Sabinove*. VMV, Prešov 2001, s. 135. HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 187, 292.

189 Tamže, s. 206. Materiály k dejinám obce Ptičie. Výpis uložený v AOÚ Ptičie, s.4-5.

Reverende Domine Praetor!
 Spiritualibus indigentibus farnorum Charitati
 S. Vincentii et Pauli in hospitali segregato-
 rum Humennensium ministrantium prope-
 ctum, Augustinum quidem Schusterum
 Praedicatorum parochum Humennensem
 Ordinarius, ipsum vero Praedictum extra-
 ordinarium eandem Confessionum
 instituo.
 P. M. ad artem perhibere com-
 mendat, Episcopi cum benedictione ma-
 nus
 Löffner, 18. Sept. 1883.
 Praedictum benedictum in Christo pater
 Constantinus
 Episcopus
 R. D. Georgius Ridy,
 Praetor in Pölcse

Menovanie za spovedníka rehoľníc

miery na 310. Svedkami boli sabinovský farár Augustín Mazalík a kaplán v Sabinove Roman Lamoš. Zvon osobne odovzal farár Juraj Rády.¹⁹⁰ V roku 1883 košický biskup PhDr. Konštantín Schuster farára Juraja Rádyho vymenoval za mimoriadneho spovedníka rehoľných sestier sv. Vincenta de Paul v Humennom. Aj to tiež hovorí o jeho pastoračnej horlivosti, keď biskup mu zveril túto zodpovednú úlohu.¹⁹²

V obecnej kronike je o ňom tento zápis: "Prvým farárom, na ktorého (sa ľudia) pamätajú, bol Rády. Bol to dobrý človek, veľmi

V čase jeho pôsobenia vo farnosti Ptičie, v roku 1864 vykonal birmovku košický biskup ThDr. Ignác Fábry. Túto sviatosť v tom roku v obci Ptičie prijalo spolu 282 detí z celej farnosti.¹⁹⁰ V čase jeho pôsobenia vo farnosti došlo k obnove farského kostola Mena Panny Márie. Postaral sa aj o zväčšenie hlavného zvona. V roku 1868 ho nechal preliať. Urobil to zvonársky majster zo Sabinova Samuel Friedman. Kontrakt o tom bol urobený na fare v Sabinove dňa 29. apríla 1868. V piebehu mája 1868 mala byť prevedená rekonštrukcia zvona. Z pôvodných 230 mier váhy vtedajšej

190 Porov: Menoslov birmovancov z roku 1851 v matrike pokrstených, zomrelých a sobášených farnosti Ptičie. Matrika je uložená v: ŠOBA Prešov, fond Matriky, Ptičie, č. 943.

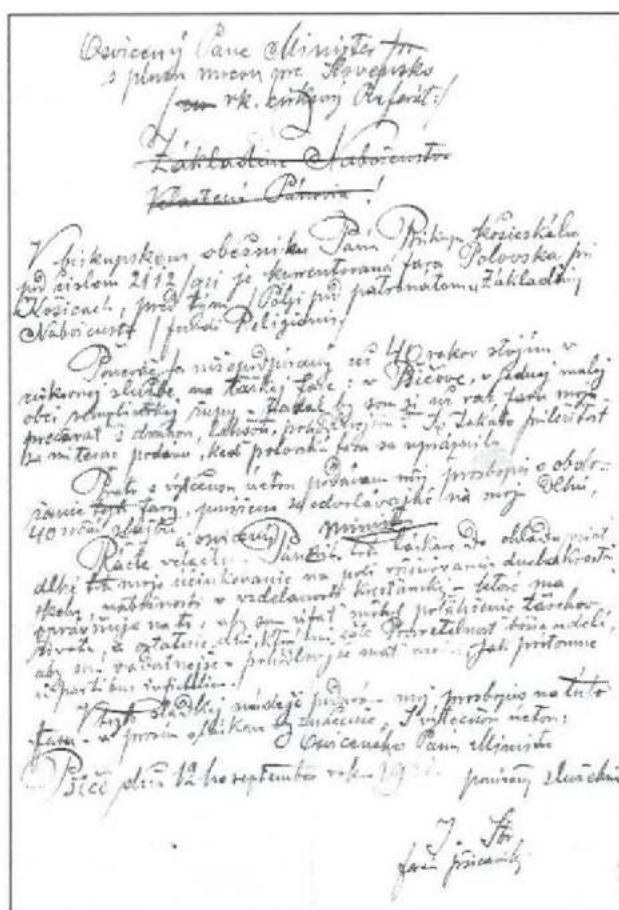
191 Kontrakt je uložený v: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1868.

192 Porov. List biskupa Konštantína Schustera z 18.9.1883. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1883.

nadaný, výborný hospodár. Mal bohaté gazdovstvo. Na gazdovstve mal dvoch a niekedy aj troch sluhov. Ba starší ľudia pamätajú sa aj na dožinkovú slávnosť, ktorú usporiadal miestny duchovný na farskom dvore. Na slávnosti sa aj tancovalo...¹¹⁹⁸

Jozef SZTRANYAVSZKY, (1893-1924) - Narodil sa 5. marca 1856 v Považskej Bystrici. Za kňaza bol vysvätený 29. júna 1881. Po vysviacke bol kaplánom v Ruskove, Veľkom Šariši a v Trhovišti. Odtiaľ prišiel za administrátora farnosti Ptičie, a to v roku 1893.79 O domácnosť sa mu starala domviedúca pani Terézia Kratinová, ktorej pomáhali Gizela Kammerová. Na farskom hospodárstve pracovali ako kočiš Štefan Pristáš, ďalej Fedor Terifenko a Ján Abel ktorí sa starali o kravy; ovce mal na starosti Ján Schpák. V roku 1920 hospodárstvo farára v obci Ptičie malo dva kone, tri kravy, dve svine a dvadsať sliepok. Bolo to krátko po skončení prvej svetovej vojny a vzniku nového Československého štátu, kedy situácia aj hospodárska bola veľmi zlá. Aj z toho vidno, že farský majetok nebol veľký. V majetkovom priznaní za rok 1920 farár Jozef Straňavský tiež uvádza, že počas pobytu ruských kozáckych vojsk v obci Ptičie, títo vojaci mu spôsobili škodu, ktorú vyčíslil na 11. 500 korún.¹⁹⁴

Aj v dôsledku týchto skutočností sa usiloval dostať sa na inú faru, kde by jeho situácia aj ekonomická bola lepšia. To, že sa

Koncept žiadosti Jozefa Straňavského

193 KOP, s. 53.

194 HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 243.

snažil odísť z farnosti Ptičie na inú farnosť svedčí aj koncept listu, ktorý napísal ministrovi s plnou mocou pre Slovensko Karolovi Antonovi Medveckému, ktorý bol poverený náboženskými vecami v novej republike. V tom liste ho prosil o prezentu na faru v Polove pri Košiciach. Táto farnosť bola uprázdnená a košický biskup Augustín Fischer-Colbrie dal na vedomie kňazom Košickej diecézy, že sa môžu uchádzať o túto farnosť. Farár Jozef Straňavský vo svojej žiadosti uvádza dôvody, pre ktoré sa rozhodol požiadať o túto farnosť: Je už 40 rokov v pastorácii, a tiež zdravotne nie je na tom najlepšie. Farnosť Polov sa mu javí ako najvhodnejšia vzhľadom na jeho vek i zásluhy, ktoré si získal v práci duchovného pastiera. Chcel by posledné roky svojho života prežiť pokojnejšie než doteraz.

Žiadosť farára Jozefa Straňavského nebola vypočutá. Faru v Polove nedostal, a tak musel pokračovať v pastorácii vo farnosti Ptičie - in partibus infidelium - ako ju nazval vo svojej žiadosti - až do konca svojho života. Tu pôsobil až do svojej smrti. Zomrel v obci Ptičie 21. augusta 1924 v 69. roku života a v 44. roku kňazskej služby.¹⁹⁵

Juraj INCZINGER, (1924-1931) - Narodil sa 25. apríla 1895 v

Juraj Inczinger - novokňaz,

Trebišove. Za kňaza bol vysvätený 1. septembra 1917 v Košiciach biskupom svätého života ThDr. Augustínom Fischer-Colbriem. Ako kaplán pôsobil v Lastovciach, kde zároveň vykonával službu vychovávateľa v rodine grófa Kazimíra Berchtoldta. Potom bol kaplánom v Trebišove, v Nižnom Hrušove (so zadelením v Nižnom Hrabovci) a napokon od 17. novembra 1921 kaplánom v Humennom. Dňa 1. novembra 1924 bol men-

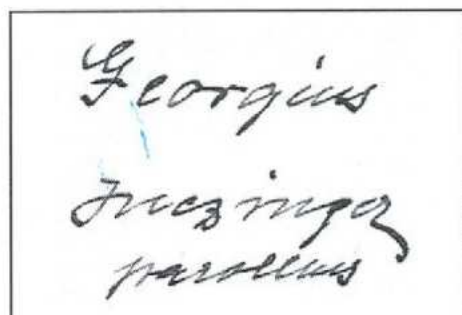
195 Porov. *Priznanie ku dávke z majetka a ku dávke z prírosta majetkového, rok 1920*. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1920. List Jozefa Straňavského z 12.9.1921 je uložený v: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1921. Porov. *Schematismus venerabilis cleri Dioeceseos Cassoviensis anno reparatae salutis 1925*. S.ELISABETH, Cassoviae 1925, s. 81. V čase prvej svetovej vojny "vtedajší duchovný - farár Jozef Straňavský odišiel v čase vojny do Satoraljaujhely (Slovenské Nové Mesto pod Šiatrom) kde prežil vojnu". - v: KOP, s. 57.

ovaný za správcu farnosti Ptičie. Tu pôsobil do roku 1931.¹⁹⁶

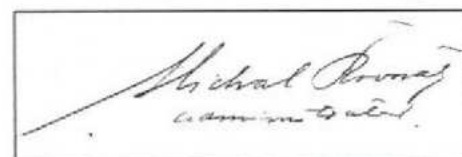
O jeho pôsobení vo farnosti Ptičie v obecnej kronike čítame toto: "Po smrti farára Straňavského v dvadsiatych rokoch tohoto storočia prichádza za správcu fary do Ptičieho Juraj Incinger. Za jeho účinkovania opravujú kostol staviteľa Klega a Badel z Humenného. Peniaze na opravu kostola poskytl veriaci obce. Peniaze sa vyberali dvoma spôsobmi: Raz sa vyberalo podľa toho, kto koľko pôdy vlastnil a potom vyberali od každého kto mal dom (platenie od komína). Oprava bola skončená a kostol posvätený v roku 1926. Bol rozšírený o bočné oltáre a predĺžený o chór a vežu. Drevená krytina (šindel) bola nahradená plechom..."¹⁹⁷

Z Ptičieho bol preložený za farára v Cejkove, kde pôsobil do roku 1950. V tom čase vykonával funkciu dištriktuálneho dekana, a v roku 1941 bol menovaný za biskupského radcu. Dňa 8. decembra 1950 ho internovala komunistická totalitná moc. V rokoch 1950-1952 bol vo väzení. V pastoračii pokračoval od 3. apríla 1952 kedy sa stal správcom a neskôr i farárom farnosti Čečejevce. Tu pôsobil do roku 1974. Zomrel dňa 25. októbra 1974 v Košiciach-Šaci. Pochovaný je v Čečejevciach.¹⁹⁸

Michal ROVNÁK (1898-1955) - kňaz a mučeník. Narodil sa v Tibave, okr. Sobrance, dňa 1. decembra 1898. Jeho rodičia sa volali Michal a Anna. Otec dlhé roky v obci zastával funkciu starostu, a tak bol medzi spoluobčanmi známy aj pod prezývkou Birovčík. Okrem Michala mali ešte tri deti, a to dve dcéry Annu a Alžbetu a syna Jána, ktorý počas druhej svetovej vojny sa dostal do ruského zajatia a po vojne

Juraj Incinger - podpis

Podpisvdp. Michala Rovňáka

196 HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 104.

197 KOP, s. 63.

198 ZUBKO, Peter: *Košický veraikon*. Prešov 2008, s. 21.; HETÉNYI VARGA, Károly: *Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában III*. Abaliget: Lámpás kiadó, s. 205; HREŠKO, Jozef: *Kňazi - väzni v Mučeníkoch (Močenok) v r. 1950/1*, s. 1; HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 104.

Študent Michal Rovňák

sa vrátil do rodnej obce s podlomeným zdravím, takže krátko po príchode do Tibavy aj zomrel.¹⁹⁹ Michal základnú školu navštevoval v rodisku, a potom v štúdiách pokračoval v Užhorode, v Satu Mare a v Košiciach.

Za kňaza bol vysvätený dňa 29. júna 1924. Po vysviacke pôsobil ako kaplán v Onokovciach (Ukrajina), potom v Tibave (1925-1927), v Parchovanoch (1927-1928), v Solivare (1928-1929), a v Humennom (1929-1932). V roku 1932 bol menovaný za

administrátora farnosti Ptičie. V roku 1936 bol predsedom školskej stolice a vedúcim miestnych spolkov.²⁰⁰

Ako kňaz bol veľmi agilný a svoje kňazské povinnosti bral veľmi vážne a zodpovedne, a aj svojich veriacich sa snažil viesť k príkladnému kresťanskému životu. Niečo o jeho pastoračných metódach, zvlášť pokiaľ ide o vyučovanie náboženstva, sa dočítame v obecnej kronike: "Na poli duchovného života tu účinkuje vdp. Michal Rovňák. Menovaný súčasne vyučuje aj náboženskú výchovu a ako pred tým i teraz berie vec vážne a veľmi prísne. Náboženská výchova je povinným vyučovacím predmetom a zapisuje sa známka na školské vysvedčenie. Vdp. Michal Rovňák prevádza každý rok aj skúšku z náboženstva v kostole pred verejnosťou. Tu sa potom odzrkadľuje práca jeho i snaživosť detí ako aj spokojnosť rodičov."

A pokiaľ ide o jeho schopnosti a komunikáciu s ľuďmi, čítame aj túto charakteristiku: "Bol to nadaný človek, vyspelý hospodár, výborný spevák-tenorista, dobrý hudobník a po každej stránke dobre orientovaný. Bol veľmi prísny a presný. Rád mal ľudí i spoločnosť. Každému vedel poradiť a usmerniť..."²⁰¹

199 Informácie o členoch rodiny Michala Rovňáka podľa výpovede ich príbuznej Anny Rebjakovej z Tibavy (matky kňaza Košickej arcidiecézy Pavla Rebjaka).

200 Porov. *Reprezentačný lexikón Slovenska a Podkarpatskej Rusi*. ACADEMIA Bratislava 1936, s. 278. *Schematismus venerabilis cleri Dioeceseos Cassoviensis anno reparatae salutis 1938*. Cassoviae 1938, s. 231.

201 KOP, s. 71.

Jeho zásluhou bol vo farskom kostole v Ptičom v roku 1938 inštalovaný nový organ značky Rieger. Celkové náklady na jeho postavenie činili 35.000 korún, ktoré boli vyplatené zo zbierok veriacich. Postaral sa aj o to, aby v gréckokatolíckom chráme v Porúbke v roku 1938 bol postavený oltár Najsv. Srdca Ježišovho na ktorom slúžil pre rímskokatolíckych veriacich sv. omše.²⁰²

Vdp. Michal Rovňák

Po nástupe komunistov k moci farár Michal Rovňák hneď spoznal ozrutnosť a ohavnosť tohto režimu, ktorý si vzal za cieľ zničiť Kristovo kráľovstvo na zemi a to Cirkev. Znepokojovala ho situácia nielen v štáte ale aj situácia v Cirkvi. Rozhodne nestál na strane tých kňazov, ktorí pre výhody časného charakteru stali sa kolaborantami komunistického režimu. V roku 1951 v akejsi predtuche niečoho zlého do farskej kroniky urobil posledný záznam. Je to latinsky písaná jeho báseň, v ktorej sa kriticky stavia

Vdp. Michal Rovňák s prvoprijímajúcimi deťmi

202 Porov. Pamätná kniha. Kronika farnosti Ptičie,- príloha, s. 1-2 .

k pomerom v spoločnosti a nešetrí ani kolobarantov z kňazských radov. Báseň uvedieme v doslovnom prepise ako súčasť prílohy tejto práce. Teraz aspoň jeden z veršov, v ktorých môžeme vybrať jeho predtuchu, že aj on bude obeťou zverského brutálneho násilia komunistickej moci:

*Ferrea aera desinet surgens gens aurea.
Nascenti ovi ordine nova pax mundana
Ego autem rogo Deum trahet me ex mundo
Quia non sum decoratus moderno animo.*²⁰³

(Preklad: Železná éra sa končí povstáva vek zlatý
Pre rodiaci sa nový poriadok aj nový svetský pokoj
Ja však prosím Boha aby ma vzal zo sveta
Pretože nie som ozdobený moderným duchom).

Táto báseň Michal Rovňáka bola napísaná ako posledný ním urobený záznam vo farskej kronike. To, čo nasledovalo v jeho živote potom bola akoby pomsta zlých síl, moci temna proti nemu. Nasledovali udalosti, ktoré zničili jeho pozemský život, no veríme, že svojou vernosťou Kristovi a jeho Cirkvi zaslúžil si korunu mučeníkov v nebi.

Čo bolo príčinou toho, že komunistický režim kňaza Michala

Na sviatok Božieho tela

Rovňáka zaistil, väznil, a napokon utýral k smrti?

Všetko sa to začalo jednú letnú nedeľu roku 1952. Celé popoludnie hrala muzika na dedine; bol veľký hluk a v blízkom dome ležala ťažko chorá žena, po ťažkej operácii; ten hluk z muziky ju veľmi trápil, takže chorá veľmi trpela. Jej manžel šiel za farárom a prosil ho, aby šiel povedať mládencom, ktorí orgnizovali túto muzi-

203 Rukopis básne je v prílohe farskej kroniky, uloženej v: Archív RKFÚ Ptičie.

ku, aby prestali s hudbou lebo to veľmi vyrušuje chorú, zomierajúcu ženu. Mládenci neprestali s muzikou, ba neprestali ani keď hlas zvona vyzýval veriacich na večernú modlitbu Anjel Pána. Energický farár Michal Rovňák siahol na bubon,

Pri pohrebe, r. 1940

ktorý sa skotúľal do potoka. Prítomným vyčítal ich bezcitnosť a vyzval ich, aby prestali s muzikou. Urazení mládežníci boli rozhodnutí farárovi sa pomstiť. Bolo to v čase, keď totalitný systém stupňoval svoj boj proti Cirkvi, a tak udanie, ktoré prišlo z obce Ptičie na farára Michala Rovňáka, že bráni aktivitám socialistickej mládeže, prišlo novým krutovládcom veľmi vhod. Po viacerých neúspešných pokusoch napokon sa vtedajším úradom podarilo farára Michala Rovňáka zaistiť. Podľa výpovede pamätníkov z obce Ptičie dostal predvolanie na Okresný úrad do Humenného, kde ho zaistili.²⁰⁴ Bolo to koncom augusta 1952, keďže dňa 26. augusta 1952 pokrstil posledné dieťa vo farnosti, a vlastnoručne zapísal krst do Matriky pokrstených. Po zatknutí bol internovaný v Močenku (Sládečkovciach).²⁰⁵ Odtiaľ bol premiestnený do Pezinka. Istý čas bol internovaný v kláštore kapucínov. Odtiaľ poslal svojej domvedúcej Márii Komínkovej niekoľko listov, z ktorých sa nám zachovali dva. V liste z 14. decembra 1952 píše:

"P.J.Kr. Pezinok dňa 14. dec. 1952. M. Marienka ! Včera som dostal Váš balik. Všetko v ňom v poriadku. Súčasne i Št. Chromý poslal mi bakanče až dva pary. Jedna para trochu uživaná, ale dobrá. Za veci ďakujem a môžem povedať, že dnes prvý deň, keď nohy mi necitia zimu.

204 Z rozprávania pamätníkov tejto udalosti v obci Ptičie (A.T., r. 2007).

205 Porov. SEDLÁK, P.: *Michal Rovňák*. In: HIŠEM, C.: *Košické presbytérium (1804-2006)*. VMV Prešov 2006, s. 213; porov. MIKLOŠKO, F.: *Nebudete ich môcť rozvrátiť. Z osudov katolíckej cirkvi na Slovensku v rokoch 1943-1989*. Bratislava 1991, s. 174.

P. T. K.

Perimò duc 14 dec. 1962.

Stellanus .

Decora som dostal Váš balík. Veľko v množstve orisaku
Súčasne i sč. Chomý poslal mi bôkanci a
dva prany. Jednoš' prany trochu urivauš, ale
dobrá! Za veči darujeme a možeme so-
vedat' že dno prany' dno, real' noly mi
mucha jinn.

Rukopis prvého listu z väzenia

Čo sa týka môjho návratu na Vianoce len to píšem, nedajte nič na reči prorokov tým menej na muderlantské porekadla Šalamuna. Nezávisí to od nich. Tým menej sa nachádza v nich podobnej dobroty. Šalamun ma najväčší kontingent a najväčšie zásluhy v socializme. Mnoho šťastia im prajem.

Vy Marienka sa nezapojujte do budúcnosti v Ptičom. Nemá to význam. Čudujem sa, že ste kupila malé prasiatka. Veď máte daromnej práci dosť.

Fabianovi a ptičanom spoločne zo srdca žičim aby spolu žili aspoň tolko rokov ako ja som tam bol. Ale môže sebe zaznačiť, ten Fabian, že teraz jeden smik na husle viac ma počlivosti ako on.

Že Maruščačka ma také sny pekné. Veď i ja mám a mnoho i Ptičie i biele kone - o ovečky - o ptičanov jak tančia. A rád by som keby ma biele kone zaviezli tam, kde za onoho času Eliaša. To by bolo pre mňa najlepšie. Ohnivý voz Eliašov pre Eliaša a jeho veriacich radosť - no pre niektorých strach.

Ovečky hneď s "digitolom" sdigitolujte.

Sestre možno že napíšem, aby sa starala o kone, veď sú to po matky našej dobrej pamiatka a po ptičanov mi ostane iba pamiatka moje biele vlasy.

Mám sa dobre. Niet dňa by som svoje kňazské povinnosti za svojich veriacich neodbavil. Dobré je to tak a lepšie ani nemôže byť.

Vianočný dar prvých kresťanov spevom anjelov tu ma čaka. Opakujem neverte taraninam - Boh vie, či je zajtra - On vie

jedine cesty naše.

Pozdravujem Maruščačku. Palka Hodora Michala Cukrovaného - Boška kuratora i Majernika.

Chromy Št. iste pojde na Vianoce.- Haňke jeho tlumačte moj pozdrav.

Všetkým čo najradostnejšie a pokojnejšie vianočne sviatky Vám vinčujem s pozdravom nášeho hlavného Pastiera Kr. Pána. MRovňák.²⁰⁶

V druhom liste, ktorý je dátovaný dňa 7. januára 1953 Michal Rovňák píše domvedúcej Márii Komínkovej toto:

"M.R. Pezinok, kláštor. P.J.K. Pezinok, 7 jan. 1953

Milá Marienka! Na prachu nového roku 1953, ktorý v mene Ježiš začíname šťastlivý nový rok Vám vinčujem a s Vami každému človekovi dobrej voli, ktorý sa s Vami styka. Posielam prádlo a s ním spolu tepláky, ktoré ste v Pezinku kúpila. Mám druhé, menšie. To nosím. Tie sú veľké - opravte ich a noste kolo domu, keď domácu prácu konáte. Posielam aj jeden pár topánok, nakoľko Chromy mi poslal z Čiech. Mám čo nosiť teraz a v páde presťahovania nemožem (so) sebou tolko vláčiť.

Ponosovala ste sa, že budete mať Vianoce smutné. Nie celkom tak. J(e)žiš povedal Samaritanke pri studni: prichádza hodina, že tí, ktorí sa mu budú klaňať v duchu budú sa klaňať. Nech Vás to nezarmúti, čo povedajú ľudia, akí su. Boh vie najlepšie.

Od sninských veriacich dostal som na 10 omše. Mám aspoň na poštu a papier.

M. R. Pezinok, kláštor
P. J. K.
Pezinok, 7 jan. 1953.
Milá Marienka!
Na prachu nového roku 1953, ktorý v mene Ježiš začíname šťastlivý nový rok Vám vinčujem a s Vami každému človekovi dobrej voli, ktorý sa s Vami styka. Posielam prádlo a s ním spolu tepláky, ktoré ste v Pezinku kúpila. Mám druhé, menšie. To nosím. Tie sú veľké - opravte ich a noste kolo domu, keď domácu prácu konáte. Posielam aj jeden pár topánok, nakoľko Chromy mi poslal z Čiech. Mám čo nosiť teraz a v páde presťahovania nemožem (so) sebou tolko vláčiť.

Rukopis druhého listu z väzenia

206 Originál listu je uložený v: Archív RKFÚ Ptčie, fond: Michal Rovňák.

Tak žijte, ako by ste nemali pri sebe nikoho. Je to najlepšie - Ja som pripravený keď treba i na večnosť, niet čo sanovať z toho cundravého života a som blaženejší ako všetci tam so svojim bubnom.

Jak Vám vychodi tak sebe usporiadajte. Ja Vám nič nemožem poradiť. Keď by z koňov jeden ostal na jar zasa ich dajte do paškova tam, kde boli.

Ja žijem z dňa na deň a srdce ma za Ptičím neboli: Viem, že mám veriacich a sa modlím za nich ako keby som doma bol. Ostatne je vedľajšie - veď nevieme či je zajtra. To... nemôžem. Dvom pánom slúžiť samotak nie. Vy keď môžete buďte tam, ak myslíte že inde Vám bude lepšie - druhá vec - Poveda sa - žena tri uhla trime a chlap len jeden - ale i to je pravdou, keď niet gazdy doma spustne dvor - odziveje okolie - a hady sa približujú.

Zdravím Vás - Tých, ktorí Vám pomáhajú vo Vašej samote.

Či ešte starý Pristaš žije ?

Zdravím Maruščačku, Maruščaka, Miža Cukrovaného Jana Cukrovaného, kuratora Majernika.

Pozdravnú kartku som napísal Hivkovi Boškovi malému Jankovi.

S Bohom a požehnaním v novom roku.

Čo najsrdečnejšie Vás zdraví a prosí Vás o Vaše modlitby: MRovňák, duchovný.

Na cestu sa nevyberajte. Škoda 1200 Kčs za jednu polhodinu. Ináč jak som písal prijímajú len v stredu a piatok".²⁰⁷

Zachovala sa nám ešte jedna pohľadnica, ktorú Michal Rovňák napísal z Pezinka domvedúcej Márii Kominkovej. Je datovaná z dňa 25. januára 1953. Je na nej pohľad na Bratislavu. V tomto meste bol Michal Rovňák podrobený krutému zaobchádzaniu zo strany vyšetrovateľov Štátnej bezpečnosti.

Po vyšetrovaniach sa zdalo, že ho napokon prepustia. Túto správu do obce Ptičie priniesla farská domvedúca Mária

207 Tamže. Domvedúca Mária Kominková (1901-1981) po smrti Michala Rovňáka istý čas viedla domácnosť vdp. Antonovi Székelymu v Kamenici nad Cirochou. Potom bývala v Humennom, v domčeku pri kostole a fare. Stretával som ju v rokoch 1977-1979, v čase môjho pôsobenia v Humennom ako kaplán (poznámka autora). Mária Kominková pochádzala z Čiech. Zomrela v roku 1981 v Humennom a je pochovaná na cintoríne v obci Ptičie. Na jej náhrobnom kameni je tento text: *Kríž som ctíla, kríž som znášala. Pod krížom som pokoj našla.*

Komínková. Je treba povedať, že väčšina ľudí z obce Ptičie sa tejto správe potešili. Lenže v obci boli ľudia, ktorí boli rozhodnutí dotiahnuť svoj diabolský zámer do konca. Spísali dokonca až dve zápisnice, v ktorých obvinili farára Michala Rovňáka z

Správa z obdobia vyšetrovacej väzby, 25.1.1953

protištátnej činnosti, a podľa vyjadrenia niektorých obyvateľov obce bol farár obvinený ako tajný agent, špión Vatikánu. Po týchto nových obvineniach nielenže nebol prepustený na slobodu, ale nastali pre neho tie najťažšie chvíle života, lebo vyšetrovatelia sa snažili za každú cenu vynútiť na ňom priznanie, čo on rozhodne odmietal. Bol preto denne vystavený týranu, mučeniu a ponížovaniu rozličným spôsobom.²⁰⁸ Niečo o spôsobe mučenia Michala Rovňáka sa dozvedáme z výpovede veriacich, ktorí ho osobne poznali: "On bol veľkým mučeníkom. Gazdinka (Mária Komínková) hovorila: On bol tam bitý. V jednej miestnosti v sprchárni stal na betone a na neho liala sa studená voda. Bol dotlčený, nevedel pohnúť rukami, nemohol hýbať nohami, nevedel rozprávať, bol taký ochabnutý. A človek si to pomyslí: to treba vidieť, trpel ako Pán Ježiš na kríži, a nemohol urobiť nič. On nepodpísal (spoluprácu s ŠTB). Každý človek je slabý, alebo sa bojí bitky... ale on toto všetko pretrpel. Musel som vám to, duchovný otče povedať, aby sa to niekde zapísalo, aby to svet vedel, že duchovný otec Michal Rovňák bol nielen farár, ale že on bol mučeník, trpel kríž."²⁰⁹

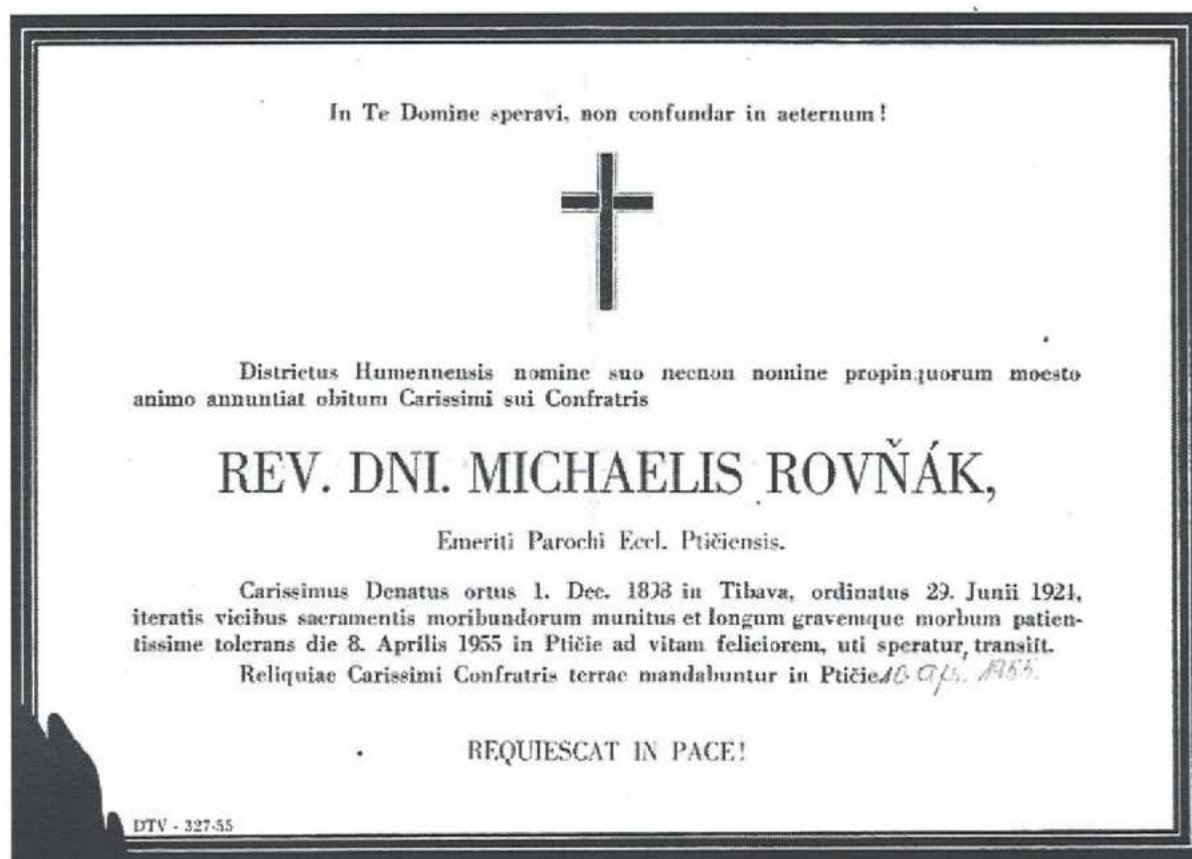
Mučenie, ktorému bol Michal Rovňák vystavený, zapríčinilo porážku a následne ochrnutie pravej ruky a nohy, stratu reči, vybyté zuby; takto polomŕtveho, keď už bolo trýzniteľom jasné, že

208 Z rozprávania pamätníkov tejto udalosti v obci Ptičie (A.T., r. 2007).

209 Vyjadrenie obyvateľa obce Ptičie J.M. v r. 2006.

dni jeho života sú spočítané, previezli ho z väznice v lete 1953 na neurológiu nemocnice v Prešove, a potom do humenskej nemocnice. Podľa svedectva veriacich z obce Ptičie, v humenskej nemocnici Michal Rovňák upadol do kómy, takže si mysleli že je už mŕtvy, a preto jeho telo dali do márnice. Tu však sa prebral. Keď ho našli v márnici živého, rozhodli odtiaľ ho previesť na faru do Ptičieho, aby tam zomrel. V Ptičom na fare žil a trpel, až napokon po niekoľkých mesiacoch utrpenia skonal zaopatrený sviatosťami na Veľký piatok popoludní o 16.20 hod., dňa 8. apríla 1955. Naozaj, odišiel do lepšieho, šťastnejšieho života - ako to bolo napísané na smútočnom oznámení o jeho smrti a pohrebe. Jeho mŕtve telo bolo vystavené v kostole. A tak na bielu sobotu v božom hrobe hasiči strážili boží hrob, mŕtve telo Ježiša Krista, a na druhej strane kostola druhá skupina strážili rakev a v nej mŕtve telo farára mučeníka Michala Rovňáka.²¹⁰

O jeho pohrebe čítame aj tento záznam v obecnej kronike: "... dňa 8. apríla 1955 vo Veľký piatok po ťažkej nemoci odchádza na

Parte vdp. Michala Rovňáka

210 Z rozprávania pamätníkov tejto udalosti v obci Ptičie (A.T., r. 2007).

večnosť vdp. Michal Rovňák. Jeho telesné pozostatky sú vyložené v kostole v Ptičom. Na Veľkú noc v popoludňajších hodinách sa vykonávajú pohrebné obrady. So zosnulým sa prišli rozlúčiť kňazi, veriaci i známi z blízkeho i ďalekého okolia. Pohrebné obrady vykonal vdp. okresný dekan Dr. Andrej Marinko za asistencie 35 kňazov z okolia. Zomrelého vdp. Michala Rovňáka pochovali v kostolnom dvore na severnej strane pri sákristii.²¹¹

Pohreb vdp. Michala Rovňáka

Pamätníci tejto udalosti spomínajú, že taký ťažký, smutný deň nikto z nich nikdy nezažil.

Presne po 53 rokoch od smrti Michala Rovňáka v utorok 8. apríla 2008 v popoludňajších hodinách sa na povale fary v obci Ptičie okrem iných našiel veľmi cenný dokument, a to prvá časť Kroniky farnosti Ptičie, ktorú začal písať Michal Rovňák a po ňom v písaní pokračoval jeho nástupca Andrej Kováč. Je to priam prozreteľnosť, že sa našla práve vo výročitý deň jeho smrti. O nebohom hrdinskom kňazovi a mučeníkovi Michalovi Rovňákovi zaznačil do farskej kroniky jeho bezprostredný nástupca Andrej Kováč, ktorý bol očitým svedkom jeho kalvárie, utrpenia a smrti, tieto vzácne informácie: "Po mnohomesačnej a prebolestnej chorobe (porážke na pravej ruke, ľavej nohe a reči), no úplne a celkom odovzdaný do vôle Božej, dňa 8. apríla 1955, v pamätň deň smrti nášho Spasiteľa sveta, odpoľudnia presne o 16.20 h., spokojne

211 KOP.

et quasi hilari vultu - keď bol predtým zaopatrený sviatosťami umierajúcich - usnul v Pánovi vdp. Michal Rovňák, duchovný otec farnosti ptičianskej a to po 24 rokoch blahodárneho a požehnaného účinkovania v tejto farnosti. Bol vynikajúci rečník, vysokovzdelaný hudobník, človek otcovského srdca, vítaný spoločník, spevák, ľudomil a nadovšetko svedomitý a horlivý duchovný pastier svojich veriacich vo všetkých okolnostiach životných !!!

Populus cordialiter deplorans suum vigilantem atque zelosum pastorem animarum, quasi univoce exclamavit: "Martyrem Christi obisse." Erat homo optimus, iocosus, subsidens, socialis, cordis optimi, pulsebat organum in modum virtuosorum et vocem habens in cantando valde iucundum; sacerdos zelosus, diligens Deum ex toto corde et oves suas quasi pastor ovium exemplaris. -

(Preklad: Ľud zo srdca oplakávajúci svojho bedlivého a horlivého duchovného pastiera, sfaby jednohlasne zvolal: Odišiel Kristov mučeník. Bol to ten najlepší človek, veselý, podriadený, spoločenský, dobrosrdečný, vedel hrať na organ sťa virtuóz a pri speve mal veľmi lahodný hlas; bol to horlivý kňaz, ktorý miloval Boha z celého srdca a svojich veriacich ako príkladný pastier svojich ovečiek).

Bol pochovaný na prvý sviatočný deň Veľkonočný v odpoľudňajších hodinách v prítomnosti všetkých oltárnych bratov dištriktu

Vdp. Anton Székely, dekan, farár

Humenné. Boli prítomní aj vdp. Ján Tokár, okr. dekan a farár z Michaloviec a Dr. Ján Bubán univerzitný profesor a farár v Strážskom. Nebohého pochoval vdp. Dr. Andrej Marinko, okr. dekan správca fary v Humennom s asistenciou prítomných kňazov a miestneho farára Andreja Kováča. Nebohý je pochovaný v intraviláne kostolného dvora v Ptičom. Na pohreb menovaného sa zišlo aj mnoho veriaceho ľudu a jeho osobných ctiteľov z Humenného a blízkeho okolia. Príležitostnú kázeň nad nebohým mal vdp. Anton Székely z Kame-

Kňazi nad hrobom vdp. Michala Rovňáka

nice n/Cir., ktorý bol menovanému po známosti najbližší už zo študentských čias.²¹²

V mene veriacich farnosti Ptičie sa rozlúčil so zosnulým duchovným otcom Michalom Rovňákom nad otvoreným hrobom Ján Cukrovaný. Povedal tieto slová:

"Drahý náš nebohý duchovný otče ! Veľký je náš žiaľ, hlboká je naša bolesť, keď v tejto pošmúrnej chvíľke stojíme pred Vami, náš dobrý, horlivý, zbožný, pracovitý duchovný otče, pred Vami, ale už pred nebohým!

Stojí tu celá ptičianska farnosť, od maličných až po vekom sošlých starcov a starenky, aby sme Vám vzdali našu najhlbšiu vďaku a za Vašu 24 ročnú duchovnú výsluhu v ptičianskej farnosti aby sme Vám vzdali posledný prejav detinskej úcty a oddanosti... aby sme sa s Vami rozlúčili v tejto bolestnej chvíli... aby sme Vám dali naše posledné s Bohom...

Za tých 24 rokov duchovnej činnosti, plodnej práce, nevšednej

212 *Pamätná kniha. Kronika farnosti Ptičie I.* - príloha, s. 19. In: Archív RKFÚ Ptičie. Vdp. Anton Székely pochádzal zo Solivaru. Bol vo veľmi dobrom priateľskom vzťahu s Michalom Rovňákom. Spájalo ho s ním aj odmietavé stanovisko k vtedajšej vládnej moci, ktorá ich prenasledovala. Anton Székely bol nástupom komunistov k moci odvolaný z postu dekana a farára v Michalovciach a degradovaný na miestneho kaplána v Kamenici nad Cirochou kde žil až do núteného odchodu do dôchodku v roku 1973. Posledné roky prežil na dôchodku v Humennom. Zomrel v Humennom dňa 18.12.1981. Pochovaný je na humenskom cintoríne. Viac informácií o ňom v: ČIŽMÁR, Marián: *Anton Székely (1899-1981) - kňaz a historik.* In: *Verba theologica, Cassoviae/Košice*, VT 8 ročník IV (2005), mimoriadne číslo, TF Košice 2005, s. 61-66.

Muži a chlapi nad hrobom vdp. Michala Rovňáka

horlivosti vzácneho duchovného, a to jak na kazateľnici, kde poučnými slovami ste rozsievali zlaté zrnká Božích právd, milo a tak pôsobivo... v spovedelnici, kde ste s toľkou ochotou a trpezlivosťou očisťovali naše hriešne duše od

duchovnej špiny... pri oltári Pána, kde ste denne prinášali najsv. Obetu na usmierenie Boha za naše hriechy a zvolávali ste Božie požehnanie na naše ťažké gazdovské práce, na naše rodiny, na naše domy, na naše role - chotáre... v škole, kde ste do útlých dušičiek vkladali, ako najlepši hospodár, semiačka Božích náuk... Áno, v tejto namáhavej a sily vyčerpávajúcej práci, v dňoch radostných, ale v dňoch krušných, stali ste pri nás ako náš vzorný učiteľ, ako náš starostlivý pastier, ako náš veľmi horlivý duchovný otec... Áno, v tejto vysilujúcej práci boli ste nám vzorom a svietivým, žiarivým príkladom... Áno, v tejto práci ste sa zodrali a z dopustenia Božieho bolo Vám dané tak veľa, tak dlho a tak prebolestne trpieť... že ste sa stali aj vo Vašom veľkom utrpení hodným mena: trpiteľ, tak veľmi podobný Vášmu Majstrovi - Veľkňazovi Kristovi... A bola to vôľa Božia, že práve na Veľký piatok, v pamätný deň prehorkej smrti svojho Božského Majstra, povolal Vás Boh - Pán života a smrti - z tohoto údolia slz, bólu a utrpenia preveľkého !

Vaša pamiatka u nás zostane navždy nezabudneme na Vás, ochotne si budeme na Vás spomínať, ... Vašej práci medzi nami a modliť sa za Vás ! Pán neba i zeme, Odplatiteľ na večnosti nech je Vašej šlachetnej, zlatej duši milosrdný a hojne Vám odplatí Vaše horlivé kňazské účinkovanie vo vinici Pánovej, najmä na úseku ptičianskej farnosti! Vo Veľký deň Vzkriesenia vstaňte aj Vy a vládňte kráľovstvom, pripraveným aj Vám od ustanovenia sveta ! Odpočívajte v sladkom pokoji svojho Pána !" ²¹³

213 Tamže, s. 20-21.

Za školské deti a mládež so zosnulým duchovným otcom
farnosti sa rozlúčila žiačka Mária Tkáčiková slovami tejto básne:

"Drahý náš zosnulý otec duchovný !

Je Piatok veľiký
sviatok kresťanov prebolestný...
Spomienka to trúchlivá, srdcervúca:
na smrť Krista :Hrdinu: Vífaza..

Je Piatok veľiký...
šestnástu hodinu bijú hodiny...
smrť blíži sa náhlivo.
V bôloch smrteľných zmieta sa
Kristov kňaz:
naš drahý pán farár horlivý.

Archanjel Michal - posol to Boží, svätý jeho Patrón,
strážca mocnár Boží
striha niť jeho života...
Zalkali sme:
"Bože, vôľa buď Tvoja..."

Usnul v Pánovi sluha Tvoj
tichúčko, spokojne...
po dvoch rokoch bolestí nevýslovných...

My - ratolesti ptičianskej farnosti,
my - mladí Vaša:
lúčime sa s Vami... ďakujeme za
dary ducha, aj s našimi drahými rodičmi...

Lúčime sa a ďakujeme:
"Boh odpláť Vám hojne, prehojne
všetko Vaše dlhoročné namáhanie...

Spite spokojne spánok spravodlivých...
Vaše námahy priniesli a prinesú ešte
plody... ovocie prehojné! ²¹⁴

214 Tamže, s. 21-22.

Veriaci farnosti postavili nad hrobom duchovného otca Michala Rovňáka kameninový náhrobný pamätník, na ktorom vedľa kríža s trpiacim Kristom bol na čiernej žule vyrytý tento nápis:

Ženy a dievčatá nad hrobom vdp. Michala Rovňáka

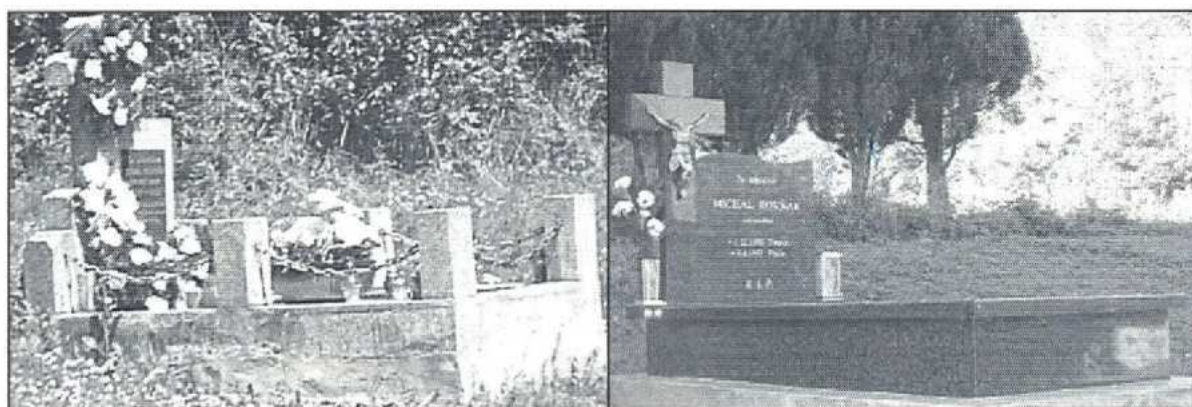
Tu odpočíva Michal Rovňák, rím. kat. duch. 1898-1955 Hrdinský následovník Krista v nesení svojho ťažkého kríža.

Tento hrob bol pred odpustovou slávnosťou Mena Panny Márie v obci Ptičie v roku 2008 nahradený novým, s prírodného ka-

meňa. Práce previedla kamenárska firma z filiálnej obce Chlmec (majstri Mažerik a Štefan Jusko). Pôvodná tabuľa s nápisom bola uložená pod mramorovú platňu nového hrobu. Obnovený hrob požehnal košický arcibiskup a metropolita Alojz Tkáč v utorok dňa 18. novembra 2008.

Pamiatka na vdp. Michala Rovňáka zostane navždy živá v celej Košickej arcidiecéze. Na Zelený štvrtok dňa 20. marca 2008 košický arcibiskup metropolita Alojz Tkáč odhalil v Metropolitnom chráme Dóme sv. Alžbety v Košiciach pamätnú tabuľu kňazom Košickej arcidiecézy, ktorí v 20. storočí podali hrdinské svedectvo vernosti Kristovi a Cirkvi. Menovite sú na tejto tabuli uvedení ôsmi kňazi, a medzi nimi je aj meno ptičianskeho farára Michala Rovňáka.

Z príležitosti 110. výročia narodenia Michal Rovňáka (narodil sa 1.12.1898) z iniciatívy farára Mariána Čižmára, dekana Dekanátu Snina, sa uskutočnila spomienková slávnosť na významného kňaza a mučeníka, ktorý žil, pracoval na šírení Božieho kráľovstva, a zomrel ako mučeník na fare v Ptičom. V utorok dňa 18. novembra 2008 sa konala táto spomienková slávnosť za účasti košického arcibiskupa a metropolitu Alojza Tkáča. Pred sv. omšou doc. PhDr. ThDr. Peter Zubko, PhD, z teologickej fakulty

Pôvodný a nový hrob vdp. Michala Rovňáka

v Košiciach, prítomným na tejto slávnosti priblížil dobu temna, v ktorej trpeli nevinní ľudia, laici, rehoľníci, biskupi a kňazi pre vernosť Kristovi a jeho Cirkvi. Medzi nimi pozornosť zameral aj na osobnosť kňaza vdp. Michal Rovňáka.

Po sv. omši Alojz Tkáč, arcibiskup a metropolita odhalil pamätnú tabuľu na priečelí farskej budovy, ktorá bude pripomínať okoloidúcim a prichádzajúcim na toto miesto hrdinský život, a smrť kňaza katolíckej Cirkvi vdp. Michala Rovňáka, ktorý radšej zriekol sa slobody a obetoval svoj život, no Krista a jeho Cirkev nezradil. Pred samotným aktom odhalenie pamätnej tabule zaznela pieseň *Ó, Srdce kňazské Kristovo...*, a po nej sa k prítomným prihovril starosta

obce Marián Čorný.²¹⁵ Potom sa prítomní presunuli k obnovenému hrobu vdp. Michal Rovňáka. Otec arcibiskup Alojz Tkáč ho požehnal a spolu s prítomnými sa pomodlil za zomrelého Michala Rovňáka a za ostatných zomrelých kňazov, ktorí pôsobili vo

Tabuľa na budove fary

215 Text príhovoru je v prílohe tejto kapitoly. Kópia textu príhovoru je uložená v: Archív RKFU Ptíče, AD 2008.

farnosti Ptičie v jej dvojstoročnej histórii. Správu o tejto udalosti priniesla aj regionálna tlač.²¹⁶

Andrej KOVÁČ, (1954-1959) - Narodil sa dňa 22. októbra 1910

Vdp. Andrej Kováč

v obci Jenkovce (pri Sobranciach). Za kňaza bol vysvätený 7. februára 1935. Ako kaplán pôsobil v Parchovanoch, Bardejove, Humennom. V roku 1938 bol menovaný za administrátora farnosti Veľká Domaša, ktorú spravoval do roku 1952. V tom čase od roku 1945 vykonával aj funkciu dekana Stropkovského dekanátu. Istý čas excurrento spravoval aj farnosti Žalobín a Dobrá nad Ondavou.²¹⁷ V rokoch 1952-1953 spravoval farnosť Vranov nad Topľou. V roku 1953 ho komunistická totalitná ŠTB zaistila a bol uväznený. Dňa 1. júna 1954 bol menovaný za správcu farnosti Ptičie. Hneď po svojom nástupe pustil sa

do obnovy farského kostola. Vo farskej kronike o tejto jeho aktivite čítame túto poznámku: "Ešte do odpustu sa dal vymalovať farský kostol v Ptičom. Malovsku previedol p. Butala ml., maliar z Humenného. Náklad na malovku kostola niesli len veriaci z Ptičieho a činil 15.000 Kčs v novej mene. Novú kazateľnicu vyhotovil miestny rodák Ján Maruščák a kováčsky majster J. Mičko z Chlmca (za) 4.800 Kčs v novej mene. Taktiež len z prostriedkov miestnych veriacich ptičianskych. Dňa 12. sept. 1954 po slávnost-

216 Článok pod názvom: *Zomrel, lebo ho komunisti nenávideli*. In: Podvihorlatské noviny, roč. XLIX, číslo 48, z dňa 24.11.2008, s. 2, vydavateľ: FAMM PRESS, s.r.o. Humenné.

217 Porov. *Schematismus venerabilis cleri Administrationum Apostolicarum Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis in Slovachia anno reparatae salutis 1943*. Prešov 1943, s. 242; porov. *Schematismus venerabilis cleri Administrationum Apostolicarum Cassoviensis et Satmariensis in Cechoslovachia anno reparatae salutis 1948*. Cassoviae 1948, s. 53, 90.

nej kázni vysokodôst. p. Antona Székelya dekana m. sl. (mimo služby-poznámka autora) a správcu fary v Kamenici n/Cir., vymalovaný chrám Boží posvätil vysokodôst. p. Dr. Andrej Marinko, okr. dekan z Humenného. Jak pod hl. oltár, tak aj pod bočné oltáriky boli urobené betónové podklady." ²¹⁸

Vtedajšia štátna moc ho nemala v láske, o čom svedčí aj správa vtedajšieho tajomníka pre cirkevné veci v hlásení z dňa 8. apríla 1955 (teda z Veľkého piatku, presne v deň, kedy v Ptičom zomrel kňaz Michal Rovňák). V správe sa okrem iného píše: "...ozaj veľkolepo slávnostne posvätil krížovú cestu v Ptičí. Nech mu je vytknutý jeho postup (...) si počína svojvoľne v aktivizácii náboženského života, pričom sa nepričiní ničím pri bežných budovateľských akciách. Poznamenávam, že obec Ptičie je najzaostalejšou obcou pri plnení dodávkových povinností v okrese." ²¹⁹

V súvislosti s inštalovaním krížovej cesty vo farskom kostole za pôsobenia Andreja Kováča vo farskej kronike je aj tento záznam: "Prvá nová "Krížová cesta" na steny farského kostola v Ptičom bola povesená na Kvetnú nedeľu r. 1955, kedy bola aj požehnaná

Darcovia obrazov krížovej cesty manželka Mičákovi

s povolením Najd. Ordinariátu v Košiciach čís. 688/55 zo dňa 2.IV. 1955. Tento krásny a cenný milodar ako náboženskú pomôcku pre farský kostol v Ptičom, veľkodušne daroval p. Michal Mičák s manželkou, obyvatelia v Ptičom (ktorí obidvaja pracujú na Kladne v Čechách) ako devótny dar, že šťastlivo prežili hrôzy druhej svetovej vojny! Krížová cesta je olejomalba a stala 8.000 Kčs v hotovosti. ²²⁰

218 Porov. *Pamätná kniha. Kronika farnosti Ptičie* - príloha, s. 17-18.

219 ZUBKO, Peter: *Košický veraikon*, s. 21; ŠA Prešov, KNV-CO, sign. 3605.

220 *Pamätná kniha. Kronika farnosti Ptičie* - príloha, s. 18-19. V r. 2002 nové rámy Krížovej cesty financovala Františka Pataráková z Ptičieho.

V roku 1958 previedla sa elektrifikácia obce. Pri tejto príležitosti bol na elektrickú sieť pripojený aj farský kostol. Náklady činili spolu 4.727 korún a 45 halierov. Súhlas na elektrifikáciu kostola vydal KNV-cirkevné oddelenie v Prešove pod č. cirk. 860/58 zo dňa 24. júla 1958. Súhlas bol daný iba pre elektrifikáciu kostola, farská budova však vtedy nebola elektrifikovaná. Prostriedky na elektrifikáciu kostola boli získané z odpredaja vylicitovaných cirkevných hospodárskych budov v Ptičom. Išlo o maštal, sýpku a kočiareň. Tieto budovy boli zbúrané a materiál sa odpredal, z čoho sa získali potrebné prostriedky na elektrifikáciu. Z drevených trámov týchto budov sa nakresali potrebné dubové stĺpy a použili sa na ohradenie farského pozemku pri fare. Drôt darovali veriaci zo svojich prostriedkov, a oplatenie previedli svojpomocne. O tieto práce najviac sa pričínili vtedajší predseda MNV Ján Bešák.²²¹

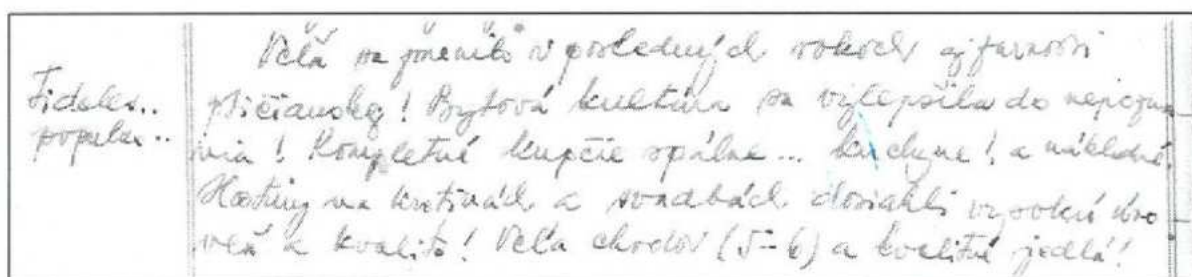
No nielen vo farskej obci, ale aj na filiálkach sa Andrej Kováč pričínili o skrášlenie kostolov. V Kamienke v rokoch 1956 - 1958 za jeho pôsobenia bola prevedená generálna oprava tamojšieho kostola, ktorá spočívala v týchto prácach: vybielenie kostola tak zvnútra ako aj zvonku, boli inštalované nové farebné okná, a bola prevedená aj elektrifikácia kostola (3.978 korún a 20 halierov). Kostol bol obohatený o nový baldachýn, ktorý darovala Zuzana

Kostol na filiálke v Kamienke

Lubičšáková, ďalej nový koberec na schody hlavného oltára. Celkové náklady činili spolu 33.526 Kčs. Tieto práce mohli sa realizovať vďaka nadšeniu a iniciatíve horlivého kurátora Jána Majzera. A svojou pomocou prispel aj vtedajší predseda MNV v Kamienke Griščík. Po realizovaní týchto prác konala sa slávnostná posviacka

221 Tamže, s. 26.

Zápis vdp. A. Kováča vo farskej kronike

obnoveného kostola v Kamienke na prvý odpust v roku 1958 na základe povolenia Biskupského úradu v Košiciach č. 1072/58 zo dňa 12. mája 1958.

Andrej Kováč pripravoval deti z farnosti k prijatiu sviatosti birmovania. Birmovka v tom čase vo farnosti Ptičie však nebola. Deti z farnosti Ptičie museli ísť na birmovku do Humenného, kde ich pán biskup Jozef Čársky pobirmoval dňa 16. júna 1957.

O svojich farníkoch do farskej kroniky pred svojim odchodom na iné pastoračné miesto napísal okrem iného toto: "Náboženské povinnosti, ako návšteva služieb Božích, pristupovanie k sv. sviatostiam, sú chvályhodné. Netreba ich ostro karhať, ani prísne napomínať. Sú pomerne jemní, úctiví a uznanliví! I voči duchovnému! Ochotne prijímajú napomenutia duchovného. Fides et mores laudandae!"²²²

V zmysle dekretu BÚ a biskpa Jozefa Čárskeho, č.329/1959 z dňa 23. februára 1959 bol Andrej Kováč preložený s platnosťou od 15. februára 1959 za správcu farnosti Malčice.²²³ Tam pôsobil až do svojej smrti. Andrej Kováč zomrel v nemocnici v Michalovciach dňa 3. októbra 1973. Pochovaný je na cintoríne vo Vranove nad Topľou.²²⁴

Ján BENKO, (1959-1988) - Narodil v obci Rudník, okr. Košice okolie, dňa 10. januára 1918. Za kňaza bol vysvätený dňa 19. júna 1949 v Košiciach. Ako kaplán pôsobil na týchto miestach: Lubiša (1949-1951), Haniska (1951-1953), Trebišov (1953-1954), Kazimír (1954-1955), Moldava nad Bodvou (1955-1956), Michalovce (1956-1957), Senné (1957-1958). Ako správca farnosti pôsobil vo farnostiach: Lekárovce (1958-1959) a Ptičie; tu pôsobil v rokoch

222 Tamže, s. 23-28.

223 Porov. List BÚ Košice, č. 329/1959 z 23.2.1959. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1959.

224 HIŠEM, Cyril.: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 136, 316.

Vdp. Ján Benko

1959-1988, kým neodišiel do dôchodku.²²⁵

Do farnosti Ptičie prišiel v ťažkých časoch nielen vzhľadom na celospoločenskú situáciu, ale aj pokiaľ ide o pomery v obci. V roku 1959 boli roľníci obce Ptičie nútení vstúpiť do JRD, a tento fakt mnohí veľmi ťažko znášali a poznačilo to aj medziľudské vzťahy v dedine. Bol to rok veľkej neistoty či vôbec v obci kňaz bude; najmä keď boli aj takí, ktorí chceli budovu fary využiť na sklad družstevného obilia, a farský dvor a jeho okolie premeniť na miesto, kde mali byť ustajnené hospodárske

zvieratá JRD. Nebol to ojedinelý nápad. Bola to súčasť politiky komunistického režimu aj takýmto spôsobom znepríjemňovať život kňaza vo farnosti, najmä ak išlo o kňaza, ktorý odmietal spoluprácu s režimom. Tak napr. komunistický režim v 50. tých rokoch minulého storočia uštvával k smrti vynikajúce kňaza, bývalého dekana Humenského dekanátu, neskôr generálneho vikára mons. PhDr. Štefana Héseka, ktorého komunistický režim odsunol do farnosti Veľká Lodina a na farskom dvore zriadilo miestne JRD stajne a chlievy pre družstevné svine. Nielen nelidské poníženie ale predovšetkým neznesiteľný zápach, najmä v letných mesiacoch, zlé hygienické podmienky, ktoré zaiste sa podpísali pod to, že ochorel na ťažkú a komplikovanú infekčnú chorobu (hepatitis epidemica), a tiež iné nelidské praktiky zaobchádzania, privodili jeho predčasnú smrť dňa 22. augusta 1953 vo veku 61 rokov.²²⁶

Vdp. Ján Benko bol človek veselej povahy, a aj to mu pomáhalo prekonávať ťažkosti života a zároveň získavať si dôveru ľudí a

225 Porov. Schematizmus slovenských katolíckych diecéz 1978. SSV Trnava v CN Bratislava 1978, s. 242-243; Schematizmus Košickej diecézy. Rok 1990. Košice 1990, s. 87; Schematizmus Košickej diecézy 1995. VMV Prešov 1995, s. 177; HIŠEM, Cyril: Košické presbytérium (1804-2006), s. 29.

226 LENČIŠ, Štefan: Veľká Lodina a smrť Štefana Héseka 1951 - 1953. In: Dr. Štefan Hések - 50. výročie úmrtia. Monotematický zborník z odborného sympózia v Prešove 24.4.2003. Vydal RKFÚ sv. Mikuláša v Prešove, Prešov 2003, s. 55-60.

vnášať viac dôvery a pokoja.

V čase jeho pôsobenia vo farnosti Ptičie došlo k rozsiahlejšej renovácii budovy fary (v r. 1962) a tiež farského kostola v roku 1968. Bolo to v čase, keď v dôsledku politických zmien aspoň na chvíľku sa naskytla príležitosť urobiť niečo viac než bola nevyhnutná pastoračná činnosť pre náboženský život vo farnostiach. Nakoľko strecha farského kostola bola pokrytá v tom čase plechom z roku 1926 plech už zhrdzavel. V mesiaci júli 1968 bol plech na streche kostola očistený a zafarbený. Zafarbený bol aj kríž aj plech na veži kostola. Práca trvala dva týždne. Aj vnútro kostola - malba - bola vo veľmi zlom stave. Kurátori spolu s duchovným otcom Jánom Benkom vyvinuli iniciatívu na obnovu malieb kostola. Prácou bol poverený maliar Štefan Barník z Ladičkoviec. Pretože klenby a steny kostola boli v dôsledku odstrelu brizolitu v bani za farskou záhradou veľmi poškodené, bolo potrebné najprv urobiť nevyhnutné opravy. To bol dôvod, prečo sa s malbou nepokročilo, ale sa pretiahli práce na jej prevedení. Napokon bola prevedená malba obrazov na klenbách kostola i nad hlavným oltárom. V rámci týchto prác bola prevedená aj vymalba a pozlátenie oltárov, tak hlavného ako aj bočných. I ostatné zariadenia v kostole, sochy, lavice boli vymaľované, obnovené. Súčasne s malbou kostola boli prevedené aj iné práce, ako bolo odvodnenie kostola drenážkami. Okolo celého kostola odkopali zeminu od základov až do hĺbky 130 cm, a niekde i viac, a to zo severnej strany do spádu smerom k uličke. Tu potom vložili drenážne rúrky a stenu izolovali v základoch dechtovou lepenkou. Všetko potom zahádzali a nasmerovali do trativodu (jama s nahádzaným kamením) pri hlavnej kostolnej bráne.

Počas opravy i malby kostola v mesiacoch júl až október 1968 bohoslužby sa konali vo farskej budove. Keď bolo priaznivé počasie v nedeľu boli bohoslužby pri kostole. Vo fare sa konali aj októbrové pobožnosti. Oltár bol umiestnený vo verande od záhrady.

V dôsledku týchto prác sa v stanovenom termíne nekonal odpust Mena Panny Márie. Slávnosť sa konala až v nedeľu 27. októbra 1968 na sviatok Krista Kráľa, kedy bolo zároveň aj požehnanie obnoveného kostola. Vykonal ho vtedajší humenský dekan ThDr. Andrej Marinko. Asistovali mu pritom dvaja bohoslovci, a to Ján Hermanský a Štefan Kocsis.

Vdp. Ján Benko s prvoprijímajúcimi deťmi

Za farára Jána Benka bola vo farnosti Ptičie birmovka dňa 12. októbra 1969. O tejto udalosti v obecnej kronike je tento záznam: "Dedinu občania vyzdobili po jednej i po druhej strane cesty brezami. Kapitulný vikár Onderko vystúpil z auta pred uličkou, kde bol slávnostne privítaný. Potom za spevu a sprievodu ľudí odchádza pešo do kostola. Birmovania sa zúčastnilo okolo 400 birmovancov a niekoľko stoviek ľudí. Dedina je plná osobných áut,

Birmovka v r. 1969

ba sú tam i dva autobusy. Počasie bolo pekné a tak sa birmovka konala vonku pri kostole."²²⁷

Ďalšia birmovka v Ptičom bola v nedeľu 28. mája 1978 popoludní o 15.00 hod. Birmoval košický kapitulný vikár Štefan Onderko. Oznámenie bo-

227 KOP, s. 319-320, 329

lo odoslane z Biskupského úradu v Košiciach pod číslom 135/1978 z dňa 28. februára 1978. V ňom Štefan Onderko, kapitulný vikár, správcovi farnosti píše: "Vašej veľadôstojnosti a Vaším milým veriacim oznamujem, že sviatosť birmovania vo va-

Birmovka, r. 1978

šej farnosti budem udeľovať dňa 28. mája 1978 o 15.00 hodine. Verím, že dieťky náležite pripravíte na prijatie tejto sviatosti, ktorou sa zasväcujú do kresťanského života, prijímajúc Božiu posilu, aby boli slovom a príkladom ozajstnými svedkami Kristovými a užšie sa spojili so sv. Matkou Cirkvou. Prosím Vás, aby ste sa zamerali aj na to, žeby aj ostatní vieriaci prežívali spolu s dieťkami túto prípravu a preto venujte aspoň niekoľko kázní tejto tematike. Nové Ordo confirmationis máte, podľa neho nech prebieha príprava. Výslovne prosím, aby udeľovanie tejto sviatosti prebiehalo bez veľkých vonkajších okázalostí. Privítanie nech je skromné a krátke a práve také nech je aj občerstvenie. Som presvedčený, že urobíte všetko, aby udeľovanie tejto sviatosti prebiehalo tak, žeby ono donieslo bohatý úžitok v opravdivom, praktickom kresťanskom živote, odraz ktorého bude badateľný aj v každodennom občianskom živote našich veriacich. Teším sa na stretnutie s Vami a Vašími milými veriacimi. Váš v Kristu Pánu oddaný Štefan Onderko, kapitulný vikár.¹¹²²⁸

Táto birmovka sa konala v rokoch totalitného režimu, a preto vtedajší režim sa všemožne usiloval naburávať normálnu prípravu birmovancov k prijatiu sviatosti birmovania. Dialo sa to aj v obci Ptičie. Nachádzame o tom poznámku aj v obecnej Kronike: "Už mesiac pred birmovkou boli v škole poriadané akcie na odputávanie z náboženských obradov cez soboty a nedele. Deti sa poria-

228 List je uložený v: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1978.

daných akcií, ktoré mala škola vtedy naplánované, zúčastňovali. Išlo o tieto akcie: Výlety do blízkeho okolia, kvízové dopoludnia spojené s premietaním filmu, branná vychádzka, súťaž o najkrajšiu výtvarnú prácu..." A o samotnej birmovke je nasledujúci záznam: "V nedeľu dňa 28. mája 1978 sa konala v našej obci v kostole birmovka... (V deň birmovky) ... celé doobedu a poobede prichádzali do obce autá (bolo ich strašne veľa). Takýto ruch občanov v našej obci dávno nezažili. O 15.00 hod. na aute TATRA 603 prišiel kapitulný vikár Štefan Onderko a akt birmovky sa začal. Zúčastnilo sa ho vyše 400 birmovancov, ktorí sa zišli z celého okolia. Najviac ich bolo z našej obce, z Chlmca, z Kamienky, Porúbky, atď. V ten deň veľmi silne pršalo. Počasie bolo škaredé."²²⁹

Vdp. Ján Benko a Andrej Drotár z Lubiše, 25 rokov kňazstva, r. 1974

Duchovného otca Jána Benka si starší obyvatelia obce Ptičie i ostatných faliálnych obci, ba celého okolia pamätajú ako človeka s veľmi humánnym prístupom k ľuďom, človeka a kňaza, ktorý bol veselej povahy, vtipný... Tradujú sa v súvislosti s jeho osobou viaceré veselé príhody, na ktoré si on sám rád spomínal. Tak napr. z kaplanských čias keď pôsobil vo farnosti Lubiša: Isté popoludnie sa vrátil zo školy, kde učil od rána náboženstvo. Bol veľmi hladný. Farská gazdina vo veľkej klasickej kuchyni piekla chlieb. Pec bola otvorená

a v nej rozžeravené uhlie na ktoré sa chystala sádzať vykysnuté cesto. V kúte naproti pece vo veľkom koši plnom slamy sedela sliepka na vajciach. Do tejto atmosféry vtrhol mladý a hladný kaplán a na plné hrdlo skríkol: "Gazdiň, ješť!" Jeho zvolanie bolo tak silné a prekvapivé že vyľakalo sliepku sediacu na vajciach, tá priam vyletela z hniezda a vletela rovno do rozžeravenej pece. V

229 KOP, s. 464-465.

momente bolo po nej. Čo nasledovalo potom si ľahko domyslieť. V ten večer odišiel spať bez večere.

Na inú príhodu spomínal v súvislosti s jeho pôsobením vo farnosti Lekárovce. Táto obec sa nachádzala v tom čase na hranici s bývalým Sovietskym zväzom, a preto to bola prísne strážená hranica, zvlášť zo strany sovietskych pohraničníkov.

Vdp. Ján Benko po nástupe do tejto farnosti jedného dňa dostal návštevu svojich príbuzných z rodnej obce Rudníka. Tí chceli zblízka vidieť prísne stráženú hranicu, a tak duchovný otec šiel s nimi, a blížili sa k hranici. Tu zrazu zo stanoviska bolo počuť hlásenie strážnika nadriadeným: "Ku graničke približajet sja adna ženština, adna muščina, a tretij neznaju kakoj to čort!" Strážnik totiž rozpoznal muža a ženu, ktorí šli spolu s kňazom, no zdá sa že ťažšie mu bolo identifikovať vdp. Jána Benka, ktorý bol nízkej postavy, oblečený v čiernej reverende, na hlave mal veľký čierny klobúk, a v tom čase nosil bradu a na očiach mal čierne okuliare.

O jeho pôsobení vo farnosti Ptičie a tiež na posledné obdobie jeho pôsobenia vo farnosti, si naňho spomína veriaci z obce Ptičie takto: "Po Kováčovi prišiel Benko. Bol veľmi srandovný. Bol dobrý kazateľ. Každý až dych zastavil a počúval. Na staré dni

Vdp. Ján Benko so skupinou mužov

Pohrebné obrady v kostole

Stal som sa sluhom Cirkvi
z Božieho poverenia, ktoré
som dostal pre vaše dobro.
(Kol. 23,8)

V Teba, Pane, som dúfal, nebudem
zahŕbený naveky

S hlbokým žiaľom v srdci, ale odovzdani do vôle Božej oznamujeme, že dňa 19. mája 1993, posilnený sviatosťami zomierajúcich, v 75. roku svojho života a v 43. roku kňazstva, odovzdal svoju šľachetnú dušu Pánovi života a smrti

Vdp. Ján Benko

Kňaz na odpočinku

Pohrebné obrady so zádušnou omšou budú v Rudníku vo farskom chráme 21. mája 1993 o 10.00 hodine. Jeho telesné pozostatky uložíme na farský cintorín, kde budú očakávať slávne vzkriesenie.

PANE, PRIJMI DUŠU SVOJHO VERNÉHO SLUŽOBNÍKA!

Smútiaca rodina

Kňazy Košickej diecézy

BANDZAK a BANDZAK s. r. o. - Pohrebníctvo

Parte vdp. Jána Benka

ochorel, omšu sv. chcel odslúžiť, ale nevládal. Ľudia sa k nemu však zachovali zle. Nechcel odísť z Ptičieho, no musel napokon odísť. Odišiel do rodiska v Rudníku, kde aj zomrel a kde je aj pochovaný.²³⁰

Vdp. Ján Benko od roku 1988 až do svojej smrti žil na dôchodku v rodisku. Tam zomrel dňa 19. mája 1993 a tam ho aj pochovali dňa 21. mája 1993.²³¹

Peter SEDLÁK, (1988-1990) - V súvislosti s výmenou duchovných otcov vo farnosti Ptičie obecný kronikár zaznačil tieto informácie:

"K 1. januáru 1988 odišiel do starobného dôchodku vdp. Ján Benko, ktorý pôsobil v Ptičom od roku 1959. Odišiel do rodnej obce Rudník k príbuzným, lebo jeho zdravie už bolo podlomené. Po jeho odchode sa urobila oprava celej (farskej) budovy a urobili aj ústredné kúrenie. Bol vymalovaný aj kostol, pri kostole boli vysadené tuje. Na farský úrad do obce Ptičie nastúpil mladý duchovný otec Peter Sedlák, rodák zo Žipova okres Prešov. Farský

230 Spomienky na duchovného otca Jána Benka. Text prepisu z magnetofónového záznamu v: Archív RKFÚ Ptičie, AD 2006.

231 HIŠEM, Cyril: Košické presbytérium (1804-2006), s. 29.

úrad v Ptičom bol jeho prvou farnosťou.²³² I napriek tomu, že jeho pobyt v Ptičom nebol dlhý, veriaci farnosti si ho obľúbili a veľmi ťažko znášali fakt, že po necelých dvoch rokoch pôsobenia musel odísť na iné miesto.

Peter Sedlák sa narodil 5. novembra 1958 v Žipove. Gymnaziálne štúdiá s maturitou absolvoval v Lipanoch v rokoch 1974-1978. Na kňazstvo sa pripravoval v Kňazskom seminári sv. Cyrila a Metoda a na RK CMBF v Bratislave. Za kňaza ho vysvätil biskup Jozef Feranec v Banskej Bystrici dňa 12. júna 1983. Ako kaplán pôsobil vo farnosti Sečovce a Snina. V roku 1988 bol menovaný za správcu farnosti Ptičie. Tu pôsobil do roku 1990, kedy bol ustanovený za farára farnosti Kamenica nad Torysou. Postgraduálne štúdiá absolvoval v rokoch 1994-1997 na Fakulte cirkevných dejín Pápežskej teologickej akadémie v Krakove (Poľsko), kde získal licenciát (ThLic.) z cirkevných dejín.

V rokoch 1996-2002 bol farárom v Nižnej Myšli. V tom čase prednášal cirkevné dejiny na Teologickom inštitúte RK CMBF v Košiciach, a v akademickom roku 1999/2000 aj ako externý prednášajúci Historické korene Európy a Slovenska na fakulte BERG Technickej univerzity v Košiciach. V rokoch 1997-1998 absolvoval štúdijný pobyt v Záhrebe (Chorvátsko), kde

Vdp. Peter Sedlák

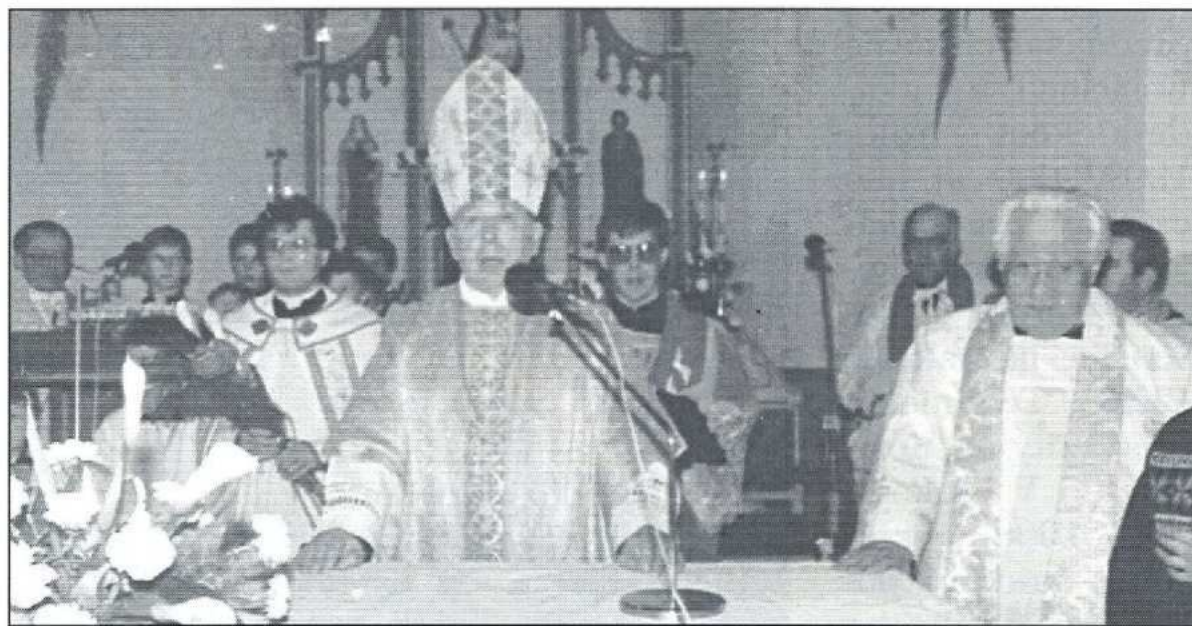
Vdp. Peter Sedlák s miništrantami

232 KOP, s. 591.

získal doktorát z humanitných vied v odbore teológia, v špecializácii Cirkevné dejiny (ThDr.).

V roku 2002 bol menovaný za farára v Rožkovanoch. V roku 2005 sa stal docentom na TF KU v Ružomberku. Okrem služby farára vykonáva aj funkciu vicedekana Dekanátu Lipany a na TF KU v Košiciach prednáša dejiny. Je autorom mnohých vedeckých štúdií a článkov z oblasti histórie, ktoré uverejnil v rozličných domácich i zahraničných časopisoch. Napísal a tlačou vydal aj viaceré vedecké diela: *Historický vývoj cirkevnej organizácie v hornotorskej oblasti*. Prešov 1994; *Hnutie Spolkov striezlivosti na Slovensku v rokoch 1844-1874*. Prešov 1998; *Christianizácia západných Slovanov s osobitným zreteľom na Slovensko*. Levoča 1999, 314 s.; *Kresťanstvo na území Košického arcibiskupstva (od počiatkov do roku 1804)*. VMV Prešov 2000, 303 s.; *Na sútoku troch riek*. Prešov 2000, 146 s. (spoluautor). Z chorvátčiny preložil publikáciu J. Batelju *Alojz Stepinac, Boží sluha*. Bratislava 1998.²³³ V roku 2008 vydal publikáciu o nitrianskom biskupovi Augustínovi Roškovanim pod názvom: *Biskup Augustín Roškovaní a Rožkovany*. (Prešov 2008).

Za správcu farnosti Petra Sedláka administrátor Košickej diecézy Štefan Onderko, vyslúžil sviatosť birmovania v obci Ptičie

Birmovka v r. 1988, zprava: A. Marinko, J. Tomko, J. Kamas, Š. Onderko a P. Sedlák

233 HIŠEM, Cyril.: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 218; SEDLÁK, Peter.: *Kresťanstvo na území Košického arcibiskupstva (od počiatkov do roku 1804)*. VMV Prešov 2004, s. 301.

dňa 7. mája 1989.²³⁴

Po vymenovaní nového košického biskupa vo februári 1990 a jeho následnej konsekrácii 17. marca 1990 došlo k rozsiahlym personálnym zmenám v rámci celej diecézy. Tieto zmeny sa dotýkali aj farnosti Ptičie. Vdp. Peter Sedlák bol disponovaný za farára do Kamenice nad Torysou pri Lipanoch, a na jeho miesto mal prísť vdp. Štefan Gábor

Vdp. Peter Sedlák s kurátormi

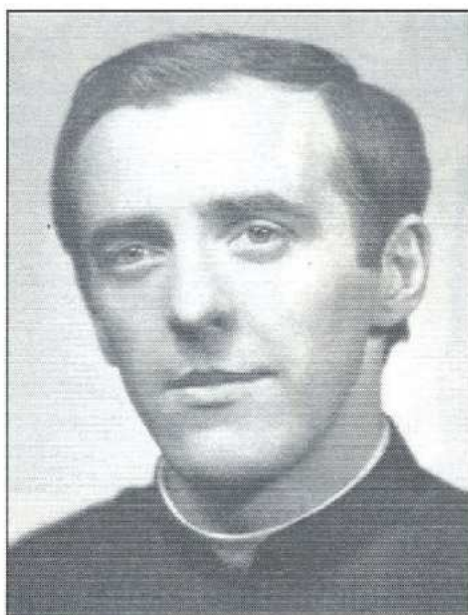
dovtedajší správca farnosti v Slovenskej Kajni. Táto zmena sa emotívne dotkla viacerých veriacich z obce Ptičie, ktorí ťažko niesli to, že ich doterajší duchovný otec musí odísť na iné miesto. To spôsobilo, že vdp. Štefan Gábor do farnosti Ptičie nenastúpil. No vdp. Peter Sedlák odišiel na svoje nové pôsobisko. No i napriek krátkemu pobytu vo farnosti Ptičie okrem klasickej pastoračnej činnosti pokračoval v prácach na obnove farskej budovy. Na filiálke v Chlmci stál na začiatku aktivít, ktoré mali za cieľ výstavbu nového kostola v obci. V čase jeho pôsobenia v Ptičom boli tiež rozbehnuté aktivity na zhotovenie dvoch nových zvonov pre farský kostol, čo sa napokon aj uskutočnilo v druhej polovici roku 1990.

Jeho pôsobenie vo farnosti Ptičie dobový obecný kronikár hodnotil takto: "Významné zmeny nastali aj v návšteve bohoslužieb, kde prichádzalo oveľa viac ľudí najmä mladých. Každý piatok slúžil svätú omšu pre detí (detskú omšu): V čase bohoslužby vyčlenenom na kázeň rozprával s deťmi o biblických príbehoch alebo staršie deti čítali z biblie. Svojím prístupom k veriacim a organizačnými schopnosťami si získal väčšinu veriacich aj pre pravidelnú návštevu bohoslužieb. Počas svojho pôsobenia pozýval do našej obce bohoslovcov, novokňazov a svojich kolegov z iných farností, čím oživil bohoslužby."²³⁵

234 Porov. List BÚ Košice, č. 135/1978 z dňa 1978 - zadná strana, kde neskôr boli zaznačené dátumy birmoviek v obci Ptičie od pôsobenia J. Benka až po pôsobenie V. Gregu. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1978.

235 KOP, s. 591.

Viktor GREGA, (1990-2005) - Do Humenského dekanátu

Vdp. Viktor Grega

prišiel v roku 1973 ako novokňaz. Po svojej kňazskej vysviacke jeho prvé miesto bolo Humenné. Jednu z homílií, ktorú predniesol v Humennom počas odpustovej slávnosti z príležitosti sviatku Panny Márie Karmelskej, vychádzajúc z evanjelia o navštívení Panny Márie u Alžbety, začínal príslovím: *Host do domu, Boh do domu.*

Svoj kňazský život začína i skončil v Humenskom dekanáte, lebo jeho posledné kňazské pôsobisko bolo vo farnosti Ptičie, a mesto Humenné, kde začínal ako kňaz, stalo sa mestom i miestom jeho smrti.

Viktor Grega sa narodil 7. júna 1941 v obci Víťaz. Na kňazstvo sa pripravoval v Kňazskom seminári sv. Cyrila a Metoda a na RK

S dekanom ThDr. S. Stolárikom

CMBF v Bratislave. Za kňaza ho vysvätil trnavský apoštolský administrátor biskup RNDR. Július Gábriš v Dóme sv. Martina v Bratislave dňa 9. júna 1973. Kaplánom bol v Humennom. Potom pôsobil ako správca farnosti v Košiciach-Košická Nová Ves (1975-1979) a vo farnosti Košice-Polov (1979-1990).

V roku 1990 bol biskupom mons. Alojzom Tkáčom menovaný za farára do farnosti Ptičie, kde pôsobil až do svojej smrti.²³⁶

Pôsobil v rokoch závažných celospoločenských zmien, kto-

236 HIŠEM, Cyril: *Košické presbytérium (1804-2006)*, s. 83.

ré nastali po páde totalitného režimu. Boli to búrlivé časy. Po svojom príchode do farnosti bol postavený pred hotovú vec, totiž na fililálke v Chlmci boli rozbehnuté práce na výstavbe nového kostola. Základný kameň pre tento kostol posvätil pápež Ján Pavol II. počas svojej prvej návštevy Slovenska v apríli 1990. Po prekonaní mnohých ťažkostí na-

pokon podarilo sa ukončiť náročné práce, a tak dožil sa vo funkcii farára slávnostnej konsekrácie kostola v Chlmci. Slávnosť konsekrácie vykonal košický pomocný biskup a generálny vikár Bernard Bober dňa 16. augusta 1998.

V čase jeho pôsobenia vo farnosti Ptičie, vo farskej obci bola na cintoríne prevedená posviacka novostavby Domu smútku vďaka iniciatíve a prácam obce na čele s jej starostom Mariánom Čorným. Slávnosť požehnania Domu smútku previedol humenský dekan mons. ThDr. Bartolomej Urbanec.

Za pôsobenia vdp. Viktora Gregu sviatosť birmovania sa vysluhovala dva razy, a to v nedeľu 19. októbra 1996 a potom 17. mája 2003.

Ku koncu jeho pôsobenia vo farnosti Ptičie v roku 2003 došlo z rozhodnutia košického arcibiskupa Alojza Tkáča k odčleneniu filiálky Kamienka a jej následnému pričleneniu k farnosti Kamenica n/ Cir.

Veriaci si ho pamätajú ako dobrosrdečného kňaza. Deťom i dospelým rozdával cukríky či iné pozornosti. Zdravotne na tom nebol najlepšie. Bol chorľavý. Vo farnosti Ptičie ešte oslávil svoje 60.té narodeniny. Potom sa jeho zdravotný stav

Vdp. Viktor Grega slúži sv. omšu pri kaplnke

Vdpp. A. Repický, V. Grega, L. Franc

Pohreb vdp. Viktora Gregu vo farskom kostole Mena Panny Márie v Ptičom

zhoršoval, až napokon zomrel v nemocnici v Humennom dňa 2. marca 2005 zaopaterný sviatosťami. Pochovaný bol v rodnej obci Vítaz v piatok 4. marca. Pohrebné obrady vykonal košický pomocný biskup a generálny vikár Bernard Bober.

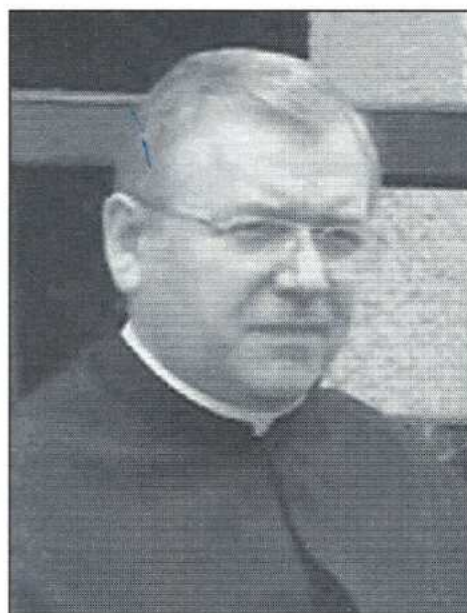
Viktor Grega, ptičiansky farár z rokov 1990-2005 vo vedomí ľudí zostal ako vždy usmievavý, dobrosrdečný človek a kňaz.

Po jeho smrti administrovanie farnosti bolo zverené vdp. Jánovi Gičovi, farárovi v Humennom Pod Sokolejom. Až napokon k 1. júlu 2005 bol za farára farnosti Ptičie menovaný vdp. Marián Čižmár, dovtedajší farár vo Vyšnom Hrušove.

Mons. Marián ČIŽMÁR, (2005-) - V období, keď vdp. Ján Benko z dôvodu choroby nemohol riadne spravovať farnosť a odchádzal na dôchodok, medzi niektorými veriacimi farnosti Ptičie i medzi kňazmi Humenského dekanátu prebehla správa, že za nového správcu farnosti Ptičie bude vymenovaný vdp. Marián Čižmár, vtedajší správca farnosti v Ohradzanoch. Vtedy sa to nezrealizovalo. No stalo sa tak o 17 rokov neskôr. Košický arcibiskup a metropolita mons. Alojz Tkáč k 1.7. 2005 vymenoval

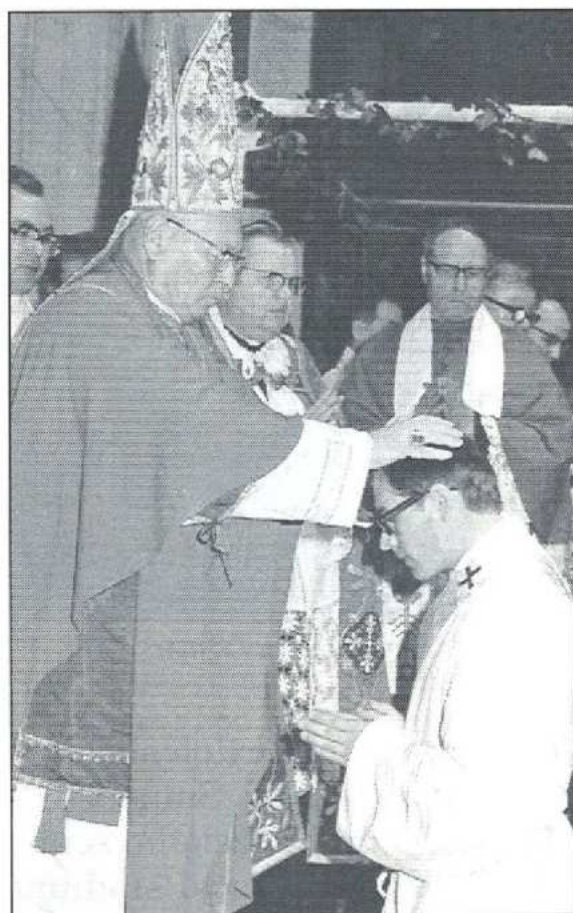
vdp. Mariána Čižmára, dovtedajšieho farára vo Vyšnom Hrušove za nového farára vo farnosti Mena Panny Márie Ptičie.

Marián Čižmár sa narodil dňa 1. novembra 1953 v obci Belá nad Cirochou (okr. Snina). Meno jeho rodičov je Ján Čižmár a Rozália rod. Gnipová. (Otec Ján Čižmár zomrel v Belej nad Cirochou dňa 4. 10. 2001 a pochovaný bol na miestnom cintoríne dňa 6.10.2001). Okrem Mariána, ktorý je druhý zo šiestich detí, dali život a vychovali ďalších päť detí (Viera, Vincent, Helena, Magdaléna, Ján). Základnú školu vychodil v

Mons. Marián Čižmár

rodnej obci a v Snine. Stredoškolské štúdiá s maturitou absolvoval na Strednej všeobecnovzdelávacej škole (SVŠ) v Snine v rokoch 1968-1971. V septembri 1971 nastúpil do Kňazského seminára sv. Cyrila a Metoda v Bratislave a na CMBF začal štúdium teológie. Po absolvovaní kňazskej prípravy v seminári a po úspešnom ukončení teologických štúdií bol vysvätený za kňaza pre službu Košickej diecézy. Kňazskú vysviacku prijal z rúk trnavského apoštolského administrátora, biskupa RNDr. Júliusa Gábriša v Dóme sv. Martina v Bratislave na Turíce dňa 6. júna 1976. Pokiaľ ide o štúdiá, okrem CMBF v Bratislave, kde získal akademický titul „magister theologiae“, študoval aj na zahraničných univerzitách, a to v Poľsku na Pápežskej teologickej akadémii (PAT) v Krakove (1991-1993, 1996-1998) kde získal akademický titul „theologiae licentius - ThLic“ za napísanie práce na tému *Duchowość kapłanska u sw. Jana Chryzostoma (Kňazská spiri-tualita u sv. Jána Chryzostoma)*. Táto práca vyšla tlačou vo Vydavateľstve Michala Vaška v Prešove v roku 1997 pod názvom *Sv. Ján Chryzostom a jeho pohľad na kňazstvo*. Na tejže teologickej fakulte získal aj akademický titul „theologiae doctor - ThDr.“ za napísanie a obhájenie dizertačnej práce pod názvom *Zycie i po-sługa kapłańska ks. biskupa ThDr. Augustyna Fischer-Colbriego (1863 - 1925) w aspekcie duchowości kapłańskiej (Život a služba biskupa ThDr. Augustína Fischera-*

Kňazská vysviacka, Turíce 1976

Colbrieho (1863-1925 z hľadiska kňazskej spirituality). Aj táto práca vyšla tlačou. Obe tieto práce napísal pod vedením prof. dr. hab. P. Dominika Widera OCD, profesora na PAT v Krakove. V rokoch 1995-1996 absolvoval štúdijnopformačný pobyt v medzinárodnom kolégiu Rehole piaristov Calasanctianum v Ríme a na Leteránskej univerzite – Inštitút rehoľného života Claretianum – v Ríme absolvoval dvojsemestrálny kurz spirituality, ktorý završil záverečnými skúškami. Taktiež v tom čase na Teologickej fakulte – Teresianum – v Ríme navštevoval jeden semester prednášok o spiritualite sv. Jána z Kríža. V roku 2004 získal na Katolíckej

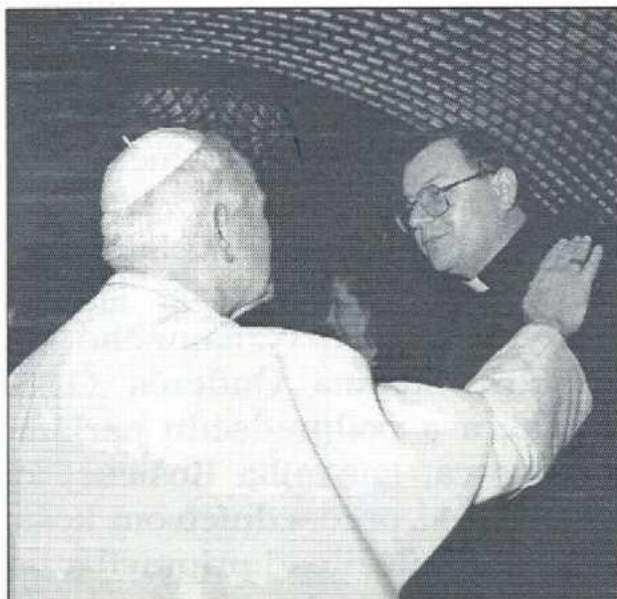
univerzite v Ružomberku vedeckú hodnosť " philosophiae doctor - PhD". Dňa 6. septembra 2005 sa habilitoval na Teologickej fakulte v Košiciach Katolíckej univerzity v Ružomberku, kde pôsobí ako docent dejín kresťanskej spirituality, všeobecných dejín novoveku a národných dejín Slovenska.

Po kňazskej vysviacke pôsobil v rozličných funkciách a službách v rámci Košickej diecézy, a to ako kaplán: Jankovce (1976-1977), Humenné (1977-1979), Zborov (1979-1981), Vranov nad Topľou (1981-1982), Trebišov (1982-1984). Ako farský administrátor pôsobil vo farnostiach: Ohradzany (1984-1988), Nižný Medzev (1988-1990), Vyšný Klatov (1990). Ako farár pôsobil vo farnostiach: Stropkov (1991), Ražňany (1994-1995), Vyšný Hrušov (2000-2005), Ptičie (2005-).²³⁷

V rokoch totalitného režimu sa podieľal na viacerých aktivitách, ktoré mali za cieľ dosiahnutie väčšej náboženskej slobody

237 KOLLÁR, Pavol: Čižmár, Marián. In: Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. LÚČ, Bratislava 2000, s. 215-216.

pre veriach a za obsadenie uprázdnených biskupských stolcov. Aktívne sa podieľal na organizovaní niekoľkých podpisových akcií kňazov Košického biskupstva adresovaných štátnym predstaviteľom bývalej ČSSR.²³⁸ Bol iniciátorom listu kňazov Košického biskupstva za obsadenie biskupských stolcov adresovaného prezidentovi Dr. Gustávovi Husákovi. Tiež bol iniciátorom a autorom protestného listu kňazov

Na audiencii u Jána Pavla II. v r. 1990

Košického biskupstva proti brutálnemu zákroku polície proti pokojnej demonštrácii veriach na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave dňa 25. marca 1988. Tento list a celú akciu ocenil v tom čase otec biskup, dnes kardinál Ján Chrysostom Korec, keď okrem iného napísal: "S vďakou som prijal Váš list, kňazov Košickej diecézy, ktorým ste sa zastali veriach, zhromaždených 25. marca 1988 na sviatok zvestovania pred Národným divadlom v Bratislave... Ako by bolo trapné, keby kňaz odsudzoval túto vernosť veriach, tak je krásne, keď kňazi stoja po ich boku a bránia ich a to aj múdрым, pravdivým a mužným slovom..."²³⁹ V revolučnom roku 1989, dňa 11. decembra 1989 sa zišli kňazi Košického biskupstva po jednotlivých dekanátoch na spoločnú poradu, na ktorej hodnotili situáciu v spoločnosti i v Cirkvi v tých časoch. Na týchto poradách zvolili svojich zástupcov, ktorí mali spoločne hľadať východiská a spôsoby práce na riešenie problémov. Na bezprostredný styk s ordinárom Košickej diecézy boli určení štyria kňazi, medzi ktorými bol aj Marián Čižmár v tom čase správca farnosti v Nižnom Medzeve. Okrem neho do tejto skupiny patrili aj Alojz Tkáč v tom čase duchovný správca v Červenici, ktorý o niekoľko týždňov bol vymenovaný za košického biskupa, ďalej Dr.

238 Pre aktivity v pastoračii bol viackrát zastrašovaný zo strany ŠTB; porov. TKÁČ, Alojz: *Pohľady z križovatky*. BENS, Kapušany 2004, s. 259.

239 Text listu biskupa Jána Ch. Korca SJ v: Súkromný archív zostavovateľa tejto publikácie.

Anton Harčar súdny vikár, a Ján Koreň správca farnosti v Košickej Polianke.²⁴⁰

Okrem bežnej, každodennej pastoračnej činnosti, ktorá je zameraná na prehĺbenie duchovného a náboženského života veriacich, v rámci tejto pastoračie inicioval a dohliadal vo farnostiach na kultúrnospoločenské aktivity. Tak napr. v marci roku 1995 inicioval a zorganizoval spomienkovú slávnosť z príležitosti 58.výročia smrti významného kňaza, politika a cirkevného hodnostára Štefana Onderča (1884-1937), farára v Ražňanoch, poslanca a podpredsedu parlamentu ČSR v rokoch 1929-1937, národovca, kanonika Košickej katedrálnej kapituly. Slávnosť sa konala pod predsedníctvom košického arcibiskupa Alojza Tkáča. Pri tejto príležitosti pripravil a tlačou vydal zborník venovaný Štefanovi Onderčovi pod názvom Štefan Onderčo kňaz, rodolub a politik. (VMV Prešov 1995, 135 s.). Taktiež po sv. omši bola na budove fary v Ražňanoch inštalovaná busta tohto významného kňaza, ktorej autorom je sochár František Gibala. Pod bustou bola inštalovaná aj pamätná tabuľa.

Z ďalších významnejších aktivít, ktoré spolu s veriacimi zrealizoval, boli rozsiahlejšie práce spojené s rekonštrukciou cirkevných budov, predovšetkých kostolov. Tak napr. v čase pôsobenia vo farnosti Vyšný Hrušov spolu s veriacimi farnosti previedli rekonštrukciu farského kostola sv. Petra a Pavla vo Vyšnom Hrušove a pripravili ho k slávnostnej konsekrácii, ktorú v nedeľu 3. novembra 2002 vykonal košický arcibiskup metropolita Alojz Tkáč. Taktiež aj na filiálke v obci Rovné previedli rozsiahle rekonštrukčné práce na obnove kostola, takže aj tento filiálny kostol slávnostne konsekroval arcibiskup metropolita Alojz Tkáč v nedeľu 2. októbra 2004. Aj vo farnosti Ptičie, ktorú spravuje od roku 2005 prišli k rozsiahlej prestavbe farského kostola Mena Panny Márie. V roku 2008, kedy uplynulo 250 rokov od výstavby prvého známeho kostola v obci Ptičie, boli všetky práce ukončené a kostol bol slávnostne konsekrovaný košickým arcibiskupom a metropolitom Alojzom Tkáčom v nedeľu 15. júna 2008.

Vykonával aj funkcie a služby v rámci diecéznej a arcibiskupskej kúrie a diecézneho tribunálu v Košiciach a to: prvý a doposiaľ jediný sekretár biskupa Alojza Tkáča (1990 -1991), notár

240 HARČAR, Anton: *Žil som v Košiciach*, s. 485.

diecéznej kúrie (1990-1991), notár Diecézneho tribunálu (1990-1991), promotor iusticie Diecézneho tribunálu (1992-1994), archivár Arcibiskupského archívu (1996-1999). V ro-

S arcibiskupom Alojzom Tkáčom

koch 1990-1995 bol členom Presbyterskej rady a člen Zboru konzultorov.

Aktívne sa podieľal na prácach, ktoré mali za cieľ zhromažďovať informácie o dôkazoch pretrvávajúcej úcty k blahoslaveným košickým mučeníkom Markovi Križinovi, Štefanovi Pongrácovi SJ a Melichárovi Grodeckému SJ. Výsledky tejto práce poslúžili v záverečnej fáze kanonického procesu vo forme vypracovanej správy pre príslušnú kongregáciu v Ríme. Tento proces bol úspešne završený slávnostnou kanonizáciou týchto troch hrdinov viery v Košiciach dňa 2. júla 1995. Na slávnostnej sv. omši, ktorú celebraval Svätý Otec Ján Pavol II. na letisku v Košiciach Barci sa zúčastnil osobne a koncelebroval sv. omšu.

V rokoch 1992-1993 vykonával aj službu exercitátora. Pre kňazov Košickej, Spišskej a Rožňavskej diecézy dával duchovného cvičenia v jarnom i jesennom turnuse v Charitnom domove v Dolnom Smokovci; v Kňazskom seminári biskupa Jána Vojaššáka to boli duchovné cvičenia pre seminaristov, a v Exercičnom dome v Spišskom Štiavniku dával duchovné cvičenia pre študentov stredných škôl.

Pôsobil aj v oblasti výchovy budúcich kňazov a to vo funkcii špirituála v interdiecezálnom Kňazskom seminári biskupa Jána Vojaššáka v Spišskom Podhradí (1991-1994).

Ako vysokoškolský pedagóg pôsobil tri roky na Teologickom inštitúte CMBF UK v Spišskom Podhradí a to vo funkcii asistenta teológie duchovného života, pastorálnej teológie a biblika (1991-1994). V čase pôsobenia v archíve arcibiskupského úradu v Košiciach, na požiadanie seminárskych predstavených pre bohoslovcov prednášal dejiny pôsobenia rehoľných rádov na území Košickej arcidiecézy. V školskom roku 1999/2000 pred-

nášal úvod do teológie a dogmatickú teológiu na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave.

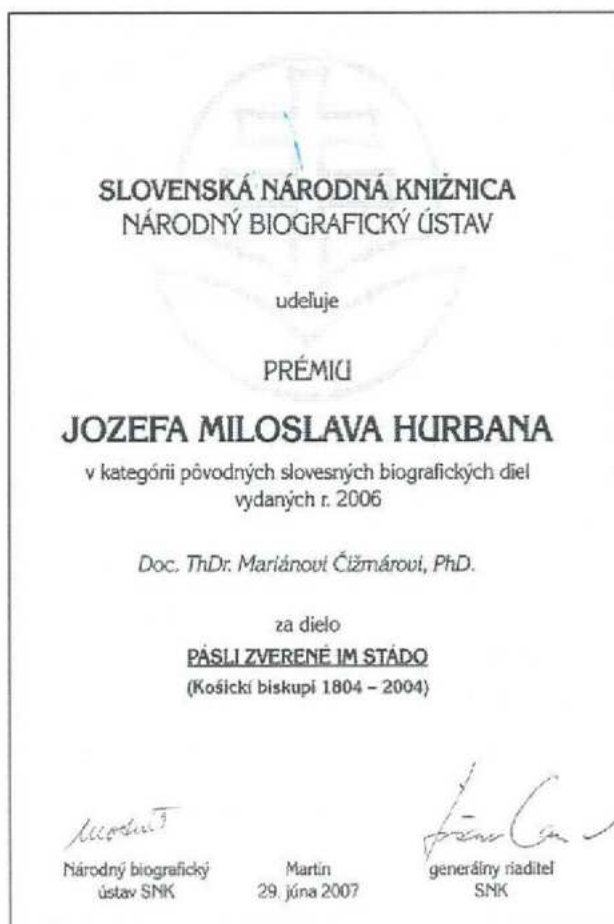
Pokiaľ ide o jeho vedeckú činnosť v oblasti cirkevných dejín, doteraz zúčastnil sa rozličných prác v tejto oblasti, či to už formou aktívnej účasti na historických sympóziách (Chorvátsko, Maďarsko, Česká republika), tvorby zborníkov, a i. Výsledky svojej bádateľskej práce z oblasti cirkevných dejín, všeobecných dejín, národných dejín a dejín kresťanskej spirituality, publikoval vo viacerých samostatných publikáciách, ako aj v rozličných časopisoch. Tlačou vyšli tieto jeho monografie:

1. *Sv. Ján Chryzostom a jeho pohľad na kňazstvo*. Prešov 1997, 78 s.
2. *Hlásal radostnú zvesť chudobným. Náčrt spirituality biskupa ThDr. Augustína Fischer-Colbrieho (1863-1925)*. Levoča 1998, 253 s.
3. *Generál piaristov z Plavča. Niekoľko kapitol zo života P. Vincenta Tomeka SchP (1892-1986)*. Levoča 1999, 194 s.
4. *Starobylý a pútnický Veľký Šariš*. Levoča 1999, 46 s.
5. *Kalazanského Zbožné školy v Sabinove. Príspevok k dejinám piaristov v Sabinove (1739-1922)*. Prešov 2001, 271 s.
6. *Krása Karmelu v Gaboltove. Z dejín náboženského života a Škapuliarskeho bratstva v Gaboltove*. Prešov 2001, 44 s.
7. *Ty, moja rodná Belá... Pohľad do 550 ročnej histórie obce Belá nad Cirochou*. Levoča 2001, 317 s. (Spoluautor s P. Kaprálom)
8. *Ludia, udalosti a história Vyšného Hrušova*. Prešov 2003, 255 s.
9. *Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva*. Prešov 2004, 410 s.
10. *Pastier, ktorý dal život za ovce. Pohľad na kňazský život Štefana Bečavera (1913 - 1945)*. Košice-Myslava 2004, 84 s.
11. *Pásli zverené im stádo. Košickí biskupi v rokoch 1804-2004*. Prešov 2006, 504 s.

Okrem týchto monografií napísal a v rozličných lexikónoch, časopisoch a zborníkoch uverejnil viac ako sto rozličných štúdií, článkov a iných príspevkov. Podieľal sa na tvorbe *Lexikónu katoľických kňazských osobností Slovenska* (Lúč Bratislava 2000), do ktorého prispel 40 heslami. Od roku 1994 sa aktívne podieľal na projekte výskumu dejín Košickej diecézy. Ovocím týchto prác je

viac-zväzkové dielo, ktoré už vý-chádza v knižnej podobe pod názvom *Dejiny Košického arcibiskupstva*. Do roku 2006 vyšlo 7 dielov, z toho je autorom dvoch z nich, a to: *Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva* (2004), a *Páslí zverené im stádo. Košickí biskupi v rokoch 1804-2004* (2006). Knihu o košických biskupoch napísal v čase pôsobenia vo farnosti Ptičie. Slovenská národná knižnica v Martine ocenila toto dielo prémieu Jozefa Miloslava Hurbana za rok 2006. Úvod k tejto publikácii napísal Jozef kardinál Tomko.

Mons. Marián Čižmár má cennú skúsenosť pokiaľ ide o rehoľný život. V rokoch 1995-1996 absolvoval noviciát v Reholi Zbožných škôl - piaristov - v Nitre a v Ríme. Jeden rok vykonával funkciu provinciálneho sekretára rehole na provincialáte vo Svätom Jure a zároveň pedagogicky pôsobil na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Od mája 2000 so súhlasom rehoľných predstavených pokračoval v pastoračnej službe v rámci materskej Košickej arcidiecézy. V auguste 2001 požiadal o opätovné obnovenie jednoduchých rehoľných sľubov v zmysle predpisov CIC ako i *Konštitúcií* a *Regúl* rehole Zbožných škôl, avšak rehoľní predstavení usúdili, že by mal naďalej pokračovať v pastoračnej práci v rámci Košickej arcidiecézy ako diecézny kňaz. O skúsenosti rehoľného života sa vyjadril: "Za túto skúsenosť ďakujem Pánu Bohu, lebo to bolo obdobie prehĺbenia môjho kňazského života a všestranného duchovného obohatenia. Spoznal som nielen teoreticky ale aj prakticky spôsob rehoľného života, a je to pre mňa škola, ktorá sa nedá naučiť z kníh. S rehoľníkmi Zbožných škôl

Ocenenie literárnej tvorby

ma i naďalej spája úprimné priateľstvo a vzájomná spolupráca v oblasti výskumu predovšetkým cirkevných dejín na Slovensku. A skúsenosti, ktoré som tam získal, mi pomáhajú v mojej službe pre dobro spoločenstva Božieho ľudu, v zmysle hesla piaristov: *Ad maiorem Dei gloriam et proximorum utilitatem - Na väčšiu slávu Božiu a pre úžitok blízkych*".

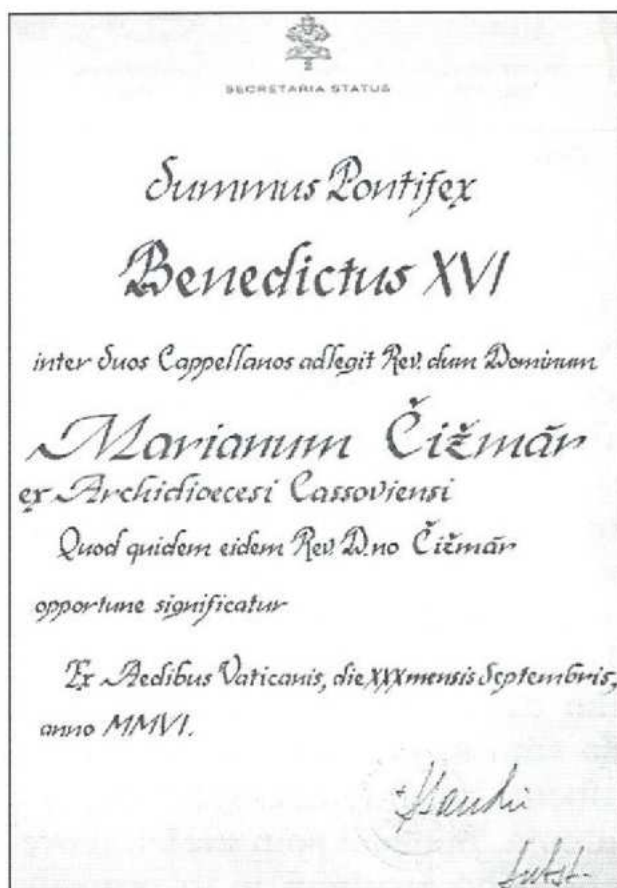
Kňazmi Humenského dekanátu bol delegovaný na diecéznu synodu, ktorú zvolal košický arcibiskup metropolita Alojz Tkáč na sviatok sv. Ondreja v roku 2003. Zúčastnil sa na všetkých zasadaniach synody a podal aj svoje pripomienky a návrhy v rámci prebiehajúcich prác na formovaní záverečných synodálnych dokumentov.

V rokoch 2004-2005 vykonával aj funkciu vicedekana Dekanátu Humenné. Po zriadení Dekanátu Snina košickým arcibiskupom metropolitom Alojzom Tkáčom dňom 1.7.2006 bol menovaný za prvého dekana novozriadeného dekanátu.

Kňazmi Košickej arcidiecézy bol zvolený a arcibiskupom

Alojzom Tkáčom dňa 25. novembra 2006 aj vymenovaný za člena Presbyterskej rady Košickej arcidiecézy na funkčné obdobie 5 rokov.

Dňa 30. septembra 2006 Pápež Benedikt XVI. ho vymenoval za pápežského kaplána - *Cappellanus Suae Sanctitatis* - (Mons.). Oznámil to košický arcibiskup metropolita Alojz Tkáč na záver slávnostnej sv. omše z príležitosti ukončenia diecéznej synody v sobotu 25. novembra 2006 v Metropolitnom katedrálnom chráme v Dóme sv. Alžbety v Košiciach za účasti kňazov, rehoľníkov a laických veriacich Košickej arcidiecézy.

Dekret o menovaní za monsignora

V čase jeho pôsobenia vo farnosti Ptičie sa vo februári 2006 konali vo farnosti misie, ktoré viedli otcovia františkáni minoriti pod vedením P. Luciána M. Boguckého OFMConv.

Počnúc rokom 2007 sa začalo s prípravou mladých k prijatiu sv. birmovania. Po absolvovaní prípravy slávnosť udelenia sv. birmovania sa uskutočnila vo farskom kostole v Ptičom v nedeľu 20. apríla 2008. Sviatosť birmovania vyslúžil košický pomocný biskup a generálny vikár Stanislav Stolárik. Sviatosť birmovania prijalo spolu 79 mladých ľudí z celej farnosti.

Dňa 17. júna 2006 sa začalo s rekonštrukciou farského kostola, ktorá bola úspešne prevedená, takže tento kostol mohol v nedeľu 15. júna 2008 slávnostne konsekrovať košický arcibiskup a metropolita Alojz Tkáč.

Košickým arcibiskupom a metropolitom Alojzom Tkáčom bol menovaný za predsedu komisie historikov, ktorých úlohou bolo vykonať potrebné práce, ktoré viedli k odhaleniu pamätnej tabule kňazom Košickej arcidiecézy, ktorí v uplynulom storočí trpeli a zomreli pre pravdu, spravodlivosť a vernosť svojmu kresťanskému a kňazskému presvedčeniu. Výsledkom týchto prác bolo odhalenie tejto pamätnej tabule v Metropolitnom katedrálnom chráme - Dóme sv. Alžbety v Košiciach na Zelený štvrtok 2008. Pričinil sa tak aj o to, aby na tejto tabuli bolo meno kňaza Michala Rovňáka, ptičianskeho farára, ktorého komunisti umučili vo vyšetrovacej väzbe v roku 1953.

V závere roku 2008 dokončil práce na zostavení tejto publikácie o obci Ptičie pod názvom: *Ptičie - obec v malebnom údolí Ptavky*.

V kanonickom procese, ktorého úlohou je skúmať život, čnosti a povest svätosti Božej služobnice Anny Kolesárovej z Vysokej nad Uhom, ho košický arcibiskup Alojz Tkáč dňa 24. februára 2009 menoval za člena historickej komisie.

V roku, keď bola vydaná táto publikácia, mons. Marián Čižmár pôsobil vo funkcii farára farnosti Mena Panny Márie - Ptičie, a vo funkcii dekana Sninského dekanátu.²⁴¹

241 Z bsiahlejšieho životopisu. In: Súkromný archív autora.

8. KOSTOLNÍCI, KURÁTORI, KANTORI, ZVONÁRI, A INÍ

Kňazom pri vykonávaní ich pastoračnej činnosti vo farnosti vždy pomáhali laickí veriaci. V prvom rade to boli kostolníci, kantori, kurátori, a v časoch, keď kňaz vo farnosti bol zafaržený aj starostlivosťou o hospodárstvo pri tejto činnosti mu pomáhali viacerí, ktorí tvorili jeho domácnosť (starostlivosť o chod domácnosti farára, kočiš, pastieri, a i.). Z dobových dokumentov, ako aj zo spomienok starších ľudí sa dozvedáme, ktorí veriaci tieto služby vykonávali v minulosti. Pokiaľ ide o posledné desaťročia, tých pamätníkov je viac.

Aké boli práva a povinnosti kostolníka v minulosti?

V minulom storočí vo farnostiach napr. Humenského dekanátu pre službu kostolníka boli stanovené nasledujúce povinnosti:

1. Kostolník mal odmykať a zamykať i strážiť kostol a jeho zariadenie; čistiť a udržiavať v dôstojnom stave kostol - Dom Boží, v ktorom je prítomný medzi ľuďmi sám Boh.

2. Jeho povinnosťou bolo zvoniť v stanovenom čase, a to: Na Anjel Pána - ráno, na obed a večer: v zime o 5.00, 12.00, a 18.00 hod.; v lete o 4.00, 12.00, a 20.00 hod. Pred sv. omšou pol hodiny prvý raz a tesne pred začatím sv. omše zazvoniť so všetkými zvonmi naraz. Taktiež zazvoniť pred popoludňajšou pobožnosťou a pred inými liturgickými obradmi a náboženskými slávnosťami. Z

Kurátori z Ptičieho - 80.té roky

príležitosti umrtia veriaceho, a to: "nad zomrelým" a pri pohrebe a to pri oznámení smrti, potom kým mŕtvy nebol pochovaný a tiež počas pohrebného sprievodu.

3. Povinnosťou kostolníka bolo udržiavať a pestovať trávnik a park okolo kostola.

4. Kostolník mal prevádzať menšie opravy a údržbu kostolného zariadenia a zvonov. Ak sa vyskytli väčšie závady, mal na to upozorniť farára.

5. Kostolník mal žiť usporiadaným rodinným a náboženským životom. Nemal dávať pohoršenie veriacim napr. tým, že by sa opil alebo vysedával v krčme, a pod. Svojím príkladom mal iných veriacich povzbudzovať k príkladnému kresťanskému životu.

Vdp. Viktor Grega s kostolnými spolupracovníkmi

6. Kostolník mal poslúchať príkazy a pokyny farára a posluhovať pri náboženských liturgických úkonoch; pritom mal byť vždy slušne a čisto oblečený a pri kontakte s predmetmi, ktoré súviseli s liturgickými úkonmi, brať ich vždy s čistými umytými rukami. Súčasťou posluhovania pri liturgických úkonoch mal sa postarať o to, aby osvetlenie kostola a rozhlas boli vždy v dobrom stave.

Za svoju službu kostolník dostával od veriacich každoročne aj príslušnú odmenu, ktorá bola stanovená na základe dohody medzi ním, veriacimi a kurátormi, a ktorú odobril aj miestny farár. Výška tejto odmeny nebola rovnaká vo všetkých farnostiach. Každá farnosť si ju prispôsobila podľa svojich možností a tiež podľa miery vykonanej práce.

Pri čistení kostola a upratovaní kostolníkovi v tejto práci pomáhali aj ostatní členovia farskej obce a to tak, že v sobotu a pondelok podľa čísel domov štyri osoby postarali sa o čistenie kostola, o kvetinovú výzdobu.

Kostolník pri ujímaní sa svojej funkcie zložil sľub do rúk farára za prítomnosti všetkých veriacich cirkevnej obce. Text tohto sľubu bol nasledovný:

"Ja, X.Y., zvolený veriacimi za kostolníka, preberám dnes na seba slávnostne funkciu kostolníka. Pri oltári pred Všemohúcim Pánom Bohom, v prítomnosti duchovného otca, kostolných kurátorov a veriacich slávnostne sľubujem, že podľa svojho najlepšieho

Ján Boško

katolíckeho svedomia verne a starostlivo budem plniť všetky povinnosti, spojené s touto funkciou. Sľubujem, že starostlivo a s ochotou budem pomáhať nášmu duchovnému otcovi najmä pri liturgických funkciách, budem sa tiež svedomite starať o čistotu a bezpečnosť i hmotné udržiavanie kostola a jeho zariadenia. Sľubujem, že vedome nič neurobím ani nič nezanedbám, čím by som poškodil kostolný, alebo farský majetok, ale budem sa starať, aby boli udržiavané v primeranom poriadku a dôstojnosti. Sľubujem naj-

mä to, že svojou starostlivosťou napomôžem poriadok a krásu pri bohoslužbách a pobožnostiach v našom kostole. Tento sľub potvrdzujem dnes pred veriacimi. Tak mi pomáhaj Pán Boh a tieto sväté Evanjelia.²⁴²

Uvedieme aspoň niektoré mená ľudí, ktorí pomáhali kňazom v ich službe vo farnosti. Tak napr. v roku 1816 funkciu kostolníka v obci Ptičie vykonával Michal Cukrovaný. Zvonárom bol Michal Kurej. Jeho povinnosťou bolo tri razy cez deň zvoniť na Anjel Pána, a tiež pri pohreboch. Kostolník a zároveň kurátor nemal stály príjem za túto službu, no bol oslobodený od povinných prác tak pre faru ako aj pre obec. Zvonár však dostal od každého roľníka v obci jeden snop ovsa a jeden snop pšenice. Zvonár zároveň vykonával aj službu hrobára.²⁴³

V roku 1869 kostolníkom v obci Ptičie bol Jozef Pristaš. Narodil sa v Porúbke v roku 1839. Jeho manželka sa volala Mária rod. Bujkošova, pochádzala z Papína, kde sa narodila v roku 1837. Mali dve deti (Anna, nar. r. 1861, a Štefan, nar. r. 1865). Býval v dome, ktorý v tom čase mal popisné číslo 78. Okrem vyššie uvedených detí v dome bývala aj jeho matka vdova Anna rod. Hišková, (nar. r. 1810 v Kamenici n/C.), ktorá v obci Ptičie

242 ČIŽMÁR, Marián: *Ľudia, udalosti a história Vyšného Hrušova*, s. 77-79.

243 Porov. *Decretum visitationis canonicae parochiae Petétsiensis de anno 1816*, s. 10. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1816.

vykonávala službu pôrodnej babice. Na prelome 18. a 19. storočia funkciu pôrodnej babice vykonávala Alžbeta Grošková.²⁴⁴

V roku 1961 kostolníkom v obci bol Štefan Pristáš. Mená ďalších kostolníkov v uplynulých desaťročiach sú staršej generácii obyvateľov obce Ptičie známe. Dlhšie obdobie vykonával túto službu Ján Boško (zomrel v roku 2006). Po ňom službu kostolníčky vykonávala Mária Majerníková, a to až do konca roku 2006. Od 1. januára 2007 službu kostolníka vykonáva Jozef Struňák.

Jozef Struňák

Okrem kostoníka veľmi dôležitú úlohu v živote cirkevnej obce zohrávali aj kurátori. Zatiaľ čo kostolník sa staral o liturgické záležitosti potrebné pre riadny a dôstojný priebeh bohoslužieb, úlohou kurátorov bolo starať sa predovšetkým o ekonomické a hospodárske záležitosti cirkevnej obce pod vedením miestneho duchovného otca. V našich časoch vďaka diecéznej synode boli stano-vené presné kritériá pre službu kurátorov, ktorých dnes nazývame členovia hospodárskej alebo ekonomickej rady cirkevnej obce. Podľa synodálnych dokumentov, ktoré schválil košický arcibiskup a metropolita Alojz Tkáč dňa 30. novembra 2006, "Farská ekonomická rada (FER) je pomocným a poradným orgánom farára alebo farského administrátora. Radí a pomáha mu v správe majetkov a v ekonomických záležitostiach týkajúcich sa celej farnosti prostredníctvom svojich názorov, skúseností a odborných rád tak, aby majetok farnosti bol spravovaný šetrne, obozretne a spoľahlivo." V zmysle týchto nariadení synody, členovia FER majú dodržiavať mlčanlivosť, majú vždy konať v záujme farnosti a usilovať sa o vytváranie ducha dôvery medzi farárom a veriacimi. O všetkých podstatných záležitostiach, ktoré súvisia s voľbou, členstvom a všetkými povinnosťami členov FER sa hovorí v Štatúte farskej ekonomickej rady, ktorý sa nachádza v kancelárii každého rímskokatolíckeho farského úradu Košickej

244 Porov. Materiály k dejinám obce Ptičie, s. 6, 32. In: Archív OÚ Ptičie.

Kurátori so starostom obce, r. 2009

arcidiecézy, takže záujemci z veriacich majú možnosť kedykoľvek sa s ním zoznámiť.

Riadne zvolený, a farárom potvrdený člen FER pred tým, než sa ujme svojej funkcie, pred farárom a farským spoločenstvom zloží verejný sľub tohto znenia: "Sľubujem,

že zverenú úlohu člena ekonomickej rady budem vykonávať svedomite, zodpovedne a čestne v súlade s ustanoveniami diecézneho biskupa, v úzkej jednote a spolupráci so svojím farárom a pre dobro farnosti. Chcem svojim životom a prácou napomáhať dobrou našej Cirkvi, chrániť jej morálne a materiálne hodnoty. Tak mi Pán Boh pomáhaj."²⁴⁵

Za dobu existencie kostola v Ptičom sa vystriedali viacerí kurátori. Tak napr. v roku 1835 službu kurátora v obci Ptičie vykonával Ján Mastilák.²⁴⁶ Za posledné polstoročie sa vymenili viacerí členovia kurátorského zboru. Patria medzi nich: Ján Majerník, Michal Mastilák, Ján Boško, Pavol Rak, Jarolím Pluchta, Andrej Tiš, Jaroslav Bešák, Štefan Ragan, Ján Ročňák, Bernard Behún, Ing. Albert Dzemjan, Štefan Dzemjan, Margita Mastiláková.

Službu kantora až do nástupu komunistickej moci vykonávali učitelia obecnej školy. Po nástupe komunistov k moci, kedy dochádza aj k zmene pomerov v školstve, učitelia už nemohli vykonávať službu kantora v kostole, v cirkevnom spoločenstve a pri iných náboženských akciách. Istý čas v 50.-60.tych rokoch 20. storočia službu kantora vykonával Pavol Dzemjan. Od roku 1969 až doteraz službu kantorky vo farskom kostole v obci Ptičie vykonáva pani Darina Pluchtová.

245 KOŠICKÁ ARCIDIECÉZA: *Dokumenty diecéznej synody. Partikulárne normy*. VIENALA, Košice 2006, s. 210-217.

246 Porov. *List BÚ v Košiciach*, č. 289/1835 z 12.2.1835. In: Archív RKFÚ Ptičie, AD 1835.

Okrem týchto, vyššie spomenutých blízkych spolupracovníkov kňaza, je treba spomenúť aj službu, ktorú vykonávajú pri bohoslužbách miništranti. Od chvíle, kedy bol postavený prvý kostol v obci, v službe miništrantov sa vystriedali stovky chlapcov, ktorí s láskou vykonávali túto službu na chválu Božiu a pre dôstojný priebeh liturgie, ktorá má za cieľ posväcovanie ľudí na ich ceste k Bohu a k blaženej večnosti. Aj táto spomienka na stránkach tejto publikácie chce byť aspoň skromným prejavom vďaky všetkým miništrantom, tým, ktorí v tomto kostole slúžili v minulosti, i tým, ktorí tak robia v súčasnosti.

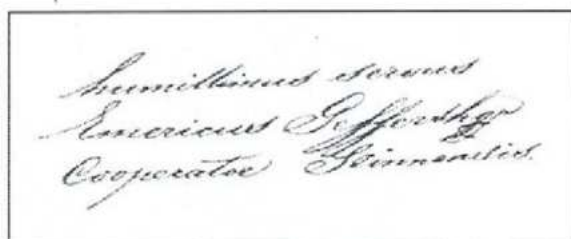
Darina Pľuchtová

Miništranti, Ptičie - 60.té roky, a rok 2008

9. DUCHOVNÉ POVOLANIA Z OBCE PTIČIE

Aj obec Ptičie sa podieľala na formovaní ľudí, ktorí sa rozhodli svoj život celkom zasvätiť službe Ježiša Krista. V 19. storočí v obci dozrievalo kňazské povolanie Imricha GEFFERTA, syna tunajšieho učiteľa a kantora Michala Gefferta.

Rukopis kňaza Imricha Gefferta

Imrich Geffert sa narodil 1. novembra 1823 v obci Vyšný Hrušov, kde v tom čase jeho otec Michal Geffert vykonával službu učiteľa a kantora. Jeho matka sa volala Juliána rod. Banyaszová. Krátko nato však prešiel za učiteľa a kantora do

Ptičieho. A tak detské roky prežil budúci kňaz Imrich Geffert v blízkosti farského kostola a školy v obci Ptičie. Môžeme povedať, že v obci Ptičie sa formovalo, dozrievalo jeho rozhodnutie stať sa Kristovým kňazom. To sa aj stalo skutočnosťou. Po rokoch duchovnej a vedeckej formácie v Kňazskom seminári sv. Karola Boromejského v Košiciach bol Imrich Geffert vysvätený za kňaza dňa 11. novembra 1846 v Košiciach. Po kňazskej vysviacke pôsobil ako kaplán vo farnostiach: Trhovište, Humenné, Snina, Sečovce. V roku 1851 bol ustanovený za administrátora farnosti Torysa. V roku 1856 bol menovaný za farára farnosti Košická Belá, v ktorej pôsobil až do svojej smrti. Zomrel 29. decembra 1893 v Košickej Belej, a tam je aj pochovaný. Bol to kňaz mimoriadnych kvalít, o čom svedčí aj fakt, že od rakúsko-uhorského cisára Františka Jozefa II. bol v roku 1879 vyznamenaný zlatým krížom ozdobeným korunou za zásluhy.²⁴⁷

Sr. M. L. Maruščáková

Z obce Ptičie pochádza aj dominikánka Mária Lima MARUŠČÁKOVÁ OP. Narodila sa v Ptičom 22. decembra 1922. V časoch totality pôsobila v Repčíne (Čechy). Naposledy v Petrovanoch pri Prešove. Zomrela 17. marca 2007 v Humennom v nemocnici. Pochovali ju 19. marca 2007 v Závadke.

247 ČIŽMÁR, Marián: *Ľudia, udalosti a história Vyšného Hrušova*, s. 99.

Svoje korene v obci Ptičie má aj františkánsky kňaz **fr. MANDZÁK, OFM**. Jeho matka **Mária Mandzáková** za slobodná sa volala **Majerníková**. Vydala sa za **Mandzáka** z **Brestova**. Odišli do **USA**, kde sa jej narodil syn, ktorý sa stal františkánskym kňazom. Stopy o ňom vedú do mesta **Trenton**, v štáte **New Jersey (USA)**.

Fr. Mandzák OFM

Rovnako aj bratia **Pavol KNIŽ** a **František KNIŽ**, ktorých pôsobisko sa nachádza v diecéze **Trenton (USA)**, majú svojich predkov v obci **Ptičie**.

Aj dve rehoľné sestry **Zuzana a Margaréta KNIŽOVE**, ktoré žijú v **USA**, majú svoje korene po svojich predkoch z obce **Ptičie**.²⁴⁸

Bratia kňazi Pavol a František Kniž

Rehoľné sestry Zuzana a Margaréta

²⁴⁸ Informácie o sr. Lime Maruščákovej, fr. Mandzákovi, kňazoch Knižových a rehoľných sestrách Zuzane a Margaréte sú podľa svedectiev ich príbuzných z obce Ptičie.

10. NIEKTORÉ VÝZNAMNÉ UDALOSTI V ŽIVOTE FARNOSTI

V priebehu dvojstoročnej histórie života samostatnej farnosti Ptičie bolo veľa významnejších udalostí v živote tejto farnosti. Niektoré boli spomenuté v predchádzajúcich kapitolách tejto publikácie. V posledných rokoch okrem vyššie a podrobnejšie spomenutých udalostí, aspoň v krátkosti si všimnime dve, ktoré mali význam pre prehlbenie duchovného náboženského života farnosti Ptičie. Boli to ľudové misie v roku 2006, vysluhovanie sviatosti birmovania v roku 2008 a slávenie 735. výročia prvej písomnej zmienky o obci.

10. 1. LUDOVÉ MISIE

Posledné známe misie vo farnosti Ptičie sa konali v medzvojnovom období minulého storočia, v čase pôsobenia duchovného otca Michala Rovňáka. Až do rekonštrukcie kostola v roku 2006-2007 pred hlavným vchodom do kostola stál drevený kríž, na ktorom boli kovové číslice vyjadrujúce rok 1941, kedy sa konali naposledy ľudové misie vo farnosti Ptičie. Konali ich vtedy duchovní synovia sv. Františka minoriti. Po 65 rokoch do farnosti prišli znovu otcovia minoriti vo februári 2006, ktorí pod vedením pátra provinciálneho kustóda Luciána Boguckého OFMConv. počas jedného týždňa vykonávali prácu na prehlbení náboženského života veriacich farnosti. Okrem neho do farnosti prišiel s ním aj páter Peter Gálik OFMConv. z kláštora minoritov v Brehove a rehoľný brat Martin Kollár. V závere týždňa prišiel aj páter Roman Gažúr OFMConv. z kláštora minoritov v Levoči.

Misie sa konali v dňoch 12. - 19. februára 2006 tak vo farskej obci Ptičie ako aj na filiálke v Chlmci. No už pred príchodom do farnosti otcovia misionári adresovali veriacim farnosti potrebné informácie o zmysle ľudových misií, i o tom, ako sa treba na ľudové misie pripraviť aby priniesli želaný duchovný úžitok. "Nebeský Otec sa cez misie túži mimoriadne stretnúť so všetkými farníkmi, pretože chce každému niečo mimoriadne povedať. Verným i ľahostajným, ale aj tým, čo sú ešte ďaleko, čo sú ponorení v hriechu a v otroctve zla. Ľudové misie nám otvoria oči pre dobro, ktoré môžeme v živote ešte vykonať. Ľudové misie sú

časom duchovných cvičení pre celú farnosť, časom mimoriadneho pôsobenia nášho láskavého Boha - Otca, ktorý nás miluje nekonečnou láskou. Naším predsavzatím nech je: Byť aktívny počas misií, zúčastňovať sa svätých omší a iných stretnutí. Počúvať misijné ná-

Ludové misie, r. 2006

uky srdcom. Tento milostivý čas je jedinečnou príležitosťou zastaviť sa a počuť odpoveď na otázku: - Pane, čo mám robiť? - Program misií tvoria stretnutia s mládežou, deťmi, mužmi i ženami, ale aj s chorými. Vrcholom je svätá omša. Pristúpme všetci k sviatosti zmierenia, aby sme vždy s čistým srdcom mohli prijímať Božie dary. Pre niektorých je to príležitosť dať svoj kresťanský život do poriadku. Misie sú milostivým časom, ktorý nám dáva Pán, aby sme sa zamysleli nad sebou. Prijmeme pozvanie k stolu Božieho milosrdenstva.²⁴⁹

Počas dni misií otcovia misionári boli ubytovaní v budove fary. Misionári oslovili všetky skupiny veriacich. Stretli sa s nimi nielen v kostole, ale išli aj do školy v Chlmci, stretli sa s mladými v budove Kultúrneho domu, nacvičili s nimi a predviedli dramatickou formou udalosť poslednej večere Pána Ježiša so svojimi učeníkmi, a premietli film *Umučenie Krista*, čo na všetkých zanechalo hlboký dojem. Navštívili aj chorých v domácnostiach, aby ich povzbudili v ich životných krížoch. Chorí takto mali možnosť u misionárov sa vyspovedať, prijať Eucharistiu a viacerí aj sviatosť pomazania chorých. Mnohé manželské páry si obnovili svoj manželský sľub. Je treba povedať, že tieto misie prispeli k prehlbeniu náboženského života v celej farnosti. Počas záverečnej sv. omše, ktorú celebroid P. Lucián Mária Bogucki OFMConv. bol

249 Porov. Pamätná kniha farnosti Ptičie, s. 8-9.

Brat Martin s deťmi v Chlmci počas misii

požehnaný misijný kríž, ktorý je umiestnený v bočnej lodi kostola, a veriacim tak pripomína nielen udalosť ľudových misií, ale aj záväzky a predsavzatia, ktoré si účastníci týchto misií dali, a tak tento kríž ich pobáda k ich plneniu.²⁵⁰

Odozva ľudových misií zaznela aj v kresťanských médiách. Samotní veriaci a účastníci týchto misií podali o ich priebehu a výsledku nasledujúce svedectvo: "S radosťou môžeme vyhlásiť, že čas pobytu otcov misionárov v našej farnosti bol časom slávnostným, časom požehnaným. Slávnostnú atmosféru tohto týždňa bolo možné badať na všetkých tých, ktorých sväté misie nemalou mierou ovplyvnili. Slušné správanie, ohľaduplnosť, láskavé slová sme akosi väčšmi pocítili ako inokedy. Bohatý duchovný prínos, ktorý nám otcovia misionári odovzdali, verím, že nám ostane po ďalšie roky nášho života liekom, povzbudením a posilou. Mnohé pochybnosti a rany, ktoré naše telá a duše sprevádzali a oslabovali, s určitosťou vieme, že zásah misií mal obrovský dopad na každú z nich. Želali by sme si, aby všetka tá duchovná sila, ktorú sme nazbierali v priebehu dní svätých misií, zostala trvalou, pevnou a neoblomnou."²⁵¹

Záverečnú bodku za misiami dal sám otec provinciálny kustód P. Lucián Mária Bogucki OFMConv., ktorý dňa 20. marca 2006 svojím listom sa obrátil na veriacich farnosti Ptičie s týmito slovami: "Milý duchovný otec, drahí veriaci Ptičieho, srdečne Vás pozdravujem v mojom mene ako aj bratov, ktorí boli na misiách vo Vašej farnosti. Bol to aj pre nás požehnaný čas. Ďakujeme Pánu Bohu za to, že sme sa s Vami mohli stretnúť, že použil nás ako

250 Tamže, s. 7-10.

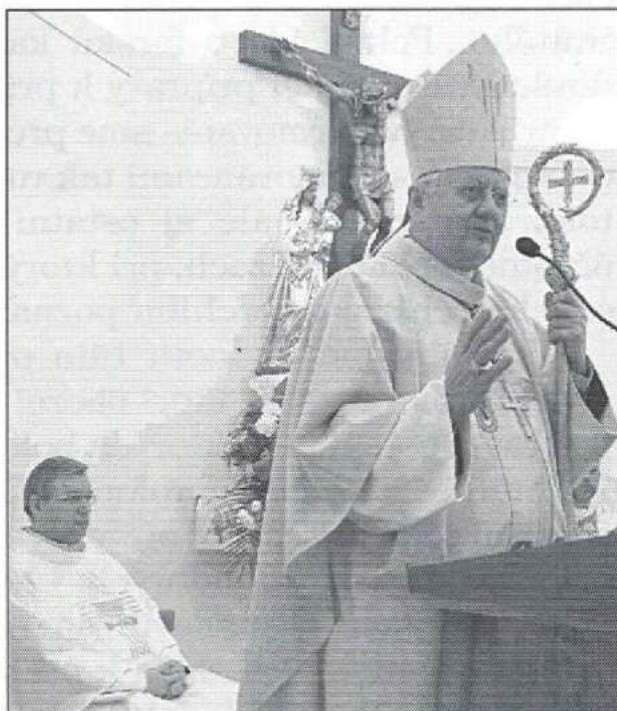
251 ARTIMOVÁ, Agáta: *Ľudové misie vo farnosti Ptičie*. In: *Minoritský list* 1 (33), Pôstné obdobie 2006.

nástroj svojho milosrdenstva uprostred Vás. Zároveň chceme Vám poďakovať za Vaše milodary pre potreby našej rehole z celej farnosti... Nech dobrý Pán Boh odmení Vašu štedrosť. Vo svojich modlitbách na Vás neustále spomíname. S františkánskym pozdravom "Pokoj a dobro!" P. Lucián M. Bogucki, OFMConv.¹²⁵²

10. 2. BIRMOVKA V ROKU 2008

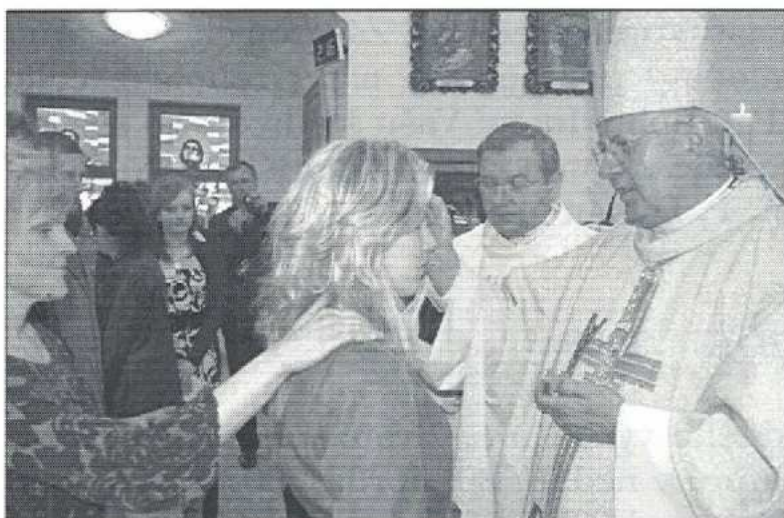
Udalosťou mimoriadneho významu v živote veriacich farnosti Ptičie bola birmovka, ktorú v nedeľu 20. apríla 2008 vo farskom kostole Mena Panny Márie vyslúžil košický pomocný biskup a generálny vikár Stanislav Stolárik. Sviatosť birmovania prijalo spolu z celej farnosti 79 mladých kresťanov. Z tohto počtu 40 birmovancov bolo z farskej obce Ptičie a 39 z filiálnej obce Chlmec. Táto udalosť zapadá do série aktivít, ktoré mali za cieľ upevnenie a prehlbenie kresťanského života vo farnosti. S prípravou sa vlastnej začalo ľudovými misiami vo februári 2006. No bezprostredná príprava sa začala vo februári 2007 po predchádzajúcom osobnom pohovore každého birmovanca s duchovným otcom farnosti, pri ktorej absolvovali základný skúšobný test zo základných pravd viery, prejavili ochotu seriózne brať prípravu k prijatiu sviatosti birmovania.

Pokiaľ ide o katechetickú prípravu birmovancov, tá spočívala v systematickom pravidelnom preberaní celého katechizmu rozdeleného do troch základných častí: základné pravdy viery - Ve-rím v Boha; príkázania - Bo-žie a cirkevné; sviatostný život - sedem sviatosti. Po prebratí jednotlivých častí každý birmovanec absolvo-

Biskup Stanislav Stolárik pri homílii

252 Porov. Pamätná kniha farnosti Ptičie, s. 10.

Biskup Stanislav Stolárik pri birmovaní

val skúšku z prebratej látky. Počas celej prípravy birmovanci boli pobádaní k tomu, aby sa intenzívnejšie zapájali do duchovného života cirkevného spoločenstva, zúčastňovali sa na bohoslužbách, a častejšie pristupovali k svätej spovedi

a Eucharistii, najmä každý prvý piatok v mesiaci. Celú túto prípravu napokon zhodnotil duchovný otec farnosti Marián Čižmár počas slávnosti udeľovania sviatosti birmovania v prítomnosti otca biskupa Stanislava Stolárika, birmovancov, prítomných kňazov, a celého spoločenstva veriaceho ľudu takto:

"Excelencia otec biskup, dovoľte, aby som Vám aspoň niekoľkými slovami predstavil farnosť Mena Panny Márie - Ptičie a tiež aj birmovancov, ktorým dnes sprostredkujete dary Ducha Svätého...Pokiaľ ide o farskú katechézu, tá sa prevádza v predovšetkým v rámci prípravy k prijatiu sviatosti. V rámci prípravy na prijatie sv. birmovania sme prevádzali v posledný rok a pol predovšetkým s birmovancami tak vo farskom ako aj vo filiálnom kostole. Birmovanci, ale aj ostatní veriaci farnosti mali možnosť účasťou na katechézach, pri ktorých sme prebrali v troch etapách celý katechizmus, prehĺbiť poznanie základných právd viery.

Ak mám dne hodnotiť túto prípravu, musím konštatovať, že popri birmovancoch, ktorí naozaj zodpovedne pristupovali k tejto príprave, boli aj takí, ktorých bolo potrebné viac pobádať... Z tých 79, ktorí sa na začiatku roku 2007 prihlásili na prípravu, nevylúčil som ani jedného, i keď nie vždy som bol spokojný s prístupom k príprave zo strany niektorých. I keď sa nám nepodarilo dosiahnuť ideál, aký sme si stanovili na začiatku prípravy, verím že celá príprava pomohla všetkým k prehĺbeniu duchovného života, a to, načo nestačili naše ľudské sily, doplní sila sviatostnej milosti, ktorú Duch Svätý vleje do duší týchto mladých ľudí Vaším prostredníctvom.

Vysluhovanie sv. birmovania sa uskutočňuje v roku 2008, ktorý je zvlášť pamätný pre našu farnosť, zvlášť pokiaľ ide o farskú obec Ptičie. V tomto roku totiž uplynie 250 rokov od postavenia prvého kostola v obci. V perspektíve tohto výročia sme sa rozhodli pred dvoma rokmi započat generálnu rekonštrukciu tohto farského kostola, a vďaka Bohu, ochrane Matky Božej a nevšednej obetavosti veriacich z Ptičieho už 8 mesiacov môžeme chváliť a oslavovať Boha v tomto obnovenom kostole. V tomto obnovenom kostole v jubilejnom roku sú to prví birmovanci, ktorí príjmu túto sviatosť, a túto sviatosť im vyslúžite Vy.

Otec biskup Stanislav, vo svojej nedávno vydanej knihe pod názvom *Svedectvo bez slov* ste na úvod svojich duchovných úvah okrem iného napísali aj tieto aktuálne a pravdivé slová, ktoré sa veľmi hodia aj pre tieto chvíle: "Začíname niečo veľmi krásne, čo (sa) ponúka v týchto chvíľach každému z nás... môžeme sa nielen zastaviť... (ale) Máme šancu sa vo chvíľach ticha hlbšie stretnúť s Kristom, a odísť zo stretnutia obohatení. Každá duchovná obnova (duchovné cvičenia) nás môžu posunúť ďalej a niečo vylepšiť v našom živote, alebo aspoň to lepšie prebudiť a naštartovať. Ale tento čas milostivý, môže byť aj časom nevyužitým, bez akejkoľvek zmeny, hoc len prebudenej ochoty, preto treba dovoliť Kristovi pôsobiť vo svojom živote."²⁵³

Veríme, otec biskup, že celá niekoľkomesačná príprava na túto udalosť aj táto dnešná slávnosť pokiaľ ide o život kresťanskej viery a mravov posunú o niečo ďalej na ceste kresťanskej zrelosti, že im pomohli prebudiť či naštartovať ten Boží zápal aj u týchto našich 79 birmovancov. Veríme, že odídu z tejto dnešnej slávnosti duchovne obnovení a obohatení darom Ducha Svätého do dnešného sveta vydávajúc svedectvo o živom Kristovi."

Otec biskup Stanislav vo svojej homílii sa prihovoril birmovancom a ostatným prítomným pod dojmom udalosti, ktorú prežil v uplynulom dni, v sobotu 19. apríla 2008. Vtedy totiž bol na čele pútnikov zo Slovenska v Lagiewnikach pri Krakowe v Poľsku, kde bola slávnostne otvorená slovenská Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie v Bazilike Božieho milosrdenstva. Na jej zhotovení a pri koordinovaní prác pri realizácii tohto projektu má veľkú zásluhu práve otec biskup Stanislav Stolárik. Birmovancom pri

253 STOLÁRIK, Stanislav: *Svedectvo bez slov*. Košice 2007, s. 9.

Birmovanci prinášajúci obetné dary

pohľade na obraz Božieho milosrdenstva, ktorý je vo svätyni farského kostola v Ptičom, pripomenul, že každý pohľad na tento obraz Božieho milosrdenstva nech v nich evokuje spomienku na deň prijatia sviatosti birmovania,

ako aj na sľuby, ktoré pri tejto príležitosti dali Kristovi a Cirkvi. Nápis na obraze - Ježišu dôverujem v Teba - nech si často opakujú, najmä vo chvíľach životných skúšok, sklamaní, znechutení. Dôverovať Ježišovi znamená - zdôraznil otec biskup - zachovať sa ako kresťan v dnešnom svete, keď ide o také otázky ako je otázka života, postoj k interrupcii, eutanázii, legalizácii homosexuálnych vzťahov, a iných vecí, ktoré sú v rozpore s Božím zákonom. V týchto, a tiež aj v ostatných otázkach, ktoré hýbu dnešnými ľuďmi, birmovanci sa majú zachovať ako kresťania, ktorí svojim kresťanským postojom majú byť svetlom pre dnešný svet.

Na záver slávnostnej svätej omše v mene birmovancov sa otcovi biskupovi poďakoval Martin Franko z filiálnej obce Chlmec týmito slovami: "Otec biskup Stanislav, pred malou chvíľou sme Vaším prostredníctvom prijali Ducha Svätého. Chceme sa Vám v závere tejto slávnostnej svätej omše úprimne poďakovať za sprostredkovanie tohto daru. Zároveň Vás chceme poprosiť, aby ste odo dnešného dňa zahrnuli do svojich denných modlitieb aj nás, mladých kresťanov farnosti Ptičie, ktorých ste dnes plnšie zapojili do spoločenstva Cirkvi. Potrebujeme Vašu duchovnú pomoc, aby sme v dnešnom svete obstáli ako kresťania a boli dobrými svedkami Kristovho evanjelia. Chceme sa zároveň v tejto chvíli poďakovať aj naším drahým rodičom, nášmu duchovnému otcovi, katechétom v škole, teda všetkým, ktorí sa usilujú privádzať nás k Bohu svojim kresťanským životom, slovami povzbudení ale i napomenutia. Veríme, že od dnešného dňa, vyzbrojení mocou zhora, posilnení darom Ducha Svätého, budeme

žiť a pracovať tak, aby náš život bol Bohu na slávu, nám na spásu, naším rodičom, duchovným otcom, i vám otec biskup na radosť, a svetu na osoh. Prejavom našej vďaky nech je aj táto kytica kvetov." ²⁵⁴

10. 3. VÝROČIE OBCE

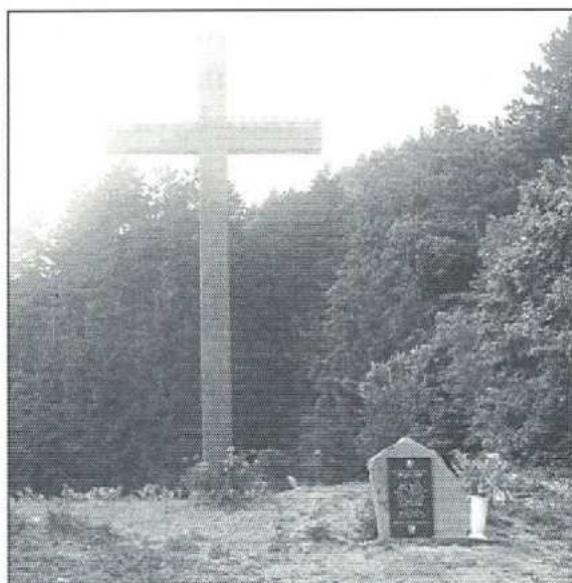
Významnou udalosťou v živote obce Ptičie v roku 2008 bola aj slávnosť z príležitosti 735. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Túto slávnosť usporiadal Obecný úrad. Oslavy za začali v sobotu 2. augusta 2008 slávnostnou svätou omšou, ktorú celebroval košický arcibiskup a metropolita Alojz Tkáč popoludní o 16.00 hod. za účasti kňazov Sninského dekanátu, obyvateľov obce Ptičie, ako aj iných obcí a miest z okolia. Na úvod svätej omše otca arcibiskupa privítal starosta Marián Čorný. Počas tejto svätej omše arcibiskup požehnal obecné symboly ako aj symboly hasičského zboru.

Po skončení svätej omše v areály kostola požehnal dubový kríž a pamätnú tabuľu s menami padlých občanov obce Ptičie v prvej i druhej svetovej vojne. Spomienková slávnosť pokračovala programom v priestoroch Obecného úradu, kde predstavitelia obce na čele so starostom privítali otca arcibiskupa a ostatných pozvaných hostí. Oslavy pokračovali aj v nedeľu 3. augusta 2008. Po sv. omši nasledoval program kultúrnych foriem, a tiež aj športové aktivity. Zmysel takýchto podujatí je treba vidieť v tom, že obyvatelia obce si uvedomujú svoju identitu, zhodnocujú svoje kultúrne, národné, náboženské tradície. Oslava je zároveň vyja-

Sprievod s obecnými symbolmi

254 Informácie o birmovke ako aj prednesené reči a homílie sa nachádzajú v: Pamätná kniha farnosti Ptičie, s. 17-19.

Pamätný kríž a tabuľa obetiam vojen

Požehnanie kríža a pamätnej tabule

drením vďaka minulým generáciám, ktoré tu žili od dávnych čias, a ktoré boli tvorcami hodnôt, na ktorých dnešní občania participujú. Oslava výročia obce je zároveň príležitosť uvedomiť si zodpovednosť za prijaté dedičstvo, rozvíjať ho, a odovzdať ho budúcim generáciám. To nakoniec vyjadril aj starosta obce v brožúre o obci, ktorú vydal Obecný úrad k 735. výročiu prvej písomnej zmienky o obci: "...terajší obyvatelia tejto obce majú snahu aj naďalej ju zveľaďovať a budovať..."²⁵⁵

11. BRATSTVO SVÄTÉHO RUŽENCA

Súčasťou náboženského života veriacich kresťanov katolíkov vo farskom spoločenstve je činnosť Bratstva sv. ruženca. Nemecký katolícky teológ 20. storočia Romano Guardini vo svojej práci o ruženci hovorí, že ruženec "patrí k životu veriaceho človeka práve tak ako práca a chlieb."²⁵⁶ Koordinátormi fungovania týchto bratstiev v jednotlivých farnostiach a iných náboženských spoločenstvách sú už tradične duchovní synovia sv. Dominika otcovia dominikáni.²⁵⁷

255 Porov. *Ptičie 735*. Pre OÚ Ptičie vydal: Reklamná agentúra WM, Humenné 2008.

256 Porov. *Ty si mať dobrotivá*. Rím 1986, s. 94-95.

257 CARVAJAL, Francisco Fernández: *Hovorí s Bohom 7*. KONTAKT PLUS, s r.o. Bratislava 2004, s. 128-129.

U nás koordinačným centrom pre bratstva sv. ruženca je kláštor dominikánov v Košiciach. Tí v jednom zo svojich informačných materiálov, ktoré rozposielajú po farnostiach, o vzniku a šírení bratstiev sv. ruženca píšú: "Korene vzniku ružencových bratstiev siahajú hlboko do minulosti, prakticky do prvej polovice 13. storočia, keď podľa legendy modlitbu posvätného ruženca prijal od Panny Márie sv. Dominik, zakladateľ Rehole kazateľov (dominikánov), ako účinný prostriedok rozjímania nad udalosťami Kristovho života a šírenia jeho lásky medzi ľuďmi. Nečudo, že dominikáni majú k modlitbe ruženca osobitný vzťah a na ich pôde vzniklo aj prvé ružencové bratstvo. V roku 1470 ho založil blahoslavený Alan de la Roche (1428-1475). Zásluhou jeho a ďalších dominikánov sa modlitba posvätného ruženca a ružencové bratstvá rýchlo rozšírili v západnom kresťanstve, a dominikáni sa stali ich hlavnými šíriteľmi."²⁵⁸

Obraz Ružencovej Panny Márie

Takéto ružencové bratstvo je aj vo farskej obci Ptičie od nepamäti. Dnes do tohto bratstva patrí 140 veriacich kresťanov katolíkov, ktorí sú zadelení do siedmich ruží. Zodpovednými horliteľkami týchto jednotlivých ruží v roku 2008 boli: Helena Matová, Albína Ročňáková, Magda Struňáková, Vlasta Bešáková, Lýdia Dudičová, Mária Kurejová, Božena Antoniová. Spoločná modlitba sv. ruženca je pred každou sv. omšou, a každú nedeľu aj popoludní. Okrem toho sa zapájajú aj do iných aktivít života farnosti. Počas generálnej rekonštrukcie farského kostola a jeho rozšírení v rokoch 2006-2007 boli to práve zodpovedné horliteľky jednotlivých ruží ako aj iní členovia bratstva, ktorí na seba vzali úlohu vykonávať zbierky. Každá skupina na čele s horliteľou jednotlivých ruží mali pride-

²⁵⁸ Porov. Časté otázky o modlitbe ruženca a činnosti DMC. Vydalo: Dominikánske mariánske centrum Salve, Košice 2008.

lený presný počet domácnosti, kde pravidelne vykonávali tieto zbierky. Bola to naozaj zodpovedná a veľmi dôležitá a potrebná práca, neraz aj spojená s mnohými ťažkosťami. Treba povedať, že majú veľký podiel na rekonštrukcii farského kostola a patrí im za to nielen vďaka a pochvala ale ja úcta.

12. ČLENOVIA SPOLKU SVÄTÉHO VOJTECHA

K náboženskému a duchovnému životu katolíckeho spoločenstva v našich farnostiach patrí aj členstvo v Spolku sv. Vojtecha. Cieľom Spolku sv. Vojtecha bolo a je - podľa stanov z roku 1990 - povznášať katolícku a slovenskú literatúru; vydávať a rozširovať v katolíckom duchu písané náboženské, poučné, zábavné, vedecké a liturgické knihy, časopisy a noviny; vydávať a rozširovať učebnice; starať sa o upevňovanie národného povedomia Slovákov doma i v zahraničí; poskytovať služby pre Slovenské cirkevné provincie v oblasti bohoslužobných predmetov, devocionálií, zabezpečovať výrobu a distribúciu hostií, paramentov a omšového vína. Členom Spolku sv. Vojtecha môže byť dospelá osoba, ktorá sa prihlási do Spolku a zaplatí vstupný vklad a ročný členský príspevok. V jednotlivých obciach sú miestne skupiny Spolku. Ich úlohou je prehĺbovať nábožensko-mravnú výchovu členov napr. katolíckou literatúrou, poučnými prednáškami, a i.²⁵⁹

Prítomnosť Spolku sv. Vojtecha v obci Ptičie nachádzame už po vzniku prvej ČSR. Z literatúry sa dozvedáme, že v roku 1929 bola z obce Ptičie registrovaná ako členka Spolku sv. Vojtecha Mária Behúnová.²⁶⁰ Po nástupe komunistického režimu v roku 1948 bola činnosť SSV veľmi obmedzená. Nový rozlät nabrala po roku 1989. K oživeniu činnosti a k nárastu členov SSV v obci Ptičie dochádza od roku 1990.

Koordinátorom Spolku sv. Vojtecha v obci Ptičie v roku 2008 bol František Mastilák. Miestnu skupinu členov Spolku v obci tvorilo 40 členov. Sú to: Božena Antoniová, Jozef Babinec, Terézia Behúnová, Róbert Balaščík, Ján Boško, Štefan Boško, Gabriela Bošková, Zdena Bošková, Marián Čorný, Anna Cukrovaná, Anna Drabantová, Serafína Cukrovaná, Albert Dzemjan, Albert Džubák,

259 Porov. *Stanovy Spolku sv. Vojtecha*. SSV Trnava 1990, s. 3.

260 Porov. PÓSTÉNYI, Ján: *Dejiny Spolku Sv. Vojtecha*. SSV Trnava 1929, s. 459.

Helena Džubáková, Anna Džubáková, Margita Hajdučková, Mária Ščupáková, Milena Klamárová, Anna Kurejová, Lýdia Lancošová, Martina Mastiláková, Mária Mandelová, Dušan Mastilák, František Mastilák, Valéria Mastiláková, Helena Matová, Paulína Mikulová, Mária Krchňáková, Františka Pataráková, Mária Petříková, Jarolím Pluchta, Darina Pluchtová, Štefan Ragan, Pavol Rak, Albína Ročňáková, Mária Struňáková st., Andrej Tisch, Ján Tkáčik, Mária Struňáková ml.

Reliéf poslednej večere, kostol Ptíče